

84
4

A

Királyhágómelléki Református Egyházkerület

Oradea—Nagyváradon 1928. évi
julus hó 11-ik napján tartott
rendes közgyűlésének
és bírósági ülésének

JEGYZŐKÖNYVE

Az Egyházkerület hivatalos kiadványa

1928.

NYOMATOTT BÉRES KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
ORADEA—NAGYVÁRAD.

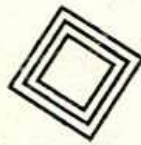
A

Királyhágómelléki Református Egyházkerület

Oradea—Nagyváradon 1928. évi
juliust hó 11-ik napján tartott
rendes közgyűlésének
és bírósági ülésének

JEGYZŐKÖNYVE

Az Egyházkerület hivatalos kiadványa

1928.

NYOMATOTT BÉRES KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
ORADEA—NAGYVÁRAD.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület
1928 július hó 11-én Oradea—Nagyváradon tar-
tott rendes közgyűlésének és bírósági ülésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen voltak:

Sulyok István püspök és **Domahidy Elemér** fő-
gondnok elnöklete alatt:

a jegyzői karból: Csernák Béla lelkészi, dr Har-
csár Géza vil. fő-, Nagy Vilmos lelkészi aljegyző,

a tanácsbirói karból: Boros Jenő, Debreczeni István,
Takács Zsigmond lelkészi, Ajtai Nagy Gábor, dr Böször-
ményi Emil, Domokos László, dr Olasz Béla világi
tanácsbírák,

egyházkerületi ügyész: dr Thúry Kálmán.

Az egyházmegyék részéről:

1. *a bánáti egyházmegyéből:* Nemes Elemér esperes-
helyettes, Szeless Gyula gondnok helyettes, Szombati
Szabó István lelkészi képviselő,

2. *a bihari egyházmegyéből:* Vadai Béla esperes,
Telegdi József gondnok, Major Gyula, Tarnóczi Lajos
lelkészi, dr Sarkady Sándor, Udvarhelyi Béla világi kép-
viselők,

3. *az érmelléki egyházmegyéből:* Végh József es-
peres, Pappszász Lajos gondnok, Kalmár István lelkészi,
Bónis Elemér, dr Gulácsy Sándor világi képviselők,

4. *a nagybányai egyházmegyéből:* Széll György
esperes, Bodnár Béla, Bogdán Lajos, Sárközy Lajos
lelkészi, dr Helmeczy József, Tabajdy György világi
képviselek,

5. *a nagykárolyi egyházmegyéből:* Havas Gyula
esperes, dr Nagy Sándor gondnok, Papp József lelké-
szi képviselő,

6. a nagyszalontai egyházmegyéből: Kassay Béla esperes, Böszörményi Lajos, Bottyán Pál lelkész, dr Sarkady Dániel, Mészáros Dániel világi képviselők,

a középiskolák képviselőjében:

Bakcsy Gergely szatmári főgimnáziumi, Debreczeni István szatmári felső-leányiskolai, Nagy Vilmos nagyváradi polgári leányiskolai tanárok,

az elemi iskolák képviselőjében:

Bartha István börvelyi, Kiss Lajos bihardiószegei, Seress László nagyszalontai, Szilágyi Árpád székelyhidi tanítók.

1—**a. szám.** Püspök ur lélekemelő imája után főgondnok ur megnyitó beszédében tömör vonásokban rámutat a legközelebbi közgyűlésünk óta történt fontosabb eseményekre, amelyek egyházi életünket érintették, üdvözli a közgyűlés tagjait s

a királyhágómelléki református egyházkerületnek 1928. július 11-re Nagyváradra összehívott közgyűlését megnyitottnak nyilvánítja.

1—**b. szám.** Főjegyző bejelenti, hogy a nagyváradi rendőr-prefectura az egyházkerületi közgyűlés megtartását 1928. július 11. és 12-re engedélyezte.

Tudomásul szolgál.

2—**a. szám.** Főjegyző az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjainak névsorát felolvassa, jelenti, hogy távollmaradásukat előzetesen kimentették: dr Hadházy Kálmán aljegyző, Csaba Adorján gondnok. A jelenlévő tagok számbavétele után megállapítást nyer, hogy

a közgyűlés negyvennégy szavazati joggal bíró tagot számlál.

2—**b. szám.** Dr Ajtay Nagy Gábor egyházkerületi világi tanácsbíró az esküt leteszi. Püspök ur meleg szavakkal üdvözli a betegségéből felépült tanácsbíró,

aki Püspök ur üdvözlő szavaira magát készségeggel ajánlja fel az egyházépítő munkára.

3. szám. Az érmelléki egyházmegye közgyűlésének 3—1928. sz. határozatával jelenti, hogy Pappszász Lajos egyházmegyei és egyházkerületi tanácsbirót gondnokká választotta s f. évi április 25-én Székelyhidon tartott közgyűlésén az egyházmegyei gondnoki tisztségbe be is iktatta.

Közgyűlésünk örömmel értesül Pappszász Lajos e. ker. tanácsbiró urnak egyházmegyei gondnokká választásáról.

4. szám. Pappszász Lajos érmelléki e. m. gondnok eddig viselt tanácsbirói tisztéről lemond.

Közgyűlésünk, hálásan emlékezve meg azokról a szolgálatokról, amelyekkel Pappszász Lajos ur mint tanácsbiró, hűségesen munkálta anyaszentegyházunk érdekeit, lemondását tudomásul veszi s az ő egyházmegyei gondnokká történt választásával megüresedett világi tanácsbirói tisztségre a szavazást elrendeli azzal, hogy a szavazatok 1928. szeptember 30-ig adandók be s a szavazatok felbontásával Püspök ur elnöklete alatt a közgyűlésnek Nagyváradon lakó tagjait bizza meg s felhatalmazza a bizottságot, hogy ha az abszolút szótöbbséget egyik jelölt sem nyerné el, a szűkebbkörű szavazást is elrendelje.

Erről további intézkedések végett Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíteni rendeli.

5. szám. Egyházkerületi főgondnok ur megnyitó beszédében kegyeletes szavakkal emlékezik meg Bede László máramarosszigeti lelkészről, anyaszentegyházunk kiváló és hűséges szolgájáról, aki előbb mint vallástanárnak, majd mint főgimnáziumi igazgató, a máramarosszigeti református lyceum gondnoka, egyházmegyei és egyházkerületi tanácsbiró, magyar református Sionunknak és fajunknak a végeken hűséges és igaz őrállója volt, az egyetemes egyház által rábizott missiókat minden alkalommal bölcsen és eredményesen végezte el.

Egyházkerületi közgyűlésünk mély részvétellel értesül Bede László tanácsbíró ur váratlan elhunytáról s emlékét kegyelettel örökli meg jegyzőkönyvében; részvételéről a megboldogultnak özvegyét jegyzőkönyvi kivonaton értesíti;

halálával megüresedett lelkeszi tanácsbírói tisztségre a szavazást elrendeli azzal, hogy a szavazatok 1928. szeptember 30-ig adandók be; a szavazatbontással Püspör ur elnöklete alatt közgyűlésünknek Nagyváradon lakó tagjait bizza meg az előbbi határozatában adott felhatalmazással; erről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

6. szám. A magyar unitárius egyház patriarchalis kort ért püspöke, kilyéni Ferencz József f. évi február hó 19-én elhalálozván, temetésén részvételünket egyházkerületünk küldöttsége élén Sulyok István püspök ur tolmácsolta; a testvéri részvételt az unitárius egyház Képviselő-tanácsa f. évi április 3-án kelt átiratában hálásan megköszöni.

Egyházkerületi közgyűlésünk kilyéni Ferencz József unitárius püspök urnak emlékét kegyeletesen örökli meg jegyzőkönyvében s a magyar unitárius egyházra Isten vigasztaló kegyelmét kéri.

7. szám. Az erdélyi református egyházkerület Gróf Bethlen Ödön főgondnok, a kárpátaljai egyházkerület György Endre főgondnok, a dunamelléki ref. egyházkerület gróf Dégenfeld József főgondnok halála alkalmából nyilvánított részvételünket jegyzőkönyvi kivonaton köszöni meg.

Közgyűlésünk az egyházkerületek átiratait levéltárba helyezni rendeli.

8. szám. A kullusz- és szépművészeti miniszter ur megküldi az 1928. május 29-én kelt 24.536 számú következő miniszteri határozatot:

„Mi a vallásügyi és művészeti miniszterium miniszteri államtitkára, tekintettel a Magas Régensség által f.

évi április 12-én 1093 sz. a. a meghirdetett és a Monitorul Oficial f. évi április 22-én 89-iki számában közreadott vallásügyi törvény 24. cikkében foglalt rendelkezésre, addig míg az ezen törvény végrehajtási utasítása meghirdetettik, a Vallásos Társulatokra vonatkozólag a következőket.

HATÁROZZUK:

1. Cikk. Teljesen tiltva van a következő vallásos társulatoknak (szektáknak) bármiféle működése: 1. Nazarénusok. 2. Nemzetközi diákok bibliai egyesülete (Milenisták). 3. Reformált adventisták. 4. Aratók. 5. Pentikosztalisták. 6. Inochentisták, minthogy ezek doktrínái olyan természetűek, hogy érintik az állam törvényeit és gyakorlatukban ellentétben vannak a közrenddel.

2. Cikk. A hetedik napot tartó Advenista társulatok és a baptista társulatok örvendeni fognak mindazon jogoknak és szabadságoknak, amelyet az alkotmány általában az egyesületek részére biztosít. A közrend érdekében a fentemlített társulatok csak a következő feltételek mellett működhetnek:

a) A prédikátoroknak, akiknek nevei a kultuszminiszter tudomására lesz hozva, ez pedig az illető prefektus ulján, tudomására hozza a helyi közigazgatási hatóságoknak, román állampolgároknak kell lenniök, akik örvendenek a teljes polgári és politikai jogoknak és büntényért, vagy vétségért nem voltak jogerősen elítélve.

b) Vallási összejövetelüket csak az e célra szolgáló s a közigazgatás helyi hatóságainak bejelentett imaházakban tarthatják. A közigazgatási és rendőri hatóságok az imaházakat csak a vallásügyi miniszterium véleménye ulján a belügyminiszterium egyenes rendeletére zárhatják be.

c) Azok a vallási szertartások, amelyeket természetüknél fogva az imaházon kívül kell megtartani, a közrendre vonatkozó törvény és szabályzat rendelkezéseinek a szigoru betartása mellett tarthatók meg, elkerülvén bármely olyan aktust, amely sérthetné az elismert vallásfelekezeteket, vagy azok ellen tüntetést képezne.

d) Az említett vallási társulatok, a külföldről direkt,

vagy indirekt uton kapott bármiféle segélyt, kötelesek a vallásügyi miniszteriumhoz bejelenteni.

e) Szigoruan tiltva van a vallási társulatoknak tagjai sorába felvenni, vagy beírni olyan személyeket, akik egy elismert felekezettel anélkül hagyták el, hogy a vallásügyi törvény 45. §-ában foglalt rendelkezéseket teljesítették volna.

f) Az említett társulatok kongresszust csak a vallásügyi miniszterium véleménye alapján a belügyminiszterium előzetes engedélye alapján tarthatnak.

g) Az erdélyi és szomszédos vármegyék baptista társulatai a vallásügyi törvény 51. §-ában foglalt rendelkezések értelmében, a Miniszter Tanácsnak 1927. november 21-én 2680. sz. jegyzőkönyv alapján kiadott s a Monitorul Oficial 1928. január 19-én kelt 12-ik számában közreadott határozattal jóváhagyott alapszabály keretein belül működhetnek.

3. Cikk. Minden, ezen határozattal ellenkező előbbi rendelkezések hatályonkívül helyeztetnek.

4. Cikk. A jelen határozat végrehajtásával a kisebbségi egyházak vezérigazgatója bizatik meg.

Kelt ma, 1928. május 29-én.

Miniszter:

AL. LAPEDATU s. k.

A másolat hitelül:

T. MAXIMOVICI s. k.

Közgyűlésünk utasítja a lelkeszi hivatalokat, hogy a miniszteri határozat rendelkezéseihez alkalmazkodjanak s amennyiben azt tapasztalják, hogy e határozat rendelkezését a szekták állérik, főként ha a szekták tiltott prozelita szerzést üznének, arról minden egyes esetben külön jelentést tegyenek az esperesi hivatalok utján a püspöki hivatalnak.

9. szám. Az új kultusz törvény a hivatalos lap f. évi április 22-iki számában meghirdettevén addig is, míg a miniszter ur a törvény végrehajtási utasítását kiadná,

közgyűlésünk az egyház valamennyi előljáróját utasítja, hogy

1. vallásunk szabadsága fölött éberem örköd-

jenek s minden eselleges sérelemről az esperesi hivatalok útján a püspöki hivatalnak jelentést legyenek, (1. §.)

2. a 108—1927. sz. egyházkerületi határozatban felsorolt nemzeti és királyi családi ünnepnapokon isteniliszteletet tartsanak, (18. §.)

3. ahol az állami közegek az egyházi adók behajtásál megtagadnák, az egyházközségek a kultusz és finánc miniszterium aprobáltatásának megnyerése céljából forduljanak az esperesi hivatalok útján a püspöki hivatalhoz, (29. és 30. §.)

4. ha az illetékes református lelkész engedélye nélkül valamelyik felekezet lelkésze, vagy szekta előjárója egyházunk hiveinek liturgiális szolgálatot teljesítene, erről a püspöki hivatal az esperesi hivatalok útján azonnal értesítsék, (42. §.)

5. a kitérésre jelentkezők szándékának visszavonása érdekében minden tőlük telhetőt meglegyenek,

6. a vegyesházasságból eredő gyermekek vallásának meghatározásánál református egyházunk érdekeit jóelőre biztosítani igyekezzenek s e végett a nem református házastél ígérletét már a házasság megkötésekor kinyerni igyekezzenek.

10. szám. A magyar ref. Konvent 196—1928. sz. jegyzőkönyvi kivonatával arról értesíti egyházkerületünket, hogy a külföldi tanulmányi ösztöndíjak odaitélésére nem állván módjában befolyást gyakorolni, azt sem állapíthatja meg, hogy az utódállamok református theologiái milyen mértékben részesüljenek a magyar ifjak számára tett külföldi tanulmányi ösztöndíjakban s azt a tanácsot juttatja kifejezésre, hogy az egyes stipendiumokra az utódállamok theologusai épen ugy folyamodjanak, mint a magyarországi református egyházhoz tartozók.

Közgyűlésünk a magyar ref. Konvent átiratát köszönettel fogadván, felkéri Püspök urat, hogy a királyhágómelléki theologus ifjaknak külföldi egyetemekre kijuthatása érdekében keressen összeköttetést a stipendiumokat fenntartó egyetemekkel s hasson oda, hogy ifjaink közül minél

lőbben keressék fel a külföldi egyetemeket s ennek lehetővé tétele végett jelesebb ifjaink számára a kolozsvári theologiai fakultás tanári karának ajánlását is eszközölje ki.

11. szám. A csehszlovákiai református Konvent 71—1928. sz. határozatával értesíti egyházkerületünket, hogy Szabó Endre állásától elmozdított volt minaji lelkész lelkészi oklevelét érvénytelenítette.

Közgyűlésünk az értesítést az esperesi hivatalokkal jegyzőkönyvi kivonaton közli.

12. szám. Tárgyalta az egyházkerületi közgyűlés a Baldácsy-alap vagyona jövedelmének megosztása tárgyában a magyarországi református egyház egyetemes Konventje elnökségének leiratát. Ezzel kapcsolatban püspök ur jelenli, hogy tárgyalt e kérdésben ek. ügyész urral együtt és dr Balthazar Dezső püspök urral, aki kijelentette, hogy a jövőben az alap jövedelmét a lélekszám arányát véve a számítás alapjául, hajlandó kerületünkkel megosztani s egyházkerületének ilyen előterjesztést tesz. A multa vonatkozóan egyházkerületünk a jövedelemben részesíteni nem tudja.

Egyházkerületi közgyűlés a magyarországi református egyház egyetemes Konventje elnökségének 604—1928 számú határozatát tudomásul veszi, másolatban a szlovenszkói tiszáninneri s a kárpátaljai református püspöki hivatalokkal közölni rendeli.

A legnagyobb készséggel hajlandó egyházkerületi közgyűlésünk a Konvent elnöksége által javasolt módon megkísérelni a kérdés békés megoldását, hajlandó e végből szóbeli tárgyalást kezdeni és folytatni a tiszántuli egyházkerülettel s amikor erről a tiszántuli egyházkerület elnökségét értesíti, egyházkerületünknek a tárgyaláson való képviselésére Sulyok István püspök és dr Thury Kálmán e. ker. ügyész urakat kéri fel azzal, hogy a tárgyalás eredményéről legközelebb összehívandó közgyűlésünknek tegyenek jelentést, ameny-

nyiben egyezség jön létre, azt jóváhagyás végett mulassák be.

Ha pedig a fiszántuli egyházkerület 1928. év december hó 1-ig módot és alkalmat nem adna a tárgyalás megkezdése és lefolytatására, vagy elfogadható egyezség létre nem jönne, az egyházkerületi ügyészt a 112—1927. számú határozatban körvonalozott per folyamatba lételére utasítja.

13. szám. Olvastatott Püspök ur következő jelentése:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Bizonytalanságban levén afelől, vajjon az összehivandó zsinat előkészítése a f. évi őszi közgyűlésünk megtartását nem fogja-e lehetetlenné tenni, ezért kötelességszerűleg jelenteni kívánok azokról a fontosabb eseményekről, amelyek ennek az évnek eddigi folyamán a püspöki hivatal intézkedésének tárgyát képeznek.

1. Közismert és már az elmúlt esztendő utolsó hónapjában sok szó esett a Kultusz és Művészeti miniszter urnak arról az elhatározásáról, hogy egyházkerületünk központi adminisztrációjának 1927. évben élvezett államsegélyét a f. évi állami költségvetésbe nem iktatta be abból az indokból, mert egyházkerületünknek törvényes elismertetése mind-ezideig nem történt meg. Erről ugyan hivatalomhoz illetékes helyről semmiféle értesítés nem érkezett, mégis kötelességemnek tekintetem, hogy annak valódiságáról meggyőződést szerezzek. Eljárásomnak eredményeképen nyilvánvalóvá lett, hogy a miniszter ur tényleg intézkedett államsegélyünknek külön cím alatt fel nem vétele tárgyában, ami részint a vett értesülések, részint magának a miniszter urnak hirlap-írók előtt erre vonatkozólag megtett nyilatkozata szerint nem az államsegély elvonását, hanem annak a miniszterium rendelkezésére más cím alatt álló összegből való kiegyen-ítését jelenti, visszatérve megnyugvást keltett a miniszteriumnak ez az intézkedése, hogy a központi tisztviselők stájtját egyebek között szintén felterjeszteni kellett.

Érthető megdöbbenést keltett azonban a miniszteriumnak az a ténye, hogy a rendelet értelmében kiállított s hozzá

eljuttatott státot nem verifikálta, hanem minden indokolás és külön tájékoztatás nélkül visszaküldötte. Az adminisztrációs államsegély kimaradása már eddig is súlyos helyzetet teremtett, amennyiben a tisztviselők havonkénti fizetésének teljesítése a legnehezebb feladat elé állította az egyházkerület elnökségét; abban az esetben pedig, ha huzamosabb ideig vagy épen teljesen kifizetetlenül marad, szinte beláthatatlan bonyodalmak következnek be. Ezért feltétlenül szükségessé vált a miniszter urnak személyes felkeresése és a helyzetnek tisztán való feltárása, amely nemcsak az egyházkerület központi hivatalának zavartalan működését, hanem éppen a miniszterium előzetes engedélyével megválasztott tisztviselők egzisztenciáját is érinti, annál is inkább, mert az egyházkerület nincsen és nem is jöhet abba a helyzetbe, hogy az elmaradt segélyt más forrásból pótolhassa.

Lepedatu miniszter ur Óexcellenciája f. évi május hó 11-én dr Makkai Sándor püspök ural együtt a legszívélyesebben fogadott bennünket s a központi tisztviselők államsegélyére nézve kinyilatkoztatta, hogy ennek idáig való elmaradása tévedésen alapul, mert ezt az összeget, amelyet egyházkerületünk az előző évben kapott, tovább is folyósítani hajlandó. Ugyancsak a legmesszebbmenő jóindulatot voltunk szerencsések dr Pâclișeanu Zeno general director ur részéről is tapasztalni és ma már a miniszterium az első félévi segély kifizetésére vonatkozó intézkedését meg is tette, minélfogva remélhető, hogy rövidesen rendelkezésre áll ez az összeg, amellyel a hivatali fizetések pontos kiszolgáltatására felhasznált tőkét visszapótolhatjuk.

Ezt az alkalmat a miniszteriumban a kultusztörvény jogerőre emelkedése következtében az erdélyi püspök ural együtt arra is felhasználtuk, hogy a Kultuszminiszter urtól egyházkerületünknek törvénybe iktatását a zsinattartás indokának alátámasztásával kérelmezzük ismételten, hangsúlyozván, hogy e nélkül szinte lehetetlenné válnék a református egyháznak a törvényben foglalt követelménynek teljesítése. A miniszter ur megígérte, hogy a júniusban összehívandó, de a körülmények miatt július hónapra maradt törvényhozási rövid üléseken ezt az annyiszor kilátásba helyezett ígéretet beváltja. Remélhető tehát, hogy e függőhely-

zet miatt a fentebb előadott kellemetlen szituációba többé kerülni nem fogunk.

2. A legteljesebb objektivitással be kell számolnom arról a szektáskodó mozgalomról is, amelyet ezévi január hó végén dr Gyenge János volt nagyváradi segédlelkész indított meg. Ez nem kizárólag a nagyváradi egyházközség benső ügye, hanem egyetemes egyházi ügy, amely egyformán érinti hatásában a romániai református anyaszentegyházat.

Gyenge János ugyanis az 1927. évi március 15-én segédlelkészi minőségben a nagyváradi egyházközség ujonnan megalakított 4 ik parochiális körében nyert alkalmazást. Minden kétségen túl van, hogy erősen suggestív egyénisége az egyházi centrumtól távol fekvő perifériákon lakó s így az egyházzal szorosabb kapcsolatban eddig nem álló református hiveink között megmozdulást váltott ki, a mi természetesen és igen könnyen érthetőleg személyi ragaszkodásban is kifejezésre jutott. Dr Gyenge János ezt igyekezett egyéni aspirációjának bázisául minél jobban kiépíteni s reá támaszkodva, kieroszakolni a lehető legrövidebb idő alatt rendes lelkésszé megválasztását. Mivel erre hamari kilátás nem volt, az 1927. évi december hóban megtartott presbyter választásba oly módon avatkozott be, hogy eljárásával nemcsak az egyházközség vezető embereit érintette kellemetlenül, de ténykedése egyenesen alkalmas volt az egyház békéjének kockáztatására. Nemcsak, hanem az egyház vezetőiről, egyes tisztviselőiről a hivek között szétszórt igaztalan állításával, lelkésztársairól megtett sértő aposztrofálásaival egyenesen kikényszerítette az egyháztagoktól a püspöki hivatalhoz elhelyezése végett beterjesztett kérelmet.

Részint e kérelem, részint a közvetlen tapasztalat indított arra, hogy dr Gyenge Jánost egyházi közérdekből más gyülekezetbe helyezzem át segédlelkészi szolgálatra, amire hivatalomhoz intézett levelében és a helyi lapokban nemcsak az engedelmességet tagadta meg, hanem egyidejűleg közzétett közleményében kijelentette, hogy neki az Ur Jézus Krisztuson kívül más egyházi hatósága nem levén, presbyteri egyházat alapít s a helyébe kirendelt segédlelkészt pedig magánlevélben azzal fenyegette meg, hogy ha az eddigi isteni tiszteleti célra államhatóságilag használatra

engedélyezett óvoda teremben megjelen, rendőrhatalósági uton távolíttatja el.

Ily körülmények között az egyházkerületi elnökség a bihari egyházmegyei bíróság elnökségét megkereste aziránt, hogy dr Gyenge János ellen a törvény alapján járjon el. A bíróság elnöksége nevezettet állásától felfüggesztette és a fegyelmi eljárást folyamatba tette. A felfüggesztés Gyenge magatartásán semmit sem változtatott. Ellenkezőleg, a református egyház szertartása szerint tovább is lelkészi funkciókat végeztet s erről a híveket hirlapilag értesítette. E kihívó ténykedésről a kultuszminiszter urat azzal a kérelemmel értesítettem, hogy Gyengének a további szabad működése iránt felterjesztett kérelmét utasítsa vissza. A miniszter ur Gyenge kérelméhez nem is járult hozzá, ami őt legkevésbé sem akadályozott egyházbontó ténykedésében, de az újabban megismételt kérvényezésére, minthogy a kultusztörvénynek tető alá hozása is küszöbön volt, a baptisták, adventistáknak megszabott feltételek mellett, kedvező választ adott és ezzel utat nyitott az új szektáskodásra.

Gyenge a kultuszminiszter urhoz benyújtott beadványában egyebek között arra is hivatkozván, hogy háta mögött református lelkészek és általa meg is nevezett egyházközségek állanak, akik és amelyek egyenesen kényszerítik őt az új egyház alapítás munkájára, nyilatkozattételre hívtam fel egy a presbyteriumokat, mint a lelkészeket, hogy utóbbiak becsületes nyíltsággal közöljék és nyilatkoztassák ki, hogy kapcsolatban állanak-e a Gyenge-féle törekvéssel előbbieket pedig hozzák tudomásomra, hogy a gyülekezetben tényleg vannak-e olyan jelenségek, amelyek Gyenge állítására alapul szolgálnának. Lelkésztársaim között talákozott egy kettő, aki lelkészi esküjére hivatkozva, érzékenyen vette a nyilatkozattételt. Pedig nem volt igazuk, mert Gyenge is lelkészi esküt tett és mégis a református egyház bátyájába vágta csákányát, hogy abból köveket emeljen ki. Hasonlóképen cselekedett Pálfi István volt berei lelkész, aki állásáról lemondva, idejött Nagyváradra, hogy Gyengével együtt egy sorban küzdjön e szent tradíciókban gazdag magyar református egyház ellen. A presbyteriumok minden helyről megnyugtató jelentéseket küldöttek.

A bihari egyházmegyei fegyelmi bíróság, miként tárgysorozatunkból is látható, dr Gyenge János lelkészi okleve-

lét megsemmisítette s amennyiben az érdekeltek az ítéletet nem fellebbezték meg, az jogerőssé is vált. Mivel Gyenge az ítélet jogerőssé válása után tovább is református papi palástban és egyházunk liturgiája értelmében végezte lelkeszi szolgálatait, ami nagyon alkalmas volt a hivek megtévesztésére, hogy ő és a vele egyértelműek képviselik az igazi református egyházat, újabb előterjesztést kellett tennem a kultuszminiszter urnak, hogy az ősi református egyházunk ellen ilyen módon vezetett támadást méltóztassék lehetlenné tenni azáltal, hogy a miniszteri engedéllyel kapcsolatban részére kiadott megszorítások betartására utasíttassék. A miniszter ur tényleg intézkedett is, hogy a református egyház hiveinek megtévesztésére irányuló eljárások és eszközök haladéktalanul megszűnjenek.

A kultusztörvény meghirdetése után, amennyiben gyakorlati alkalmazása is bekövetkezett, dr Gyenge János a vele társulóknak a református egyháztól való kilépését megindította, mindenütt és minden alkalommal fegyvertársával együtt szerepelvén tanuk gyanánt. A kilépések tehát folyamatban vannak. Idáig a Gyenge és Pálfi legközvetlenebb családtagjai, a rokonság és néhány férfi és nő hithagyási szándékát közölte a nagyváradi lelkeszi hivatalokkal az anyakönyvvezetőség; ezek a jelentkezések azonban végleges befejezést nem nyertek a harminc nap el nem telte miatt. Mindenesetre megnyugtató lehet az a tapasztalat, hogy a válvetett rohamozás mellett is idáig 57 családtagot lehetett az új szektának meghódítani.

3. A f. évi junius hó 3. napján az érmelléki egyházmegyének érdemes esperese s nagy buzgóságu új egyházmegyei gondnoka, valamint Bónis Elemér tanácsbíró ur és néhány lelkesztársam társaságában az *érolaszii* egyházközség templomszentelési szép ünnepélyén vettem részt. A melyen az államhatóság részéről a székelyhidi főszolgabíró ur is megjelent. Az istenisztelet végeztével presbyteri gyűlést tartottam, melyen az egyházközség szellemi és anyagi életével közvetlenül megismerkedvén, főképen a gyülekezési élet nyugodtságának megóvása szempontjából eloszlalni törekedtem egyeseknek azt a kellemetlen érzését, melyet az a körülmény okozott, hogy az agrártörvény végrehajtásakor a lelkeszi föld törvényszerű kiegészítése az egyház-

köztség tulajdonát képező és az egyházi terhek csökkenésére szolgáló földből történt.

4. Már a múltév őszén a bánáti és nagyszalontai egyházmegyék egy részének meglátogatását tervbe vettem, akkor azonban legkomolyabb szándékom ellenére is erről a tervről lemondanom kellett, habár tisztában voltam azzal, hogy magasabb, közegyházi szempontból itt fekvő gyülekezeteinknek erre a látogatásra feltétlenül nagy szüksége van. Részint ebből az okból, részint pedig azért is, hogy az E. T. I. tc. 185. § a d. pontjában imperative előirt kötelességnek eleget tegyek, kellő időben intézkedtem az esperes uraknál, hogy ez a látogatás még a f. év tavaszi hónapjaiban megtörténjék. A megfelelő előkészítés után június hó 5-én indultam utra s közel két heti idő múltán gazdag tapasztalattal és sok felemelő, kedves emlékekkel június 18-án tértem vissza.

Talán hosszadalmasnak és az erősen lekötött idővel való visszaélésnek tüntetik fel, ha bizonyos részletességgel számolok be utamról. De egyházkerületi közgyűlésünkkel szemben, úgy érzem, kötelességet teljesíték, mikor nem pusztán reflexiókat és impressziókat nyujtok, hanem megadom azt a kelyzetképet, amelyből a bánátban és Arad hegyalján fekvő gyülekezeteinknek belső és külső élete megismerhető. Nagyon szükséges az egyházi és faji szempontokból, mert csak ennek ismerete mellett teheti meg az egyházi főhatóság mindazokat az intézkedéseit, amelyek itt, vagy ott elkerülhetetlenek. A bánáti szórványok egy része ugyanis lázas sietséggel, de kellő körültekintés nélkül, amely észrevétel legtávolabbról se akar kritika lenni, jóformán a magyar impérium utolsó éveiben alakult át több helyen anyaegyházközséggé. Ikkétségenkívül abban a boldog reménységben, hogy az életfeltételeit, ha nem is azonnal, de lassanként az állam, mint legfőbb patronus, bizonyára megadja. A váratlan összeomlás azonban rettenetes következményekkel szakadt le ezekre a teljesen erőtlen új egyházközségekre.

Igy mindjárt *Karánsebesre*, hová első utam vezetett. Kedves, centrális hely, nem is olyan régen még e város társadalmi előkelősége, intelligenciája az állami tisztviselők karából került ki, amelynek tekintélyes része református volt; jelentékeny iparos elem, amely normális viszonyok

között szép kilátást nyújtott volna az egyház fejlődésére. Ma a teljes dissolutió állapotában van. Nincsen lelkipásztora, mert közel egy esztendő óta, érthető okokból onnan eltávozott. Még csak lelkészi beszolgálás sem történt. Nincsen templom, nincsen lelkészlakás. A szó szoros értelmében árvák és zsellérek az a maroknyi maradék, mely idáig még a romok feltámasztásáról lemondani nem tudott és nem akar. Talán, hogy rajtok egészen nem teljesedett be az irás szava: „megverem a pásztort és elszéled a nyáj“, annak az oka, hogy az isteni gondviselés támasztott soraikban egy pár lelkes férfit, mint Demeter Gyula főgondnok és Ágoston gondnok, aki keresményeinek nagy részét forrón szeretett egyházának céljaira áldozza. Hívők előtt az evang. testvér egyház nyitja meg templomát, a tankötelesek vallásos gondozását szintén az evang. lelkész vállalta. A megtartott presbyteri gyűlésen számon vettem az egyház csekély értékeit, amely voltaképpen az evang. egyház tanácstermében őrzött anyakönyvekből áll. Egyben felkértem a kíséretemben levő Szombati Szabó István lugosi lelkész társamat, hogy addig is, míg az esperesi hivatal a lelkészi beszolgálás tárgyában intézkednék, vegye fel a karánsebesi egyházközség gondját. Egyházkerületi közgyűlésünket pedig tisztelettel és bizalommal kérem, hogy a karánsebesi lelkész javára a közalaphól rendes 18.000 Leit az itteni lelkek megtartása érdekében a beszolgálással járó kiadások költségeire engedélyezni méltóztassék, mert enélkül a teljes megsemmisülésnek kell bekövetkezni. Mivel részint a megtartott isteni tisztelet, társadalmi és vallási különbözőségek félretételével megjelentek nagy számából, részint pedig a látogatásomkor szerzett impressziókból azt állapítottam meg, hogy a város lakossága emelkedett gondolkozású és minden szűkkeblű felekezetieskedés, vagy sovinizmus távol áll a város intézőségétől, odautasítottam a presbytériumot, hogy folyamodjék a városi tanácshoz legalább templomhelyért, sőt ebben az irányban magam is kérelmet intéztem a város polgármesteréhez, aki jóindulatu támogatását készségesen ígerte meg.

Lugos mintegy két évtizeddel ezelőtt már részesült generális vizitációban. De a jelenlegi látogatás keretébe be kellett illesztenem, mert a változott időknél hatását többé-kevésbé ez a gyülekezet is megérezte. De minden kétségen

tul van, hogy ha számbelileg csökkent is, sulya és tekintélye azonban a multhozképest kifelé, úgy mint befelé emelkedett. Szellemi és anyagi élete hűséges és gondos kezében van. Lelkipásztorának gazdag talentuma nemcsak az igehirdetést teszi kedvessé és szinessé hallgatói előtt, de köztiszteletben álló egyénisége és társadalmi rátermettsége közvetve magát az egyházat is a megbecsülés magas fokára emeli a különböző nemzetiségű és vallásu lakosság előtt. Mig bánáti egyházaink nagyobb részénél a nagy földrengés és az azután bekövetkező események folytán az egyház fenntartásának feltételei egészben vagy részben elpusztultak, addig itt az előretekintő, bölcs vezetés a benső áramlatok között is megtartott egy hatalmas objektumot, a bérpalotát, amely mai tehermentes állapotában nemcsak a mindennapi szükségletek kielégítésére alkalmas, hanem utat nyit a további fejlődés és megerősödés lehetőségeire. Így csak legutóbb is 290.000 Leut fordított temető szerzésre, amiatt, mert az evang. egyházzal eddig közösen használt temetőt elzárták a református hivek elől s ezt az összeget voltaképen a bérpalota jövedelme fedezte. Belső fejlődésének kétségtelen bizonyítéka az is, hogy vallástanító-kántori állást szervezett legújabbán, amelynek átszervezése azonban feltétlenül kívánatos, hogy a lelkész a belmissziói munkát gyülekezetében s a szórványok gondozását vállalhassa és teljesíthesse.

A presbyteri gyűlésen azonban észrevételeznem kellett azt a helyi szokást, hogy egyházkerületünk gyülekezeteinek ősi szokásától eltérőleg a lelkész a nagypénteki urvacsora osztást bevezette, melyen a presbyterium tanúsága szerint a hivek legnagyobb számmal vesznek részt. Észrevételeznem kellett pedig ezt azért, mert ha az egyes lelkészek és presbyteriumok saját tetszésük szerint rendelkeznek liturgiális dolgainkban, akkor a teljes szabadosság zsilipjét nyilottuk meg, amelynek következményei kiszámíthatatlanok. Nagy bölcsesség van az irás eme szavaiban: ne rontsátok el a régi határokat. Az emberi elme ujitásokra s ezzel szertelenségekre vágyik: már pedig ennek nyomában kiszámíthatatlan veszedelem is jár.

Elengedhetetlen kötelességnek tartom, hogy azért az áldozatos készségért, amellyel a püspöki látogatást a lugosi presbyterium elősegíteni és biztosítani szives volt, gondos-

kodván a püspök és társainak szállodai elhelyezéséről, valamint a szükséges autók előállításáról. e helyen is hálás köszönetet mondjak, sőt kérjem egyházkerületi közgyűlésüket, hogy a lugosi egyházközség nagy anyagi áldozataiért elismerését nyilvánítsa és erről értesíteni méltóztassék.

Nagy várakozással néztem azok elé a tapasztalatok elé, melyeket az ugynevezett telepes községeknél szerezni fogok. Közismert már, hogy az agrártörvény alkalmazása, illetőleg végrehajtása folytán Szapáryfalva, Nagybodófalva, Igazfalva és Bégamonostor szenvedtek legtöbbit, amennyiben ezeken a helyeken, főleg Igazfalván a kisajátítás gazdaságilag nagyon is súlyosan érintette hittestvéreinket, aminek következtében számbeli megfogyatkozás is állott be. Az impériumváltás előtt a szépen megépített községek lakossága a telepítvényekkel együttjáró súlyos és nehéz munka után lassan-lassan az anyagi megerősödés útján volt s egyházi élete fokként szintén emelkedő. Gyönyörű, sőt Igazfalván művészileg megépített templomok, pompás középületek s jövődjő fejlődésnek nagy arányu képét vetítették elő. A véres katasztrófa azonban derékba tört mindent. A lelkek megtévelyedése s az ismeretes kilengések és a bekövetkezett lelki és testi nyomoruságok az egyházi élet során is éreztették szomorú hatásukat. A pompás templomok tornyai most is magasan emelik fel fejöket, a festőies szép panorámában, de Szapáryfalván már a templom kezd közveszélyes lenni s ha a sokféle teher alatt roskadozó és az áldozatkészséghez nem szokott nép az evangéliumi hitől több erőt nem nyer s ha püspöki intelmeimet se veszi komolyan, igen könnyen válságos helyzetbe kerülhetnek. Egyébként kilátásba helyeztem az egyházközségnek, amelynek a presbyteriuma buzgó és egyházas érzésű, hogy nehéz állapotára tekintettel a hátralékos kulturadójának törlését egyházkerületi közgyűlésünknek ajánlani fogom.

Ugy a *nagybodófalvai*, mint az *igazfalvai* egyházak vezetése mintaszerű. Mindkettőnek anyagi élete súlyos és nehéz a már említett okokból, de a hitélet megnyugtató. Annak, hogy a lelkészek teljes erővel szentelhessék magukat a gyülekezet kiépítésére, súlyos akadály a magárahagyoltságuk, amennyiben állami iskolák lévén, felekezeti tanító nem állhat kíségetésökre. A presbyteri gyűlésen egy helyen se késtem a buzdítás szavaival több tekintetben irányítást adni.

Főleg Nagybodófalván lelkére kötöttem a presbyteriumnak, hogy magyar fajunk és egyházunk érdekében a tényleg létező *egyke* szomorú bűne ellen szeretettel vegyék fel a küzdelmet. Igazfalván pedig, mivel kántor hiányában a gyülekezeti ének lassanként elhal a hivek ajkán, animálnom kellett a presbyteriumot, ha református vallásu állami tanító továbbra se alkalmaztatnék, egy vallástanító-kántor beállítására, amely némi teherkönnyebbedést jelentene a sok oldalról lekötött érdemes lelkipásztornak. Ennek az egyházközségnek is súlyos tehertétele a kulturadó, amelynek elengedését kilátásba helyeztem és amely ígéret beváltását tisztelettel kérem a közgyűléstől.

Egyházkerületi közgyűlésünk előtt súlyos problémaként vetődik fel a bégamonostori egyházközség megtartásának kérdése. Ez is ebben a betegségben szenved, hogy a felettes egyházi hatóságok anyásították anélkül, hogy a fundamentumát kellőképpen megalapozták volna. A gyülekezet népessége csekély még a szórványok bevonásával is, a hivek nagyobb része földhöz ragadt szegény, akiknek áldozatkészsége a legmesszebbmenő jóindulat mellett is szerfölött korlátolt és elégtelen az egyházközség fenntartására. Az imaház és lelkészlakás állami épület, amelyet ezidő szerint háborítás nélkül használnak, de amely pillanatban a lelkész személyében változás következik be, minden bizonnyal az állam eredeti céljának, óvodának adja át az egész épületet. Már pedig a jelenlegi fizetés és javadalom mellett, bármilyen apostoli buzgóságu legyen is a lelkipásztor, főleg ha családost, az *atra cura* vándorbotot kényszerít kezébe. A jelenlegi lelkészt is változásra sarkalja a családjával szemben megértést parancsoló kötelesség. A felettes egyházi hatóságok ellenben hacsak sajátkezüleg szétrombolni nem akarják a múlt alkotását, talán jobb meggyőződésük ellenére, magasabb szempontokból ragaszkodni kénytelenek a gyülekezetnek anyaegyházként való megtartásához. Ami azonban csak úgy lehetséges, ha a lelkész helyzetében némi javulás következik be. Ezért a presbyteriumot arra hívtam fel, hogy az agrártörvény által még csekély földjétől is megfosztott lelkésznek valamennyi terményfizetést biztosítsanak, amire a megértést mutató presbyterek hajlandóságot mutattak. Az egyházmegyei hatóságnak tehát haladéknélkül rajta kell lenni, hogy ez a felülkerekedő jobb

belátás ne csak puszta érzület maradjon, ami harmatként felszikkad, de realizálódjék. Viszont egyházkerületi közgyűlésünknek is meg kell mozdulni, amit olyképen gondolok, hogy a misszió gondozása címén közalapi segílyt nyújtson e lelkésznek. Annál is inkább, mert a lelkész Nagyszentmiklósra pályázott s amennyiben egyedüli pályázó volt, a változás küszöbön állónak tekintendő.

Bár a megállapított utiprogrammtól távol esett, a *nagyszentmiklósi* egyházközséget még sem volt szabad elmellőznöm, hanem elég fáradságos uttal fel kellett keresnem. Ismét egy pásztor nélküli nyáj, ahonnan a lelkész még 1919. évben eltávozott. Központi fekvésénél fogva anyásított annak idején, mert egyéb szórványai között hozzátartozott a *valkányi* leányegyház is; tehát fejlődése számszerűleg biztosítva volt. A vihar után nem lévén meg lelkész személyében az összetartó kapocs, a hivek szétszéledtek s ma 130 református lélek található, nagyobb részben kézi munkások, kevés intelligens. Csak nem is olyan régen még számbelileg tulszárnyalta az evangélikusokat. Ennek ma temploma, ingatlansága, lekipásztora van, míg a reformátusok zsellérek, hiányzik a templom, lelkészlak, az egyházközség látható jelének minden bizonyítéka. Az esperes ur az egyházkerület által megadott 24,000 Lei segílyre támaszkodva a lelkészi állást pályázatra bocsátotta, de csak egy jelentkező akadt, a bégamonostori lelkész. Az egyházközség csekély vagyona egy harmonium Tóth Béla és anyakönyvei Major Béla városi jegyző, gondnok felügyelete alatt, ugyszintén 70,000 Lei letétben.

Csak az Úr Isten viselt gondot 9 év óta erre az egyházközségre. A legközelebbi lelkésztől, Temesvárról mintegy 60 km. távolságban, lekipásztort nagy időközben csak akkor látott, mikor valamely szolgálat elvégzésére kiszállani kellett. Nem lévén módomban ez okból a helyszínén a lelki gondozás tekintetében még ideiglenesen sem intézkedni, a presbyteriumot arra kértem, hogy a hivek összedéséről a szórványokban is haladéktalanul gondoskodjék. A mennyiben az egyház Valkányra is tekintettel feltétlenül megtartandó anyaegyháznak, a lelkészi díjlevél ügyét a felettes hatóságnál intéztesse el, hogy a lelkészi állás betöltessék, mert csak így remélhető a további egyházépítés, az agrárföld megkérése is.

Valkány leányegyházat már külön fel nem kereshetvén, a presbyteriumot a tanítóval együtt Nagyszentmiklóásra kértem. Meg is jelentek, a hol velök együtt külön megtartott presbyteri gyűlésben az egyházközség anyagi és az iskola ügyét megbeszéltem. Az egyháztagnak mintegy 19,000 Leit tudnak összehozni egyházi adóban, holdanként 30 Leit fizetvén, ami természetesen az előkönyörgő-tanító fizetésre is elégtelen. A tanító magas életkoru, ennél fogva érthető, ha a temesvári tanfelügyelőség, különösen ezelőtt nyugdíjba küldetni akarta. Az iskola hiányos felszerelését a tanfelügyelői látogatás kifogásolja. Mindezek folytán a bánáti esperes helyettes urat a helyszínen felhívtam, hogy ugy a nagyszentmiklósi mint a valkányi egyházközség ügyét egy mielőbbi kiszállással rendezni igyekezzék, a valkányi tanítót pedig oda utasítottam, hogy sürgős jelentést terjesszen hozzám az iskola felszereléséről, hogy a hiányokat megállapítván, a lehetőség szerint segítséget nyerjen. Általában kérem közgyűlésünket, hogy nagy felelőssége tudatában mindent megtenni méltóztassék, hogy megtarthassuk, a mi még megtartható.

Az aradhegyaljai gyülekezeteink között az egyik, leg-súlyosabb anyagi viszonyok között élő a *gyoroki*, amelynek ez idő szerint nagy szerencséje, hogy a fiatal, ideális lelkű lelkész szinte emberfeletti munkával látja el nemcsak a lelkészi hivatal teendőit, hanem az iskolai tanítást is. E maroknyi gyülekezet a kálvinizmus és magyar fajiság öntudatos hordozója s minden áldozatot meghozni igyekszik, hogy az egyházat ne csak fenntartsa, hanem azt megerősítse. Mivel se a lelkész se a tanító az agrártörvény végrehajtása idején földhöz nem jutott, a felettes egyházi hatóságok, így első sorban az egyházmegye feladata, hogy ennek megszerzésére minden erejének felhasználásával haladéktalanul lépéseket tegyen, mert a besajátítási eljárás még nem történt meg s a presbyterium jelentése szerint állami tartalék van. De addig is, míg ez irányban történnék valami, az iskola intenzív kultursegélyben részesítendő, hogy a tanítói állásra a pályázat meghirdethető legyen.

Pankotai és Borossebesi egyházközségeink lelképásztoraik és presbyteriumaik körültekintő, gondos irányítása mellett nyugodt életet élnek, az anyagi nyomoruságok sem állnak útjába a fejlődésnek. Ha még nagyobb alkotásokkal

nem dicsekedhetnek is, de az elébbi sokra hivatott, utóbbi pedig régi, kipróbált hűségü lelkipásztorát követve napról-napra elébbre, többre halad. Legfeljebb Borossebesen lesz szükséges, hogy templomának kijavítási munkájánál a hit-testvéri szeretet nyújtson kezet a teher hordozásánál. Ez utóbbi gyülekezetre szerfölött fontos, hogy felettes egyházhatósága segítségével iskoláját újra kezébe vehesse, amelyet néhány évvel ezelőtt az államnak engedett át kíségetésül. Megvizsgáltam a *világosi fiókegyházat* is, amely ez idő szerint cca 60 lelket számol. Kun Zoltán pankotai lelkész felügyelete és buzgó vezetése mellett a biztos fejlődés útján van. Imaházat tart, hol az istenisztelet végeztével több irányban megbeszélést folytattam a presbyteriummal és egyháztagokkal.

A történeti emlékekben gazdag *borosjenői* új egyházközségünk, mely a közelmúltban olyan erős csalódáson ment keresztül amiatt, mert a kultuszminiszter ur kongrua szempontjából anyásítását el nem ismervén, megválasztott lelkésze a bizonytalanság miatt eltávozott és mert az agrárbizottság a részére megadott és használatba is vett 50 hold földet ismételten visszavette, egyházkerületünk részéről minden figyelmet megérdemel, hogy hivatásának megfelelően lassanként lábra álljon és megerősödvén, ezen a környéken elszórtan élő hittestvéreinknek világító oszlopa legyen. A megüresedett lelkészi álláson segédlelkész működik, akinek az egyházközség a szórványok kívánatos gondozása és a lelkek összefogásához szükséges eszközöket rendelkezésére bocsátani nem képes. A jövőben követendő eljárást illetőleg a presbyteri gyűlésen több irányban adtam utasítást, de elengedhetetlennek tartom, hogy *maga egyházkerületünk is anyagi erejéhez mérten intenzívebb módon legyen támogatására*, mert csak így remélhető, hogy a visszafejlesztés elkerültesse.

Fontos egyházi érdekek követelték a *csermői és szentleányfalvai* gyülekezetek meglátogatását. *Csermőn* a lelkész évek óta ágyhoz kötött beteg, aki csekély fizetéséből tart kisegítő segédlelkészt. Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy ez az állapot csak arra való, hogy az egyházi élet legalább külső formáiban fenntartassék, de hiányzik belőle az a tartalom, amely igazi életet vihetne be a lelkekbe és intézményekbe. Nagy baj az is, hogy a maroknyi szegény,

jóformán teljesen vagyontalan gyülekezet a szükséges anyagi áldozat meghozatalára képtelen, habár minden jóindulat megvolna erre. A helyzetet még súlyosbitja az a körülmény, hogy az 1923. évben nyert 50 hold agrárföldből ez év tavaszán a besajátítási eljárás során 41 holdat visszavettek. Bár ez ellen felebbezéssel élt az egyház, alig remélhető, hogy a Comitetul Agrár kedvező döntést hozzon. Mindazonáltal intézkedtem, hogy ez ügy állását Bukarestben megtekintettem és amennyiben lehetséges, a kívánatos elintézést még anyagi áldozat mellett is megkíséreljem *Jól tudom, hogy erre annak a szegény egyházközségnek nincsen elég ereje, de talán valamit közgyűlésünk is nyújthat támogatásul.*

A szentleányfalvai egyházközségben már évek óta emészt a lelkész és gyülekezet között mindegyre erősödő békétlenség tüze, úgy, hogy a f. évben már nemcsak az egyházmegyei elnökséget, hanem hivatalomat is felkeresték a békétlenkedők, kilátásba helyezvén, hogy a helyzet meg nem változtatása esetében elhagyják református egyházunkat. Mindezeket tudva, elhatároztam, hogy személyes megjelenéssel az egyetértés helyreállítását megkísérelm. Részint templomi beszédem, részint a presbyteriummal lefolytatott tárgyalás tényleg azt eredményezte, hogy a gyülekezetben a nyugalom helyreállítása remélhető, amennyiben ilyen irányban a panaszlók vezetője meg is nyilatkozott. Csak kuriozumképen említem meg, hogy mennyire igaz Jakab apostolnak az a mondása: egy kicsiny szikra egész erdőt lángba borítani képes. A békétlenkedés okán kutatva, az egyik presbyter előadta, hogy ez azért tört ki, mert a lelkész nem a „megszabott könyv”-ből imádkozott, hanem „saját szavaival.” Nagyon jellemző a hiveink konzervativizmusára, amelyet főleg ifjabb lelkésztársaim sokszor nem vesznek figyelembe. Természetesen más okok is működtek közre, főképen az egyházi adózás, amelyre a kiséretemben levő esperes ur adott okos tanácsot. Egyébként a gyülekezet tagjaiban, bár a baptizmus részéről is erős kísértésnek vannak kitéve, sok jelből kitetszőleg kálvinista hitökhöz és ragaszkodásukhoz való tisztetreméltó ragaszkodás nyilatkozott meg. Csak több követelmény szükséges, hogy a bajok teljesen eliminálódjanak. [Sapientí sat.] . . .

Püspöki látogatásom utolsó pontja az aradi egyházközség volt. [Last, but not least] Pár év múlva száz éves

küzdelmes multra tekint vissza. Valóban hegyen épített város, amelyben a mintegy 34,000 róm. kath. s 14,000 gör. kel. vallásu lelket számláló ker. hitfelekezetek között a 6—7000 ra vehető reformátusság szinte apostoli misszió betöltésére hivatott. A Krisztus evangyéliumából eredő nagy kötelességet teljesen átérező lelkipásztora és presbytériuma van, de jelenlegi berendezettsége és erősen korlátozott anyagi ereje a magasabbra szárnyalást gátolja. Az aratni való sok, az arató azonban kevés. E nagy népszerűségű gyülekezetben csak egyetlen lelkipásztor, egy válástanító segédlelkész és kántor állanak az óriás munkamezőn, akiknek az administráció, liturgiális tennivalók és egy nagy város szintelen iskoláiba szétszórtan tanuló református tanulók vallásoktatása minden energiáját annyira igénybe veszi, hogy a belmissziói munkára, tehát a benső építés nagy feladatára szükséges idő csak csekély mértékben áll rendelkezésre. Ugy lelkész, mint presbytérium érzi ezt és épen ezért megmozdulás történt a felekezeti iskola érdekében, amennyiben egyik kiváló buzgóságu presbyter Leölkes Béla ur erre a célra 50 000 lei adományt helyezett kilátásba, s ajánlatát a presybeteri gyűlésen előttem is megismételte. De bármennyire átérzem is a felekezeti iskolának óriási jelentőségét, még annak problematikus megnyerését is figyelmen kívül hagyva, az aradi egyházközség helyzetében sürgősségi szempontból mint nélkülözhetlent, egy válástanító lelkészi állás haladéktalan megszervezését és annak beállítását tartom fontosnak, amelylyel igen sok urgens szükséglet megoldást nyer. Erre hivatam fel a presbytériumot, s ehhez kértem a gyülekezetnek áldozatos készségét, megható példákat idézvén egyik-másik egyházközségünk életéből, hol a hitbuzgóság, faj és egyházszeretet annyi megható példában jelentkezik. Abban a reménységben vettem búcsút a presbytériumtól, hogy szavaim nem hangoznak el nyomtalanul, de közel jövőben a gyönyörűen restaurált templom és orgona mellett újabb alkotás hirdeli az aradi egyházközség fejlődését és gyülekezetének emelkedett gondolkozással párosult nemes hitéletét.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!
Nehéz és fáradságos ut volt ez úgy fizikailag, mint szellemileg, hiszen nálam sokkal fiatalabb ember is észrevette volna, mikor naponként 2, esetleg 3 templomi beszédet kel-

lett mondani, presbyteri gyűlést tartani és küldöttségeket fogadni. Mélységes hálát adok az Istennek, hogy segítségemre volt és eltekintve utamnak külső és az általam betöltött állásnak kijáró erkölcsi megbecsülésétől, köztem és a társadalom különböző rétegei egyházi hatóság és a gyülekezetek között olyan benső lelki kapcsokat teremtett és olyan spontán érzések váltódtak ki, amelyeknek áldásos hatása alig maradhat el. De ha ez elmaradna is, kormányzati szempontból megbecsülhetetlen érték már egyházközsegeink életének közvetlen megismerése.

Köszönetet mondok erről a helyről is mindazoknak, akik hivatali kötelességem teljesítését megkönnyítették, utam nehézségeit kedves figyelmükkel a minimumra leszállítani igyekeztek. Így *Kassay Béla* nagyszalontai esperes, *Nemes Elemér* bánáti esperes helyettes, valamint azoknak a lelkész és világi tanácsbíró uraknak, kik e munka terhében velem osztozkodni készek voltak. Hálas elismerésemet fejezem ki továbbá azoknak a különböző állami és városi hatóságoknak, amelyek bennem a kisebbségi magyar református egyház egyik csekély reprezentánsát annyi lekötő megbecsüléssel fogadták, hogy e különböző fajú és vallásu emberek szívének egy magasabb együttérzésben való összedobbanása mindnyájunk és az ország egy megértőbb, boldogabb jövődjének perspectiváit nyitotta fel. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Fenti jelentésemnek szives tudomásul vételét és elfogadását tiszteletteljesen kérve, vagyok

a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek Oradea-Nagyvárad, 1928 évi június hó 27-én.

alézatatos szolgája:

Sulyok István s. k.

püspök.

Közgyűlésünk Püspök urnak az időközi eseményeket kimerítő részletességgel ösmertető, áldásokban gazdag utjáról színes, megragadó és mindenütt a dolgok elevenjére tapintó, bölcs tanácsokat osztogató jelentését egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktatja, Püspök ur intézkedéseit jóváhagyólag tudomásul veszi s

1. megnyugvással értesült arról, hogy a

kultusz- és művészeti Miniszter ur egyházkerületünk központi tisztviselőinek államsegélyét a folyó évre is kilátásba helyezte s felkéri Püspök urat, hasson oda a Miniszter urnál, hogy az államsegélyek havonként utalványoztassanak, hogy a központi tisztviselők államsegélyének előlegezése közpénztárunkat ne terhelje.

2. reménységgel várja, hogy Miniszter ur bevállja megismételt ígéretét s egyházkerületünk törvénybe cikkelyezése már a legközelebbi parlamenti ülésen megtörténik.

3. helyesli Püspök urnak mindazokat az intézkedéseit, amelyeket a dr Gyenge János féle szektáskodó mozgalomból kifolyólag tett, tudomásul veszi, hogy a bihari egyházmegye fegyelmi bírósága dr Gyenge János lelkészi oklevelét megsemmisítette, egyben utasítja egyházunk valamennyi lekipásztorát, presbyterét, órállóját, hogy egyházunkat e szektáskodó mozgalommal szemben az evangélium fegyvereivel éberén és bátran védelmezzék.

4. hálás előismeréssel adózik Püspök urnak, hogy a lakóhelyéhez elég közel eső Érolaszin kívül meglátogatta a bánáti és nagyszalontai egyházak tekintélyes részét is, bár az időjárás eléggé mostoha volt, mégis naponként fáradságos utakat tett, naponként kétszer, háromszor prédikált, presbyteri gyűléseket tartott, küldöttséget fogadott, látogatásokat végzett, jelentésében foglalt javaslatai alapján határozza, hogy

3. Karánsebes árván maradt egyházközségünk hűséges gondnokainak elismerését nyilvánítja s engedélyezi, hogy a közalaphól a lelkészi állás javára rendelt 18,000 Lei misziói segély addig is, míg rendes lelkész beállítása lehető lesz, a beszolgálással járó kiadások fedezésére fordíttassék;

6. ertesülvén arról, hogy a lugosi presbyterium, figyelmen kívül hagyva az E. T. I. t.-c. 104. §. d. pontját az urvacsora-osztás rendjében felsőbb egyházi hatóság engedélye nélkül változ-

latást hozott be, utasítja az egyházközségeket, hogy liturgialis dolgokban, tekintettel a szektárius mozgalmakra, a felsőbb egyházi hatóságok jóváhagyása nélkül semmiféle változtatást ne tegyenek;

7. Igazfalva hátralékos kulturadóját törölni hajlandó, de bevárja erre nézve a kulturadó-bizottság javaslatát s elvárja az egyházközségtől, hogy egy énekvezér-vallásitanító beállításáról sürgősen gondoskodik;

8. Szapáryfalva hátralékos kulturadóját is hajlandó törölni, de bevárja a kulturadó-bizottság javaslatát s elvárja az egyházközségtől, hogy közveszélyessé váló templomát kijavíttatja;

9. felhívja Nagybodófalvát, hogy a nemzetpusztító bűn, az erkölcstelen „egyké”-ben rejlő veszedelem ellen az evangélium fegyvereivel hadakozzanak;

10. Bégamonostort támogatja a lelkeszi javadalom emelésében és ezért a segélyezendő missziói egyházak közzé sorozza;

11. Nagyszentmiklóst felhívja, hogy Püspök ur rendelkezését foganatosítsa és a hiveket a szórványokban összeírja, a lelkeszi díjlevelet rendezze;

12. Valkánynak iskolája felszerelésére segélyt folyósít s Püspök urat felhatalmazza, hogy ha a valkányi iskola hiányairól a jelentés hozzá beérkezik, a felszerelés pótlására megfelelő segélyt utalványozzon, ha arra fedezetet talál;

13. Gyorokot a jelentékenyebb iskolai segélyt élvező egyházaink sorába felveszi;

14. Pankola és Borossebes fejlődéséről örömmel értesül;

15. a missziói bizottságot felhívja, hogy Borosjenő segélyezésére legyen javaslatot;

16. Csermőnek földje visszaszerzésében támogatására siet s Püspök urat felhatalmazza, hogy szükség esetén anyagi segélyben is részesítse;

17. Szentleányfalva lelkeszétől és hiveitől elvárja, hogy Püspök ur atyai intelmei alázato-

san megfogadják és egymásközött békességben élnek;

18. Arad fejlődését örömmel veszi tudomásul, de felhívja, hogy Püspök ur tanácsát megfogadván, a vallástanító-lelkészi állást minél előbb megszervezze;

Leölkes Béla aradi presbiter urnak pedig a felekezeti iskola felállítására tett 50,000 Leies ajánlásáért elismerését nyilvánítja;

19. a vendéglátó egyházaknak, kiváltképen Lugosnak áldozatos készségéért, mellyel a püspöki látogatást elősegítette, elismerését nyilvánítja;

20. számonvéve azokat az áldásokat, amelyeket az isteni Gondviselés Püspök ur jelen látogatásából fakasztott, arra kéri Püspök urat, hogy ha egészsége és hivatali elfoglaltsága megengedi, a bánáti egyházmegye többi egyházait is felkeresni sziveskedjék;

21. a bánáti, általában missziói egyházaink megmentését, az evangéliumi munkának fenntartását református egyházunk elsőrendü feladatának tekinti s felhívja egyházközségeinket, hogy erre a célra társadalmi uton is minél jelentékenyebb összegeket gyűjtsenek össze s felkéri Püspök urat, hogy a missziói szükségletek fedezésére külföldi hittestvéreink (svájci Zentral-Stelle) segítségét is igénybe vegye.

14. szám. A bihari egyházmegye felterjeszti fegyelmⁱ bíróságának 1928. ápr. 25-én Nagyváradon 57. sz. a hozott ítéletét, mely szerint dr Gyenge János volt nagyváradai segédlelkészt az E. T. V. tc. 34. §. A. 1, 2, 3, 4 és 10. pontjaiba ütköző súlyos vétségek miatt bűnösnek mondotta ki és őt az E. T. V. tc. 35. §. e. pontja értelmében az egyházi hivatal viselésétől véglegesen megfosztotta s az E. T. I. tc. 141. §. 4. bekezdésének értelmében lelkészi oklevelét érvénytelenítette. Az ítélet miután az érdekelt felek ellene nem fellebbeztek, jogerőre emelkedett.

Közgyűlésünk dr Gyenge János elmozdított nagyváradai segédlelkész lelkeszi oklevelét érvénytelennek nyilvánítja s erről a kebelbeli egyház-megyét, az erdélyi s az utódállambeli egyházkerületeket, valamint a magyarországi református Konventet értesíti.

15-a. Püspöki jelentés a Királyhágómelléki Református elemi és középiskoláiról 1928 június hó végén.

I. Elemi iskolák.

Elemi iskoláink működési engedélyeinek és nyilvánossági joguk elismerésének kérdése még mindég függőben van. A M. O. T-ben előirt igazoló iratokat hivatalom az illetékes inspektorátusok útján még január hóban felterjesztette. Ezen igazoló iratok elbírálására a bukaresti ügyvivőtől vett értesülés szerint csak a folyó év őszén fog sor kerülni, amikor is a Konziliul Permanent tanácskozó asztalára leteszik azokat az eredménymegállapító jegyzőkönyveket, amelyeket iskoláink tanév-végi vizsgálatain a kiküldött miniszteri megbizottak felvettek. Kétségtelen dolog, hogy az iskoláink további működésére annyira fontos miniszteri döntésnél ami iskoláink képviselőiténak is jelen kell lenni, erre ügyvivőnk közlése szerint van is némi kilátásunk, azonban szükségesnek tartom, hogy az Erdélyi Egyházkerülettel együttesen kérjük meg a Miniszter urat, hogy ugy a mi, mint folytatólag, vagy megelőzőleg az Erdélyi Egyházkerület iskoláinak ügyét és igazoló iratainak átvizsgálását összes iskoláinkra vonatkozólag egyfolytában vegye tárgyalás alá a Konziliul Parmanet, hogy a tárgyalásokon az egyházkerület megáizottja szintén jelen lehesen.

Az iskoláink nyilvánossági jogára döntő sulynak jelzett tanév-végi vizsgálati jegyzőkönyvek a mai napig kivétel nélkül mind nem küldetett be. Az ittlevőkből általánosságban megállapitható, hogy a miniszteri biztosok iskoláink tanítási eredményét tulnyomó részben kielégítő, kisebb részben jó fokozatunak minősítették. A kielégítő minősítés oka mindennütt az államnyelv és az u. n. nemzeti tantárgyak tanításának egyrészt nem tantervszerű, másrészt nem elég intenziv tanítási módja. Jól tudjuk, hogy ennek oka ami tanítóink

nem mindenütt megfelelő mérvű nyelvtudása, amely tekintetben kivált az idősebb tanítóknál, jobb eredményt reménylenünk nem is igen lehet. Kétségtelen tény, hogy a tanítóinknak úgy a saját existenciájuk, mint iskoláink megtarthatása szempontjából nagyobb erővel és szorgalommal kell az államnyelvének elsajátítására törekedniök.

Sajnos ezen tanévvégi vizsgálataink alkalmával fordultak elő olyan jelenségek is, amelyek iskolai sérelmeink hosszú sorozatát újabbakkal tetézték. A M. O. T. végr. hajt. utasításának 124 ik szakaszára hivatkozva sikerült ugyan a vizsgálatokhoz kiküldött miniszteri biztosok hatáskörét a törvényben megállapított egyszerű „jelenlétre“ korlátozni vizsgálatdíj igényelhetése nélkül, azonban a Szatmármegyében levő berendi iskolához kiküldött megbízott mégis 300 lei fejenkénti vizsgadíjat követelt. Több helyen pedig, bár ami iskoláinkban ezidőszerint az osztályozás joga a M. O. T. végr. hajt. utasításának 92 ik szakasza szerint ami tanítóinkat illeti, a kiküldött miniszteri megbízott tanítóink osztályozását szükségesnek nem tartották, Ők maguk osztályoztak, a jegyzőkönyveket az iskolai jegyzőkönyvi főkönyvbe bevezetni feleslegesnek tartották és a tanulókhöz szólva nem egészen tapintatos magatartást tanusítottak. A berendi jogtalan vizsgadíj követelés ellen azonnal óvást emeltem az inspektorátusnál, ahonnan távirati rendeletet adtak ki a törvény tiszteletben tartására. Hogy ez megtörtént-e, erről újabb tudomásom nincsen. A többi eset pedig sérelmi panaszaink során jelentetik be a minisztériumnak. Nagyon gyenge tanítási eredményről szól a hegyközcsatári jegyzőkönyv és a hegyközujlaki tanítónőre nézve. Elégtelen tanítási eredmény állapított meg Biharon és Albison a tanítónőre nézve. Ez utóbbi helyen a tanítónő az iskolaszéki elnök jelentése szerint a vizsgálati jegyzőkönyvet az elégtelen eredmény megállapítása miatt nem írta alá és így ez a jegyzőkönyv hivatalomhoz be sem küldetett. A renitens tanítónő ellen az eljárás megindítását fogom kérni az érmeleki egyházmegye esperesétől.

A kisperegi vizsgálati jegyzőkönyv megállapítása szerint a csendörök által lefoglalt tanítónői lakásból az iskola munkáját folytonosan zavaró lárma hallatszik, amiért is Petrovici subrevizor a csendörök eltávolítását javasolja. A

tanítónői lakás kiűritését már a belügyminiszter ur is elrendelte és ezen belügyminiszteri rendelet alapján fel is kértem az aradvármegyei prefektus urat, hogy a tanítónő lakását adja vissza rendeltetésének és ezáltal szabadítsa meg az iskolát a tanítást zavaró környezettől. A csendőrök eltávóztatása azonban a fenti vizsgálati jegyzőkönyvből megállapíthatólag ime a kiadott határozott belügyminiszteri rendelet ellegére sem következett be a mai napig és így egy utolsó kísérlet megtételére kényszerülök, hogy a kiadott belügyminiszteri rendeletnek végre valahára érvényt szerezzek.

Panasz érkezett hivatalomhoz többfelől, hogy a tanév elején az állami iskolai igazgatónál nem jelentkezett tanulókat az állami iskola tanulói között vették nyilvántartásba és amennyiben tanításra az állami iskolába nem jártak, az elemi iskolai törvényben megszabott büntetésekkel sújtották a szülőket és e büntetéseket végre is hajtották. Sajnálattal állapítom meg, hogy amint ezt már az 1927 évi decemberi egyházkerületi közgyűlés elé terjesztett püspöki jelentésben is hangsúlyoztam, hogy olyan esetekben, amikor mi nem teljesítjük a törvényben előirt formásokat, jogorvoslatot jogcím hiányában nem is kereshetünk. Az elmúlt év szomorú tapasztalatai legyenek intőpéldák arra nézve, hogy a törvényes rendelkezéseket végre kell hajtánunk.

Hasonlóképen panaszoják [Vetés és An!], hogy az állami iskola keretében eddig működött magyar szekciák fokozatosan megszűnnek és ott ahol a tanulók létszáma miatt ehhez jogunk volna nem létesítenek magyar szekciákat, aminek az a szomorú következménye mutatkozik már is egyes egyházközségeinkben,“ hogy az állami iskolába járó református gyermekeink lassanként elfelejtenek magyarul írni, olvasni s így nem tudják a vallástant sem megtanulni.“ A szatmárvármegyei Kiskolcs és a Szilágyvármegyei Gencs panaszoják, hogy a községekben építés alatt álló állami iskolák költségeihez a mi iskolát fenntartó református hiveinket is hozzájárulásra kényszerítik. Arra tekintettek, hogy a primpreturáknak ez a követelése ellentétben áll a közoktatásügyi Miniszter Úrnak 1926. évi 150810 és az 1927. évi 26846. sz. rendeletével amelyek egy bizótmeneti időre mentesítik a református lakosságot az állami iskolák építkezési költségébe való pénzbeli hozzájárulástól ezen miniszteri rendelet hiteles másolatban való meg-

küldése kapcsán értesítettem nevezett egyházközségeket, hogy felmentésüket a miniszteri rendelet alapján kérik.

Fenti jelentésem tudomásvételét kérve, kiváló tisztelettel nyitvánításával

Nagyvárad, 1928. július 10.

Sulyok István s. k.

püspök.

Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök urnak az elemi iskolák állapotáról szóló jelentését a jelentésben foglalt intézkedésekkel együtt jóváhagyólag veszi tudomásul és annak kapcsán a következő határozatokat hozza:

1. Együttes lépés megtételére kéri fel az Erdélyi Református Egyházkerület elnökségét a közoktatásügyi min. urnál az irányban, hogy a mi kerületünk főhatósága alá tartozó elemi iskolák igazoló iratainak elbírálását egyfolytában vegye tárgyalás alá a Conziliul Permanent, hogy a tárgyalásokon az egyházkerület megbízottja szintén jelen lehessen.

2. Felhívja nyomtatékosan és ismételten a tanítói kart arra, hogy iskoláink megtarthatásának nagy érdekei miatt az állam nyelvét elsajátítani és abból a követelt vizsgát letenni törekedjék.

3. A tanévvégi vizsgálatok alkalmával előfordult sérelmeket a közokt. min. urnál panasz tárgyává teszi.

4. A hegyközcsatári és hegyközujlaki nagyon gyenge, továbbá a bihari és az albisi elégtelen eredmény miatt az illetékes esperesek utján az érdekelt tanítók, illetve tanítónők ellen vizsgálatot indíttat.

5. Az albisi tanítónőt a vizsgálati jegyzőkönyv alá nem írása miatt az egyházmegyei esperes utján felelősségre vonja.

6. A kisperegi vizsgálati jegyzőkönyv megállapítására lámaszkodva ismételten követeli a tanítónői lakásból az onnan belügyminiszterileg már egy éve kililtott csendörök eltávolítását.

7. Utasítja az összes kebelbeli elemi iskolai

igazgatóságokat és iskolaszéki elnökségeket, hogy az elemi iskolai törvényben és ennek végrehajtási utasításában előirt eljáráshoz a beiratások alkalmával pontosan alkalmazkodjanak és a formások megtartására a gyermekeiket iskoláztató szülőket kellő időben figyelmeztetni el ne mulasszák.

8. A vetési, anti, továbbá a már korábban kért, de eddig el nem intézett jákóhodosi, fugyivásárhelyi és a mezőtelki-i magyar szekciák felállítása érdekében kérelemmel fordul a közoktatásügyi miniszter urhoz, egyuttal felhivja az egyházközségeket, hogy az időközben megszűnt magyar szekciákról tegyenek jelentést a püspöki hivatalnak.

9. A kiskolcsi és gencsi esetből folyólag kérelemmel fordul a közokt. min. urhoz, hogy az 1927. évi 26.864. sz. rendeletét a szolgabíróságok és revizorátusok tartsák tiszteltben és iskoláik terhét hordozó ref. egyházközségeinket állami iskolaépítési adóval ne róják meg.

E szám a közokt. min. urhoz és a belügyminiszter urhoz intézendő feliratok elkészítésének kérésével kiadatik a Püspök urnak, megkörözés és megfelelő eljárás végett az esperesi hivataloknak.

II. Középiskolák.

15-b. szám. Működő középiskoláink közül folyó év április hó 28-án a Tanügyi Előadó ur bevonásával meglátogattam a nagyváradi Polgári Leányiskolát. A látogatásom alkalmával felvett jegyzőkönyvet idecsatolva általánosságban jelzem, hogy úgy a Polgári Leányiskolában, mint az internátusban tapasztaltak felett megelégedésemet nyilvánítottam, ami kívánni való volt azt a látogatási jegyzőkönyvbe beiktatva a tanárkar figyelmébe ajánlottam. Szükségesnek tartom felemlíteni, hogy a közoktatásügyi Miniszter ur az iskolával szemben alkalmazott azon elsőfoku megintést, amelyet Román Vilma beiratása miatt rótt ki az iskolára a 32244—1928 sz. rendeletével a körülmények megismerése után visszavonta. A közoktatásügyi Miniszter ur intézkedését kellett kérnem abban az irányban is, hogy a január

hó végén a megtartott első félévi vizsgálatok osztályzatait a vizsgáztató bizottság közölje a mi Polgári Leányiskolánk igazgatóságával és bár a M. O. T. végr. hajt. utasításának 181 ik szakasza értelmében a vizsgálati eredmény a januári vizsgálatok befejezése után lett volna kihirdetendő, ezt az eredményt az állami leánygimnázium igazgatósága csak május hó 1-én közölte, április hó 27 iki dátummal az igazgatósággal.

Középiskoláink közül sértetlen nyilvánossági joga ezidőszerint csak a szatmári Polgári Leányiskolának és Kereskedelmi Leányiskolának van.

A tanévvégi vizsgálatokról mind a négy középiskola beküldötte a jelentését, e jelentések közül a szatmári főgimnáziumról szóló nem tünteti fel kedvező színben a román vizsgálatok eredményét. A szatmári Felső Leány és Kereskedelmi vizsgálatának jegyzőkönyvei kielégítő minősítést tartalmaznak. A nagyváradi Polgári Leányiskola vizsgálati jegyzőkönyve minősítést nem tartalmaz. Ami a vizsgálatok eredményét illeti, a szatmári főgimnáziumban vizsgálatra állott 124 tanulóból 12 % ismétlésre, 44 % pedig javító vizsgálatra utasított s minthogy valószínű, hogy a javító vizsgálatra utasított 44 %-ból 30 % sikerrel fog vizsgázni, a bukottak végleges százaléka 26-ra tehető, ami lényegileg nem volna abnormis, azonban az iskola nyilvánossági jogának elbírálásánál valószínűleg kellemetlen számarány lesz.

A szatmári Leány Középiskola I—IV. osztályában a 99 tanuló közül ismétlésre utasított 11, 11 % javító vizsgálatra utasított 28, ami 28·28 %; átment 55, ami 55·55 %. Ha a javító vizsgálatokon még 20 tanuló átmegy, ez az átmentek százalékát 20·2 %-al javítja s így az eredmény 75·75 % lesz, ami elég kedvező számarány.

A Felső Kereskedelmi iskola vizsgálati kimutatása szerint 43 tanulóból átment 32·75 %, javít 8, ami 18 %, ismételt 3, ami 7 %. Ha a javító felét átmentnek vesszük [ami egészen bizonyos], 84 % léphet felsőbb osztályba és 16 % bukik. Ez az eredmény teljesen megnyugtató.

A nagyváradi Polgári Leányiskolában 66 tanuló közül csak 49 tanuló vizsgázott. A 49 tanuló közül átment 31, ami 63·26 %; javítóra bukott 14, ami 28·57 %; ismétlésre utasított 4, ami 8 %. Ha ehhez még 7 javító vizsgán elmaradó tanuló hozzáveszünk, a bukottak százaléka 22·44 %-ot

mutat. Ez magában nem lenne sok, de ha tekintetbe vesszük, hogy a 66 tanuló közül átmentnek (a szeptemberi javítók eredményét is ideszámítva) 38 tanuló tekinthető, ez csak 57.57%, bukótnak pedig 28 tanuló vagyis 42.43% tekinthető, ami nagyon súlyos számarány. Ezen iskola vizsgálati jegyzőkönyve a tanítás eredményére vonatkozólag minősítést nem tartalmaz.

Fel kell említenem, hogy az új középiskolai törvény értelmében középiskoláink a sós tagozatai mind III. osztályu gimnáziumokká alakulnak át, erre nézve berendezkedniök azonban nem lehetett eddig, mert az új tanterv még nem jelent meg.

Nagyvárad, 1928 július 10.

Kiváló tisztelettel

Sulyok István s. k.

püspök.

Egyházkerületi közgyűlésünk a Püspök urnak középiskoláink állapotáról és tanévvégi vizsgálatairól szóló jelentését jóváhagyólag veszi tudomásul. Az új középiskolai törvény életbeléptetése alkalmából felhívja a fiú- és leányközépiskolák igazgatóságait, hogy az új középiskolai tanterv megjelenése után azonnal készítsék el a jövő évi tantárgy felosztást és a költségvetést. Ezeket, a változott berendezkedést illető egyéb javaslataikkal együtt, jóváhagyás végett terjesszék fel a püspöki hivatalhoz.

E szám alkalmazkodás végett kiadatlik a középiskolák igazgatóságainak.

16. szám. Olvaslatolt a tanügyi előadó tanácsos jelentése a szatmári Református Főgimnázium és Felső Kereskedelmi és Leányközépiskola hivatalos megvizsgálásáról.

Egyházkerületi közgyűlésünk a tanügyi előadó tanácsos jelentésében foglaltakat tudomásul véve felhívja a szatmári református Főgimnázium igazgató tanácsát, hogy

1. a közoktatásügyi miniszter ur rendeletével

nyugalomba küldött 4 tanár további helyzetéről küldjön tájékoztatást a püspöki hivatalnak.

2. Ugy a Főgimnázium, mint a Leányközépiskola igazgatótanácsát felhívja, hogy az intézetek anyagi ellátására felvett költségvetési kötelezettségeiket rendszeresen teljesítsék, hogy a tanárfizetések kiszolgáltatásában az ezen évihez hasonló késedelmek a jövőben elő ne forduljanak.

E szám kiadatik a szatmári mindkét középiskola igazgatóságának és igazgatótanácsi elnökségeinek.

17. szám. Olvastatott a számvevő jelentése a középiskolák zárszámadásainak megvizsgálásáról.

Egyházkerületi közgyűlésünk a máramaros szigeti Jogakadémia, Főgimnázium és Tápiintézet továbbá a szatmári Főgimnázium, Felső Leány és Kereskedelmi iskola s végül a szatmárnémeti Tanítónőképző-intézet zárszámadásának helyességéről szóló számvevői jelentést tudomásul veszi.

Ami pedig a nagyváradi Ref. Tanítónőképző-intézet és a Polgári Leányiskola számadásaira vonatkozó számvevői jelentést illeti, annak számszerű helyességét szintén tudomásul veszi, de egyben utasítja nevezett nagyváradi intézetek igazgatótanácsát arra, hogy

a) a vagyonleltár kimutatást — mely az ingatlanra, szertárakra, iskolai berendezésekre, könyvtárakra vonatkozik — úgy a Tanítónőképző-intézetet, mint a Polgári Leányiskolát illetőleg soron kívül készíttesse el s azokhoz csatolja a korábbi évek valamelyikében felvett vagyonleltár kimutatást is, felülvizsgálás és összeegyeztetés céljából,

b) hogy az évi iskolai zárszámadásokat, — miután azok a számvizsgáló bizottság által megvizsgálatok, — a vizsgálatról felvett bizottsági jegyzőkönyvekkel együtt küldjék be rendes időben a püspöki hivatalnak ugyancsak felülvizsgálás céljából a jövőben. Általában felhivatnak úgy a működő, mint a megszűnt középiskolák,

Lyceumok és Tanítónőképző-intézetek igazgatótanácsai, hogy

1. az intézetek ingatlanairól (ház és föld) a helyi viszonyoknak megfelelő értékkimutatást készítsenek az 1928. évi december 31-iki állapotnak megfelelőleg a legreálisabb számítás alapján, felüntetvén abban az ingatlanok időpontbeli reális hozadékát,

2. az intézetek szertári berendezés — és felszerelésére, valamint könyvtári berendezés — és könyvállományra vonatkozó és az 1928. évi december 31-iki értékeknek felüntetését tartalmazó kimutatást,

3. az intézeteknek Lei értékű akár készpénz, akár betét, akár értékpapírban levő alapítványainak, alapjainak, vagy készpénzének kimutatását,

4. az intézetek tulajdonát képező holttőkék u. m. értékpapírok (hadikölcsönkölvények, postatakarék betétek, chequeek, esetleg külföldi értékpapírok, részvények, koronajáradékok stb.) vagy a Lei értékátszámítása előtti időben fennállott követelések kimutatását annak megjegyzésével, hogy időközben az ily természetű értékek, vagy követelések miből származtak, vagy honnan nyertek kiegyenlítést,

5. amennyiben az intézeteknek akár külföldi, akár belföldi tartozásai voltak, azoknak kimutatását s egyben megjelölvén azt, hogy miképen rendeztettek,

6. felhivatalnak az összes működő és megszűnt középiskolák, Lyceumok és Tanítónőképzők igazgatótanácsai, hogy a háboru előtti vagyonelellátaraikat (ingatlan és ingó) az 1914. évből összehasonlítás megejtése véget a püspöki hivatalnak küldjék be.

7. Mindezen kimutatások 1929 február 1-ig küldendők be a püspöki hivatalba.

E szám kiadatik az összes működő és megszűnt középiskolák, Lyceumok és Tanítónőképzők igazgatótanácsának, vagy igazgatótanácsokat helyettesítő ügyviteli szerveknek.

18. szám. A szatmárnémeti-i Református főgimnázium Igazgatótanácsa 1928. évi július hó 7-én tartott gyűlésének 70. sz. határozatával felterjeszti elfogadás és megerősítés végett a Főgimnázium fenntartótestületének és igazgatótanácsának szervezeti szabályzatát.

Egyházkerületi közgyűlésünk a szatmárnémeti-i Református Főgimnázium fenntartótestületének és igazgatótanácsának rendtartási szabályzatát a be-terjesztett formában megerősíti és jóváhagyja. Felhívja az igazgatótanácsi elnökséget, hogy a szükséges választások megejtésére a fenntartótes-tületben érdekelt közületeket hívja fel és ez után az új igazgatótanácsot a most megerősített sza-bályzat értelmében alakítsa meg. Közgyűlésünk a maga részéről további hat évi megbizatással Bartha Kálmán, Tankóczy Gyula és Tereh Géza eddigi képviselőit az igazgatótanácsba folytatólag kiküldi.

E szám megbízólevélként kiadatik Bartha Kálmán, Tankóczy Gyula és Tereh Géza egy-házkerületi megbízott igazgatótanácsi tagoknak és további eljárás végett kiadatik a szatmár-németi-i Református Főgimnázium igazgatótanácsi elnökének.

19. szám. A szatmárnémeti-i Református Felső Leányiskola és Felső Kereskedelmi Leányiskola igaz-gatótanácsa és fenntartótestülete felterjesztik a tanár-választások és igazgató választások jegyzőkönyveit jó-váhagyó megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk a szatmárné-meti-i Református Leánygimnázium igazgatótaná-csának és fenntartótestületének Farkas Ilona ta-nárnő megválasztására vonatkozó határozatát, valamint a Felső Kereskedelmi Leányiskola ig-tanácsának és fenntartó testületének Tereh Géza és Agyagássy Piroska megválasztására vonatkozó határozatát, továbbá Demjénné Molnár Ilonának a Leánygimnáziumi és Martininé Scheint Lujzá-nak a Felső Kereskedelmi iskola igazgatójává

történet megválasztásáról szóló igazgatótanácsi jegyzőkönyvi határozatait megerősíti és jóváhagyja azzal, hogy nevezettek okmányai az inspectorátushoz a működési engedély elnyerése végett fölterjesztendők.

E szám kiadatik a szatmárnémeti-i Református Leánygimnázium és Felső Kereskedelmi Leányiskola igazgatóságának és igazgatótanácsi elnökségének.

20. szám. A tanítók önművelődésének és az egyes református tanítói közszellem ébrentartásának a multban leghatékonyabb eszköze a tanítótestület, mint egyesület jelenleg az egész egyházkerületben szünetel.

Közgyűlésünk az esperesi hivatalok útján felhívja az egyes egyházmegyék tanítóit, hogy a tanítóegyesületek föllevenítésére és azok munkájának szervezésére még ez év őszén alkalmas időben gyűljenek össze, az alapszabály tervezetét a tanügyi előadó általános tanítóegyesületi szervezet tervezete alapján (melyet a püspöki hivatal szeptember hóban fog az esperesi hivatalok útján megküldeni) az alapszabályokat készítsék el s azt jóváhagyás végett terjesszék föl a legközelebbi egyházkerületi közgyűlésre. Az alakuló gyűlések megtartásához szükséges engedélyek megszerzését a gyülekezés helyének polgári és katonai hatóságától kérelmezzék. Amennyiben a helyi hatóságoknál a gyűlési engedély megszerzése akadályokba ütköznék, felkéri közgyűlésünk a Püspök urat, hogy ez ügyben a belügyminiszter urnál közbenjárni sziveskedjék. Az egyházak a tanító-egyesület alakuló gyűlésén megjelenő tanítóknak furvardiját és kész költségeit megtéríteni tartoznak.

E szám további eljárás végett kiadatik az esperesi hivataloknak.

21. szám. Tanügyi előadó javaslatára:

közgyűlésünk felhívja az iskolafenntartó egyházakat, hogy elemi iskoláink V., VI. és VII.

osztályának ügyét még a következő tanévet megelőzőleg a nyár folyamán rendezzék, mert a felső osztályok megfelelő szakirányu berendezése nélkül azok megtarthatása lehetetlenné válik.

E szám kiadatik az esperesi hivatalok útján az összes iskolafenntartó egyházaknak.

22-a. szám. Olvasatott az érmelléki egyházmegye közgyűlésének 16-a—1928. sz. határozata a vallástani tanterv revíziója tárgyában.

Megállapítja közgyűlésünk, hogy

1. a kifogásolt tanterv az iskoláink összes számottevő körülményeinek komoly mérlegelésével készült.

2. A benne felölelt tananyag maximális tananyag, minthogy ma mindenütt ez a tanterv készítés egyik követelménye, amit a Tiszántúli Egyházkerület is alkalmazott akkor, amidőn a régi és gyakorlatilag meg nem felelő A. B. C. tantervek helyett már 1909-ben maximális tantervet fogadott el, meg lévén ezen maximális tanterveknek a többek között az az előnyük is, hogy ezekből könnyebb a viszonyoknak megfelelő kevesebb anyagot kiválogatni, mint egy minimalista tantervet ötletszerűen kibővíteni.

3. Meglepőnek tartja közgyűlésünk az érmelléki egyházmegye határozatának azt a megállapítását, hogy a tanítók minden jóakarata mellett sincs idő a vallásitanításra, ha felekezeti iskolánk fennmaradását biztosítani akarja, hiszen a vallásitanításnak az órarendben megfelelő óraszám van kijelölve, de logikailag sem helytálló ez a kifogás, mert ha nincs idő a vallásitanításra az iskolában, akkor tanítani kell az iskolán kívül is a bibliakörökben és egyéb ifj. belmissziói egyesületekben, kivált a felső III. osztály tanulóit.

4. Ami a tananyag mimódon leendő kiválogatására vonatkozó kérdést illeti, erre a leghivatottabb vezetője és irányítója a tanítónak a lelkész.

5. Hogy az egyházmegyék véleménye nem kéretelt ki előzőleg a tantervre vonatkozólag az tény, minthogy a Tiszántuli Egyházkerület tantervének készítése alkalmával bizonyult be, hogy ez gyakorlatilag teljesen értéktelen, mert egyes egyházmegyék nem nyilatkoztak, a nyilatkozók véleményének pedig súlyosabb jelentősége nem volt. Épen ezen gyakorlati tapasztalat következtében intézkedett a Püspök ur úgy, hogy a tantervjavaslatot 5 lelkésznek (Sulyok István, Csernák Béla, Zöld Mihály, Bottyán Pál és Kiss Károly) és 5 tanítónak (Kiss Lajos, Császár Gyula, Seress László, Szilágyi Árpád és Barta István) adta ki bírálat és véleményes javaslat végett, amely vélemények bizottsági egyeztetése alapján jött létre a jelen tanterv.

Mindezek alapján közgyűlésünk az érmelléki egyházmegyének 16/a.) 1928. sz. határozata felett napirendre tér.

E szám kiadatik az érmelléki egyházmegye esperesének.

22-b. szám. Olvastatott az érmelléki Református Egyházmegye 19-a 1928. sz. határozata a népiskolai tankönyvek revidiálása, illetőleg ennek sikertelensége esetén a Magyarországon használt tankönyvek átültetése tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlésünk a népiskolai tankönyvek revíziója ügyében mindazideig még csak állást sem foglalhat, amíg iskoláink sorsa fölött, a benyújtott okmányok alapján a közoktatásügyi miniszter ur nem dönt. Annyit azonban az érmelléki egyházmegye 19-a. 1928. sz. határozatában foglalt alternatív megoldásra már is megállapít, hogy a magyarországi tankönyvek átültetése egyrészt céltalan, mert az ottani illetékes körök véleménye szerint a most használatban lévő könyvekhez is sok szó fér és mert a tankönyvek céltudatos és pedagógiai szempontból is legsikerültebb részei a romániai köz-

oktatásügyi minisztériumtól soha jóváhagyást nem nyerhetnének.

Mindezek alapján közgyűlésünk az érmelléki egyházmegye 19-a. 1928. sz. határozata fölött napirendre tér, miről az érmelléki egyházmegye esperesét értesíti.

23-a. szám. Olvastatott a nagyszalontai református egyházmegye 1928. évi április hó 12-én tartott közgyűlésének 8-ik számú határozata a nagyszalontai református elemi iskola V. és VI-ik osztályának sérelmes elvétele tárgyában.

Közgyűlésünk a nagyszalontai iskolai sérelem orvoslására szükségesnek tartja, hogy az iskolafenntartó a felső 3 osztály felszerelését a lörvény kívánalmainak megfelelőleg állítsa be, ennek megtörténtét a biharmegyei revizorátusnak minél előbb, de legkésőbb augusztus 10 ig jelentse be, mert a felső osztályok tanulóinak átadására vonatkozó egyezmény csak egy évi hatállyal köttetett. Ha azután ennek dacára nehézségek mutatkoznának a felső osztályok megtarthatása körül, tegyenek sürgős jelentést a püspöki hivatalhoz, hogy a kérdés még a beiratások előtt tisztáztassék.

E szám kiadatik a nagyszalontai egyházmegye esperesének és alkalmazkodás végett a nagyszalontai egyháznak.

23-b. szám. Olvastatott a nagyszalontai egyházmegye 1928. április hó 12-én tartott közgyűlésének 11—8. sz. határozata a nagyszalontai iskolák kétszeri megintésének törlése tárgyában.

Közgyűlésünk, minthogy a nagyszalontai iskolák legutóbbi (junius 5-iki) látogatási jegyzőkönyve nem tartalmaz súlyosabb kifogásokat, a bezáratás veszedelmét nem látja elérkezettnek. Arra azonban a nagyszalontai iskolák működésének eddigi elbírálásában elegendő alapot talál, hogy az iskola működésének további ellenőrzésére tárgyilagos és helyi viszonyainál fogva nem

elfogult megbízott kiküldését kérje a közoktatás-
ügyi min. urtól. A kérelem előterjesztésére a
a Püspök urat kéri fel a közgyűlés.

E szám kiadatik a nagyszalontai egyháznak
és az előterjesztés megtételének kérésével a Püs-
pök urnak.

24. szám. Olvasatott a nagyszalontai református
egyházmegye 1928. április hó 12-én tartott közgyűlésé-
nek 29. sz. határozata, mellyel a borossebesi iskola
megnyitásának ügyében közbenjárást kér.

Közgyűlésünk felkéri a Püspök urat, hogy
a borossebesi iskola működésének megkezdésére
folyó évi szeptember 1-re kérjen engedélyt a
temesvári inspectorátustól, minthogy az iskolát
sem az iskolafenntartó fel nem adta, sem a mi-
niszter be nem zárta és eddig csupán tanító-
hiány miatt szünetelt.

E szám kiadatik a fölterjesztés kérésével a
Főtiszteletű Püspök urnak és tudomásulvétel vé-
gett a nagyszalontai egyházmegye esperesének.

25. szám. A pénzügyi bizottság felterjeszti az egy-
házkerületi számvevőnek az egyházkerület 1927. dec.
31-én lezárt számadásának és vagyoni helyzetének meg-
vizsgálásáról készített következő jelentését:

Főtiszteletű és Méltóságos Pénzügyi Bizottság! Van sze-
rencsém csatoltan betérjeszteni egyházkerületünk 1927. évi
zárszámadását jóváhagyás céljából és egyszersmind a kö-
vetkezőkben ismertetni.

Mint mindenütt és mindenben, úgy egyházkerületünk
pénzügyi életében is erősen érezhető volt azon súlyos gaz-
dasági válság, mely az 1927. éven végig vonult.

A különben is nehéz helyzetet súlyosabbá tette azon
körülmény, hogy az elmúlt év elején igen sok egyházköz-
ség 4-5 évre visszamenőleg hátralékban volt különböző
közjárulékok kiegyenlítésével, annak dacára, hogy azoknak
befizetésére az érdekelt egyházközségek többbizben hivata-
losan felkérttek. Ezen állapotnak természetes követke-
ménye volt az, hogy a püspöki hivatal az év első felében

a legszükségesebb administratív kiadásokat is alig tudta fedezni. Az év második negyedében végre megérkezett a miniszteri kiutalás a püspöki hivatal tisztviselőinek folyósított fizetések fedezésére és ezen kiutalás tette lehetővé azt, hogy komolyabb zavarok nem álltak be a közigazgatásban, jóllehet, hogy a lelkészi kongrua számfejtése továbbá a változások pontos nyilvántartása s végül a kiutalások körüli eljárások mindenkör a legnagyobb gondot és munkát igényelték éppen a lelkészi kar érdekében. A sok ellentétes rendelkezések dacára is a mult év közepén sikerült eljutnunk oda, hogy az esedékes kongruákat minden késedelem nélkül szétoszthattuk, sőt azóta is mindenkör a legpontosabban teljesíti a kifizetéseket a pénztári hivatal, amennyiben rajta kívülálló okok ebben nem hátráltatják.

A rendes kifizetés a jövőben is megkívánja azt, hogy a lelkészi kar a szükséges felvételi és globáladó nyugtákat késedelem nélkül küldje be a püspöki hivatalnak, mivel azokat a felvétel előtt prezentálni kell az állampénztárnál.

Mindezeket kötelességemnek tartottam előre bocsájtani éppen azért, mert nem egy esetben állt be az a helyzet, hogy néhány felvételi nyugta, vagy adóigazolvány hiányában az állampénztár a máskülönben rendelkezésre álló kongruát ez ok miatt nem folyósította.

A püspöki hivatal adminisztrációjának egyik legfontosabb fedezetét a közigazgatási járulék képezi. Tekintettel a mult év elején fennállott igen tekintélyes összegű közigazgatási járulék kintlevőségre, minek befizetése több ízben szorgalmaztatott, de kevés eredménnyel — így nem lehet csodálkozni azon, ha az 1927. június havi egyházkerületi közgyűlés határozatilag kimondotta a közigazgatási járulék kintlevőségnek elszámolásba vételét a kongrua kiutalásával egyidejűleg az esetben, ha az meghatározott időpontig ki nem egyenlítették az egyházközségek részéről, amil aztán az egyházközségek tartoznak megtéríteni a lelkész uraknak.

Az elnökség tudta a javaslat fontosságát s tudta azt is, hogy az eljárás az egyházközségeket súlyosan érinti, de csakis e határozat alkalmazása tette lehetővé az igen tekintélyes összegű és évekkel ezelőtt esedékessé vált köztartozásoknak beszédését.

Hogy az egyes járulékok befizetése az egyházközsé-

gek részéről a jövőben zavartalanabban történjenek, a püspöki hivatal bevezette az Előirási laprendszert, ami egyúttal az egyházközségek költségvetésének összeállításánál is tájékoztatóul szolgál arra nézve, hogy milyen címeken, milyen összegek, mikor fizetendők be a püspöki hivatal pénztárába. Ezen rendszer előnyei már is érezhetők.

Ami a zárszámadás adatainak ismertetését illeti azok a következők:

I. CSOPORT.

Alapok és tőkék:

Nagyváradon kezelt tőke	— — —	Lei 92,187.75
Szatmáron kezelt tőke	— — —	Lei 301,172.30
1927. december 31-én állag		Lei 393,360.05

1. Egyházfentartási alap

Tőke állag 1926 december 31-én volt	—	Lei 72,127.—
Tőke állag 1927. december 31-én volt	—	Lei 92,187.75
Emelkedés		Lei 20,060.75

2. Dr Böszörményi Emil iskolai alap

Tőke állag 1926. december 31-én volt	—	Lei 1,637.—
Tőke állag 1927. december 31-én volt	—	Lei 2,022.—
Emelkedés		Lei —,385.—

3. Közalap

Tőke állag 1926. december 31-én volt	—	Lei 61,622.—
Tőke állag 1927. december 31-én volt	—	Lei 106,102.—
Emelkedés		Lei 34,480.74

4. Kerületi sajtó-alap

Tőke állag 1926. december 31-én volt	—	Lei 11,862.—
Tőke állag 1927. december 31-én volt	—	Lei 28,003.55
Emelkedés		Lei 16,141.55

5. Iratterfeszítési tőke

Állaga 1927. december 31-én	— — —	Lei 86,546.—
Ezen összegben bennfoglaltatik az árva házi képes naptár 1927. évi hozadéka is.		

6. Iroda-beruházási tőke

Állaga 1927. december 31-én	— — —	Lei 60,988-at
tesz ki nyilvántartásunk szerint ugyan, de		

ezen összeget teljesen kimeríti a püspöki hivatal berendezéséhez szükséges irodai butorok beszerzése, melyek időközben részben meg is vétettek.

7. Nyugdíjintézeti tőke

Állaga 1927. december 31-én — — — Lei 2.350,900'68
volt. A nyugdíj- és gyámintézet számszerű adatait külön zárszámadás foglalja magában teljes részletességgel.

II. CSOPORT.

Nyilvántartási számlák :

1. Esperesi tiszteletdíj címen nyilvántartott Lei 111
csatoltassék, az államsegély pénztár egyenlegéhez.

2. Középiskolai felügyelet címen nyilvántartott Lei 78,

3. hollandi segély címen nyilvántartott Lei 460,
szolgáljon egy rendkívüli segély-alapot, elfogadás esetén méltóztassék az átvezetéssel megbizni a pénztári hivatalt.

4. Tanulmányi segély pénztár.

Állaga 1927. december 31-én — — — Lei 121,248'20
volt. Az 1927. év folyamán befolyt összesen Lei 130,248'20, s ezen összegből az év folyamán theologusok segélyezésére kifizettetett Lei 9 000.

Egyidejűleg jelentem, hogy az év végén a befizetetlen tanulmányi segély hátralék összege 82,644-et tett ki. Méltóztassék utasítani a pénztári hivatalt, hogy a fizetésben késedelmes egyházközségek felszólíttassanak az esedékessé vált összegek azonnali beküldésére.

5. Özvegyi 3 %-os segélypénztár.

Állaga 1927. december 31-én — — — Lei 80,059'25 t
tett ki. Itt megemlítem, hogy az övegyek segélyezésére a múlt évben Lei 50,000 osztatott szét aránylagosan a „Fonciera“ Biztosító Társasággal megejtett elszámolás alapján.

6. Államsegély-pénztár
Egyenlege 1927. december 31-én volt ... Lei 5,859 —
mely további elszámolás tárgyát képezi.

7. Kulturadó-pénztár
Állaga 1926. december 31-én volt ... Lei 19,343·50
Az 1927. év folyamán befolyt ... Lei 299,972·50

Összesen ... 319,316 —
Ebből iskolák segélyezésére kifizetve ... Lei 193,000 —

A pénztár állaga 1927. dec. 31-én Lei 126,316 —
volt. Kulturadóban és taxában 1927. év
végével még mindig igen tekintélyes ösz-
szegre menő hátralék van kint, minek be-
fizetését a püspöki hivatal az elmúlt év
folyamán több ízben szorgalmazta.

8. Régi kulturadó
cimen nyilvántartott ... Lei 577,585 —

Közigazgatási bevételek és kiadások.

I. CSOPORT.

Bevételek:

1. Közigazgatási járulék
cimen a múlt évben befolyt összesen ... Lei 438,837·74
az előirányzott 352.500 Lei helyett. A be-
folyt összeg nagy része az előző évek hát-
tralékából származik. Jelentem, hogy espe-
resi igazolás mellett 1927. dec. 31-vel
közigazgatási járulék cimen Csávos Lei 34,
Karánsebes Lei 1,623, Nyüved Lei 537,
Kóly Lei 3,140, Nagybocksó Lei 359, Fe-
ketegyarmat Lei 4,988, Nagyszered l. e.
Lei 1,203 s végül Szinte l. e. Lei 273·20
összeggel, összesen Lei 12,157·20 tartoznak

Elengedések: Nagybocksó Lei 359,
Kóly 3,140, Karánsebes 1,623, Nagyszered
1,203. Szinte 473·20, Csávos 34, Duna-
szentilona-közig.

2. Az állampénztár központi tisztí fizetése.
E cimen kiutalt a kultuszminiszter ... Lei 369,878 —
a múlt évben a püspöki hivatal tisztvise-

lőinek részbeni fizetéseként s ez által lehetővé vált a szükséges tisztviselői kar megszervezése és ez az 1927. június 30-i egyházkerületi közgyűlés határozata alapján végre is hajtatott.

3. Kerületi járulék, lelkészi kongrua kezeléséért:

E címen befolyt az 1927. évben — — — Lei 203,430.50

Az egyházkerület pénzügyi bizottsága mérlegelve a lelkészi kar nehéz anyagi helyzetét s ebből kiindulva javasolta azt a decemberi közgyűlésnek az 1928. évi költségvetés kapcsán, hogy 1928. január hó 1-től a járulék csak 1%-ban állapítsák meg.

4. Tankönyv jutalék.

E címen bevételeztetett a múlt évben — — — Lei 104,029.—

a kerületi könyvkiadó bizományossal történt elszámolás alapján. Ezen összeg magában foglalja az 1925. évről fennmaradt hátralékos tankönyv jutalékokat is.

5. Különböző bevételek:

E címen bevételeztetett a múlt év folyamán Lei 66,831.—

mely összeg különböző nyomtatványok, tantervek stb. ellenértékének bevételezéséből származott.

II. CSOPORT.

A) Személyi kiadások:

E címen kifizetett összesen — — — Lei 690 818.—

mely összegből a kerületi pénztári hivatal terhelte Lei 320,940, míg az állami hozzájárulás Lei 369,878 volt.

E címen előirányzott összeg ugyan Lei 481,876 t tett ki a költségvetésben, de nem használtatott fel azért, mert az egyházkerületi közgyűlés határozata alapján véglegesített teljes létszámú tisztviselői kar csak 1927. július hó 1-én kezdte meg működését.

Tekintettel arra, hogy az állampénztár drágasági pótlék címen a múlt év folyamán Lei 25,754-et utalt ki s ezen összeg jelenleg a közigazgatási pénztárban fekszik, javasolom, hogy ezen összeget méltóztassék a központi stát példányokban felvett tisztviselők rendelkezésére bocsájtani aránylagos elosztás mellett. Minthogy ezen drágasági pótlék előre láthatólag az 1928. évre is kiutaltatik, úgy méltóztassanak a szétosztást illetőleg a folyó évről is határozni.

B) Dologi kiadások:

E címen a múlt év folyamán kifizetett Lei 142,644 40 szemben az előirányzott Lei 178,000. E címen Lei 35,355 60 bani megtakarítás mutatkozik.

A bevételi és kiadási főösszegek ezek szerint a következők:

Közigazgatási bevételek	---	---	---	Lei 1.177,006 25
Személyi kiadások	---	Lei 690,818	---	---
Dologi kiadások	---	---	Lei 833,462 40	833,462 40
		Egyenleg		Lei 343,543 84

mely összeg az 1926. évről áthozott közigazgatási pénztár egyenlegéből, továbbá az 1922—26. évekről befolyt hátralékos közigazgatási járulékokból áll.

III. CSOPORT.

Fennálló követelések és kezelt letétek:

1. Fennálló követelések:

E címen nyilvántartott --- --- --- Lei 45,527 ---
 mely összeg a könyvbizományossal elszámolásból, befizetendő bírósági költségek-
 ből, előlegezett közjegyzői díjakból, előleg-
 ből és telefon letétből származott.

2. Kezelt letétek:

E címen nyilvántartott --- --- --- Lei 99,247 83
 elszámolásra beküldött összegekből, bizto-

sítási díjából, befizetendő állami adóból, hivatalos lap előfizetési díjából s végül leszállított könyvek ellenértékéből származik s további elszámolás tárgyát képezi.

Tekintettel arra, hogy a múlt évi zárszámadás összes mellékleteit a vonatkozó adatokkal összehasonlítottam és azok mindenben megegyeznek, tisztelettel kérem, hogy a zárszámadásra vonatkozó jelentésemet tudomásul venni, a bentfoglalt javaslataimat elfogadni és az egyházkerületi pénztárnok részére a felmentvényt megadni méltóztassék.

Egyházkerületi közgyűlésünk a számvevő jelentését tudomásul veszi s e jelentés alapján, a pénzügyi bizottság javaslatára, az egyházkerület 1927. évi zárszámadását és vagyonkimutatását elfogadja, azt jóváhagyja s Kovács József pénztárnoknak a felmentést, a szokásos óvások fenntartása mellett megadja s rendeli, hogy

a) az Egyházfenttartási-alap tőkéjének Szatmárott elhelyezett része az 1928. év december 31-ig utaltassék be az egyházkerület pénztárába, hogy az alaptőkéje együttesen kezeltesék,

b) a II. Csoport Nyilvántartási számlák 1. pontja alatt kezelt 111 Lei tőke az államsegély-pénztár egyenlegéhez,

a 2. és 3. pont alatt kezelt összegek $78 + 460 = 538$ Lei, a rendkívüli segélyalaphoz csatolassék,

3. Utasítja közgyűlésünk a fizetésben késedelmes egyházközségeket, hogy egyházunk jövőjét szolgáló nagy horderejű neveltetési adót haladéktalanul beszoigáltassák, a felszólítás után sem fizető egyházközségekkel szemben püspök ur és az esperes urak a törvény és a felsőbb hatósági rendelkezések teljes szigorával járjanak el;

4. kimondja, hogy a közigazgatási járulék fizetésének kötelezettsége alól egyetlen egyházközséget sem ment fel,

5. tekintettel nyomorúságos gazdasági helyzetekre, hogy hátralékos közigazgatási járulékait letörleszthessék, a következő segélyeket folyósítja: DunaszentilonánakLeit, Csávosnak

34 Leit, Karánsebesnek 1623 L., Kólynak 3140 L., Nagybocksónak 359 Leit, Nagyszerednek 1203 Leit s a pénztárt utasítja, hogy e segélyeket az 1927. dec. 31-én fennálló közigazgatási járulékok törlesztésébe számolja el. Nyüved, Feketegyarmat anyas és Szinte leányegyházakat a hátralékok sürgős beszolgáltatására utasítja.

26. szám. A pénzügyi bizottság javaslatára közgyűlésünk felhatalmazza

Püspök urat, hogy ha ez év folyamán löbb közgyűlés nem tartatnék s így egyházkerületünk az 1929. évre költségvetését nem készíthetné el, az utalványozásokat a jelen 1928. évi költségelőirányzat keretein belül teljesíthesse.

27. szám. Az egyházkerület központi hivatalának tisztviselői az állampénztárból részökre kiutalt államsegélytöbblet visszamenőleges felosztása és fizeléseiknek új alapokon rendezése tárgyában kérelemmel fordulnak közgyűlésünkhöz.

A pénzügyi bizottság javasolja, hogy amennyiben az államsegély összegében a 18/g.—1927. sz. kerületi határozatban kimutatott összeghez mértén emelkedés állott be s amennyiben ezt az emelkedést az egyházkerület pénztára visszatartotta, a visszatartott összeg javadalmásoknak kiutalassék; jövőre nézve pedig az egyházkerület terhére költségvetésileg megállapított javadalom-kiegészítés a költségvetés szerinti összegben folyósíttassék.

A pénzügyi bizottság javaslatával szemben dr. Harcsár Géza indítványozza, hogy az egyházkerület pénztárában visszatartott összeg ne adassék ki a javadalmásoknak, hanem az egyházkerület a 18/g.—1927. sz. egyházkerületi határozatban megállapított hozzájárulásból mindig annyit szolgáltatasson ki, ami a javadalmas tisztviselők államsegélyét a 18/g.—1927. sz. határozatban megszavazott pausal összegre kiegészíti.

Egyházkerületi közgyűlésünk 18 ellenében 19 szavazattal a pénzügyi bizottság javaslatát

mellőzi és dr. Harcsár Géza javaslatát elfogadva, a központi hivatal listviselőinek kérelmét elutasítja.

28. szám. Tőkés Ernő esperes, az egyetemes egyház ügyvivője kéri, hogy egyházkerületünk az ő részére havi 5.000 Lei járulékot biztosítson s ezt közvellen az ő kezeibe fizesse ki. Ezzel szemben az erdélyi egyházkerület igazgatótanácsa 2519—1828—V. sz. átiratában az eddigi állapot fenntartása mellett foglal állást s kéri, hogy egyházkerületünk az agens jutaléka címen fizetett összeget tovább is az erdélyi egyházkerület pénztárába fizesse be, hogy az agens a maga javadalmát az erdélyi egyházkerület utján kapja.

Egyházkerületi közgyűlésünk Tőkés Ernő bukaresti esperes kérését nem teljesítheti, amennyiben az agens a két egyházkerület közösen alkalmazta s javadalmát közösen vállalta,

ha folyamodó, agensi javadalmának emelését óhajlja, akkor kérésével forduljon az erdélyi egyházkerület utján a két egyházkerület főhatóságaihoz.

Ez alkalommal ismételten tisztelettel kéri közgyűlésünk az erdélyi egyházkerületet, hogy az agens javadalmazására és szolgálati pragmatikájára vonatkozó szabályzat kidolgozásáról gondoskodni sziveskedjék.

Erről az erdélyi egyházkerület igazgatótanácsát és Tőkés Ernő esperest értesíteni rendeli.

29. szám. Krause Tivadar műépítész, Püspök ur megbízásából tervet készített, hogy az egyházkerületi hivatalt miként lehetne elhelyezni a mostani helyisége fölé építendő emeleten. A munkálat költsége 2.400 Lei.

Közgyűlésünk a munkadíj kiutalására Püspök urat felhatalmazza.

30. szám. Kovács József pénztárnok a Református Árvaházi Képes Naptár számadásának 1928. márc. 6-án történt megvizsgálásáról felvett jegyzőkönyv beterjesz-

tése mellett jelenti, hogy az 1928. évre kiadott naptár-
ból befolyt 136.035 Lei 50 b., ebből kiadott előállítási
költség címen 88.777 Lei 50 b., fizta haszon tehát
47.258 Lei, melyből 75 százalék, azaz 35.443 Lei a
nagyvárad Ref. Árvaháznak, 25 százalék, azaz 11.815 Lei
az iratterjesztés pénzlárnak kiadatott.

Közügyülésünk a Református Árvaházi Képes
Naptár 1928. évi jövedelméről beterjesztett el-
számolást tudomásul veszi

és elrendeli, hogy az egyházközségek iratter-
jesztése részére megrendelt naptárak ára minden
év december 31-én esedékes államsegély kiosz-
tásánál számoltassék el.

31. szám. A pénzügyi bizottság javaslatára

közügyülésünk az 1929. évtől kezdve költségveté-
sége az iratterjesztés körül felmerülő szállítási
és csomagolási költségek fedezetére 10.000 Leit
állít be.

32. szám. Az erdélyi egyházkerület igazgató-tanácsa
10958—1927. II. sz. átiratában még a múlt év novem-
ber havában megkereste egyházkerületünket, hogy a
kolozsvári református theologiai fakultás támogatásához
az ott tanuló 30 királyhágómelléki ifju internátusi dija
erejéig járuljon hozzá. Egyházkerületi közgyűlésünk
115—1927. sz. határozatában készséggel felajánlotta az
anyagi erejéhez mért támogatást s felkérte Püspök urat,
hogy a segélyezés mérvét és módozatait az erdélyi
egyházkerület igazgató-tanácsával lefolytatandó tárgya-
lás során állapítsa meg. Püspök ur a szükséges lépé-
seket meg is tette, amelyeknek folyamán a fakultás
előjárósága 1928. febr. 24-én, 10 sz. a. egy
határozatot hozott, amely a hozzájárulást évi 100.000
Leiben kéri megállapítani. Ezt az előjárósági határoza-
tot az igazgató-tanács 2707—1928. II. sz. a. azzal a
hátirattal küldte meg, hogy a királyhágómelléki egyház-
kerület milyen jogokat óhajt biztosítani magának theo-
logus ifjai érdekeinek intenzivebb támogatására. A kolozs-
vári theol. fakultás előjárósága 1928. június 27-én 22.

sz. a. újabb határozatot hozott, amelyben felkérte a fakultás igazgató-professzorát és gazdasági felügyelő tanárát, hogy közvetlenül lépjenek érintkezésbe a királyhágómelléki egyházkerület elnökségével s kérjék fel az intézet anyagi támogatásához hozzájárulásként megszabott 100.000 Lei összeg kiutalására. Kimondotta az előjáróság e határozatban azt is, hogy királyhágómelléki ifjakat az internátusba a jövő iskolai évben nem vesz fel s kéri kerületünket, hogy egy externátust állítson fel, abban az ifjuság közvetlen felügyelete kérdésének megoldásáról gondoskodják, a felügyelet ellenőrzését az intézet tanári kara vállalja. A fakultás igazgató-professzora a fenti határozatot kísérő 518—1928. sz. levelében a határozatban foglaltakra nézve azt a felvilágosítást adja, hogy a fakultás évről-évre nyomasztóbb anyagi gondokkal küzd s ez teszi indokolttá, hogy egyházkerületünkhez folyamodjék a már korábban megállapított minimális segély folyósítása végett. Az externátus kérdésében annyit kíván ez alkalommal megállapítani, hogy az externátus csak a szervezés kérdését képezné, mert hiszen a hallgatóktól befolyó lakpénz körülbelül fedezné a kibérlendő helyiség bérét. A helyiség felkeresésével valaki megbizandó volna, a közvetlen felügyeletre nézve pedig azt javasolja, hogy erre kérje fel kerületünk az erdélyi ifjusági munkák utazó-titkárát, aki az ifjak között lakhatna s a közvetlen felügyeletet gyakorolná. Megállapítja az igazgató-professor ur, hogy a fakultás hallgatói számának a királyhágómellékiekkel való rendkívüli emelkedése akkora nevelői és adminisztratív gondot okoz, hogy mindenképen elérkezettnek látja az időt, hogy az egyházkerületünknek és a fakultásnak viszonya törvényesen rendeztessék.

Közgyűlésünk hálásan ismeri el azoknak a nagy szolgálatoknak jelentőségét, amelyeket a kolozsvári ref. theol. fakultás a lelkészképzés terén egyházkerületünknek tett, ismételten kijelenti, hogy a fakultást anyagi erejéhez mérten segíyezni hajlandó, azonban a fakultás előjárósága által kért 100.000 Lei anyagi erejét túlhaladja s ez alkalommal az erdélyi egyházkerület igazgató tanácsának 10958—1927. II. sz. átiratá-

ban jelzett internátusi díjba az 1927—28. iskolai év javára 30.000 Leit utalványoz közigazgatási pénztárából,

ami pedig az egyházkerületnek és a theol. fakultásnak viszonyát illeti, annak rendezése céljából az erdélyi egyházkerülettel készségesen veszi fel a tárgyalást,

sajnálattal veszi azonban tudomásul a theol. fakultás előjáróságának határozatát, hogy királyhágómelléki ifjakat a jövő iskolai évben nem vesz fel az internátusba s bár egy királyhágómelléki externátusnak a fakultással kapcsolatban létesítését kívánatosnak tartja, mégis egy ilyen externátusnak szervezésétől, tekintettel a súlyos lakásviszonyokra, jelenleg le kell mondania s miután a fakultás előjárósága ifjainkat csak a következő iskolai évben nem hajlandó az internátusba felvenni s e kirekesztő határozat megváltoztatása, mihelyt az internátus lerekvirált helyiségei felszabadulnak, bizton remélhető, ugy, hogy ifjaink az internátusban újból helyet találhatnak,

közgyűlésünk egy externátus létesítését nem vállalhatja s magáncsaládoknál elhelyezkedő ifjainkat indokolt esetekben anyagi erejéhez mérten egyéneenként segélyben részesíteni fogja,

erről Püspök urat, a segélyosztó bizottságot, az erdélyi egyházkerület igazgató-tanácsát, a theol. fakultás előjáróságát jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

33. szám. Nagybocksó kulturtaxájának és a hivatalos-lap árának megfizetése alól felmentést kér.

Közgyűlésünk Nagybocksót 704 Lei kulturtaxa, 550 Lei hivatalos-lap árának befizetése alól felmenti, azonban utasítja, hogy a nyugdíjintézeti járulékot fizesse be.

34. szám. Kóly-Kágya egyházközség kulturadójának s egyéb közterheinek törlését kéri.

Közgyűlésünk Kóly-Kágya egyházközség hát-

ralékos tartozásaiból nagy szegénységére tekintettel, töröl közigazgatási járulék címen 3,140 Leit, kulturfaxa címen 27,640 Leit, összesen 35,412 Leit; egyéb hátralékok és a folyó évi tartozások befizetésére haladékot ad 1928. november 30-ig.

35. szám. Tenke egyházközség presbiteriuma kéri, hogy a hovatovább elbirhatatlan köztartozások a lehetőség határáig korlátoztlansanak.

közgyűlésünk megnyugtálja kérelmező egyházközséget, hogy mindazokban az intézkedéseiben, amelyek az egyházközségek megterhelését vonják magok után mindenkor a szigorú takarékoság elve vezeli.

36. szám. Az esperesi kar javaslatára

közgyűlésünk elrendeli, hogy a más egyházkerületből egyházkerületünkbe pályázó lelkész, csak abban az esetben vehető a pályázók, illetve választhatók sorába, ha ahhoz egyházkerületünk püspöke, vagy törvényes helyettese a beleegyező nyilatkozatot részére kiadja.

37. szám. A konventi bíróságot helyettesítő egyetemes legfelsőfoku egyházi bíróságba egyházkerületünk részéről közgyűlésünk Sulyok István püspök és Domahidy Elemér főgondnokon kívül megválasztja

Szell György esperest, dr Nagy Sándor egyhm. gondnok rendes, Végh József, Kassay Béla esperest, Telegdi László egyhm. gondnokot, Domokos László világi egyházker. tanácsbíró póttagokul, akiknek megbízásuk, ha addig a zsinat másként nem intézkedik, 1929. június 30-ig tart.

Erről az erdélyi egyházkerület püspöki hivatalát jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

38. szám. Esperesi kar javaslatára

közgyűlésünk a lelkészi nyugdíj- és özvegy-

árva gyámintézetből ellátmányban nem részesülő nyugalmazott lelkészek, lelkész özvegyek és árvák segélyezésére a lelkészek 3 százalékos járulékát tovább is fenntartja,
s abból ez év folyamán 3 nyugalmazott lelkészt, 42 özvegyet, 6 árvát segélyez.

39. szám. Az esperesi kar felterjeszti a lelkészek 3 százalékos járulékából segélyezetttek osztályba sorozását.

Tudomásul szolgál.

40. szám. A nagyszalontai egyházmegyének a nyugdíjas lelkészek és lelkész özvegyek segélyezésére vonatkozó 23—1928. sz. határozatát

a nyugdíjintézeti bizottságnak kiadja.

41. szám. Az erdélyi egyházkerület igazgató-tanácsa elismerő oklevéllel köszöni meg, hogy egyházkerületünk a kolozsvári református leánynevelő-intézet alapításában adományával részt vett.

Közgyűlésünk az oklevelet levéltárba helyezni rendeli.

42. szám. A bihari egyházmegye tavaszi rendes közgyűlésében a 116—1928. sz. egyházkerületi határozat 2. pontjának tárgyalása kapcsán kifejezést ad annak a véleménynek, hogy üdvös dolog volna, ha az egyházkerület a nagyváradi Prot. Jót. Egyesület által fenntartott ref. fiu Árvaházat átvenné és egyházkerületi árvaházzá fejlesztené ki.

Közgyűlésünk a bihari egyházmegye 25—1928 sz. határozatában felvetett gondolat elől nem zárkózik el és Püspök ur elnöklete alatt Vadai Béla, Kassay Béla esperes, Pappszász Lajos e. m. gondnok urakat megbizva, hogy az árvaházat fenntartó nagyváradi Prot. Jót. Egyesület vezetőségével összeköttetésbe lépve tudják meg, hajlandó volna-e az Egyesület az Árvaházat az egyház-

kerületnek átadni s milyen feltételek mellett? A bizottság eljárásának eredményéről legközelebbi közgyűlésünk elé tegyen jelentést.

43. szám. A bihari egyházmegye felterjesztésére az egyházkerületi közgyűlés

ismételten megkeresi a kultusz- és művészeti miniszter urat, hogy a bihari református egyházmegyei esperes mellett alkalmazandó segédlelkész részére kongruát folyósítani sziveskedjék, e határozat foganatosítására Püspök urat felkéri.

44. szám. A nagyszalontai egyházmegye 23/b—1928. sz. határozatával felterjeszti az árpádi, erdőgyaraki és belényesujlaki egyházközségek panaszait, hogy az állami hatóságok csak hadlestparancsnoksági engedély mellett engedik meg a presbiteri ülések és vallásos összejövetelek megtartását; a nagykárolyi egyházmegye 7—1926. sz. felterjesztésében kéri, hogy az egyházkerület a belmissziói munka zavartalan végezhete céljából az illetékes miniszteriumoktól gyülekezési szabadságot eszközöljön ki.

Közgyűlésünk az egyházmegyék felterjesztéséből sajnálattal értesül arról, hogy bár többször kérte a kultusz- és szépművészeti, valamint a belügyi miniszter uraktól, hogy egyházunk gyülekezési szabadsága ne szoríttassék korlátok közé, a vallásos és erkölcsi élet építését, az egyház adminisztrálását célzó munka mégis állandóan korlátoltatik az állami hatalom részéről,

ismételten megkeresi hát a vallás- és művészeti miniszter urat, hogy a többi miniszteriumokkal egyetértve református egyházunk gyülekezési szabadságát biztosítsa,

egyúttal utasítja az egyházközségeket, hogy egyházunk gyülekezési szabadságát korlátozó minden egyes esetről az esperesi hivatalok útján a püspöki hivatalt értesítsék,

e határozat foganatosítására Püspök urat felkéri.

45. szám. A nagybányai egyházmegye esperese 279—1928. sz. a. felterjeszti a halmii reverzális sérelmekre vonatkozó részletes jelentést, amely szerint a halmii főszolgabíró a lelkész előtt félre nem érthető módon kijelentette, hogy református fél javára megegyezést nem akceptál.

Egyházkerületi közgyűlésünk megdöbbenéssel értesül az állami hatalom képviselőjének magatartásáról, de az új kultusztörvény reversalist többé nem ismervén, e sajnálatos esetek felett napirendre tér.

46. szám. A nagyszalontai egyházmegye 33—1928. sz. határozatával helyt adott a kisnyégerfalvai anyaegyház kérelmének, amelyben leányegyházközségi jellegének visszaállítását kéri; a kérelmet jóváhagyás végett felterjeszti.

Közgyűlésünk a kisnyégerfalvai anyaegyháznak leányegyházközséggé alakítását jóváhagyja.

47. szám. Egész terjedelmében olvastatott az egyházkerületi segélyosztó bizottság 1928 évi február hó 3-án tartott ülésének jegyzőkönyve a következőkben: Elnök jelenti, hogy a kolozsvári theologia, a nagyenyedi tanítóképző és a székelyudvarhelyi tanítónőképző intézet igazgatóságai sürgetik a királyhágómelléki theologusok és tanítójelöltek ellátási díjainak befizetését. Közli, hogy úgy a theologusoknak, mint a tanítójelölteknek évi konviktusi és internátusi díjai a tanítóképzőkben az iskolai díjakkal együtt évi 13.000 leit tesznek ki. Az egyházkerület pénztár jelentése szerint a lélekszám szerint kivetett 1 lei-es tanulmányi járulékokból ezidőszerint összesen 121.248 lei áll rendelkezésre. A segélyek elosztása tehát ezen összeg keretén belül történhetik csak. Jelenti azt is, hogy a kolozsvári theologiai akadémia által kért 100.000 lei-es hozzájárulás ügyét tisztázni kívánta az igazgatósággal, azonban erre választ még nem kapott. Felhívja a bizottságot, hogy a theologusok és tanítójelöltek segélyezési összegét állapítsa meg.

A bizottság a 28 theológus, 10 tanító és 9 tanítónőjelölt segélyének személyenkénti megállapítását az illetékes tanári testületek bölcs mérlegelésére bizza, az ifjak családi, tanulmányi, vagyoni és morális körülményeinek mérlegelésével. A segélyek ilyenképen történt szétosztásáról az igazgatóságoktól elszámoló jelentést kér és vár. Az egyházkerületi pénztárban e célra rendelkezésre álló 121.248 leiből ezidőszerint 80.000 leit állapít meg a kolozsvári theológusok, 20.000 leit a nagyenyedi tanítójelöltek és 20.000 leit a székelyudvarhelyi tanítónőjelöltek részére. Felkéri a bizottság az elnöklő Püspök urat, hogy az érdekelt igazgatóságok ilyen értelmű értesítéséről és a megállapított összeg átutalásáról gondoskodni sziveskedjék.

Az egyházkerületi közgyűlés a segélyosztó bizottság határozatát jóváhagyólag veszi tudomásul.

48. szám. Maksay Albert theológiai tanár, konviklusi felügyelő, a Püspök urhoz megkeresést intézett, mely szerint a királyhágómelléki theológusok jelentékeny hátralékának befizetését, illetőleg mielőbbi számottevő segély kiutalását kéri. A segélybizottság, minthogy Maksay Albert konviklusi felügyelő tanár ur megkeresése sem a hátralékosok nevei, sem a hátralékok összegszerű kimutatását nem tartalmazta a kérelem érdemi részében határozatot hozni nem tudott. Ennélfogva felkérte a Püspök urat, hogy nevezett tanár urtól a hátralékosok neveit, a hátraléki összeg nagyságát és a hátralékban maradási egyénekenkénti indokolását bekérni sziveskedjék, hogy ezen adatok birtokában a szükségesnek mutató legmegfelelőbb intézkedéseket foganatosíthassa.

Egyházkerületi közgyűlésünk a segélyosztó bizottság tett intézkedését jóváhagyólag veszi tudomásul és felhatalmazza, hogy a majd beérkező adatok alapján belátása szerint járjon el és arról a legközelebbi közgyűlés elé terjesszen jelentést.

E szám kiadatik a segélyosztó bizottság elnökének.

49. szám. Olvassatik özv. Szabó Lajosné (halmi tanító özvegyének) kérvénye, melyben tanító fia és tanítónő-jelölt leánya számára nehéz viszonyaira tekintettel segítséget kér.

Közgyűlésünk, minthogy a pályavégzett tanulók segélyezésére nincs fedezete és mert a tanítók közül is csak a legcsekélyebb javadalmuak segélyezését is alig tudja a rendelkezésre álló csekély alapból kielégíteni, a kérelmet nem teljesítheti.

Erről kérvényezőt kivonaton értesíti.

50 szám. Olvassatik özv. Kovács Ferenczné királydaróczi lakos kérése, melyben a nagyenyedi tanítóképzőben tanuló, tanítójelölt fia számára évi 13.000 lei segélyt kér.

Közgyűlésünk a kérelmet ezidőszerint nem teljesítheti. Utasítja a segélyosztó bizottságot, hogy a jövő tanév folyamán nyújtandó segélyek szétosztása alkalmával térjen vissza a kérelemre.

Erről kérvényező jegyzőkönyvi kivonaton értesítetik.

51. szám. Olvassatik Orth Imre királyhágómelléki hittanhallgató kérése, melyben tanulmányainak külföldi folytatásához a kerülettől segélyt kér.

Közgyűlésünk a segélyosztó bizottság javaslata alapján Orth Imre hittanhallgató részére 4.500 lei utisegélyt engedélyez.

Erről kérvényező jegyzőkönyvi kivonaton értesítetik.

52. szám. Olvassatik Kovács Sándor IV. éves theológus segély kérvénye.

Közgyűlésünk a kérést ez alkalommal nem teljesítheti.

Erről folyamodó jegyzőkönyvi kivonaton értesítetik.

53. szám. Olvassatik Székely Ágnes poklosteleki vakleány segélykérvénye.

Közgyűlésünk folyamodónak a segélyosztó bizottság javaslata alapján 1000 lei rendkívüli segélyt utal ki.

Erről folyamodó jegyzőkönyvi kivonaton értesítetik.

54. szám. Olvassatik a segélyosztó-bizottságnak a tanítók gyorssegélyére vonatkozó javaslata. A segélyek szétosztásánál alapelveként állapított meg a csupán tanítói fizetés, hogy eléri-e ez az évi 30,000 leit, van-e családja az illetőnek, részesült-e már segélyben? Azok a tanítók, akiknek a fizetése elérte, vagy túlhaladta a 30,000 leies fizetést, de nem haladta meg a kerület által kötelezőleg megállapított 35,190 leit, mérsékeltebb segélyezésben részesültek. Minthogy a február havi szétosztás után több felszólalás történt a segélyek bizonyos tekintetben aránytalan felosztása miatt, a Főt. Püspök ur 712—1928. sz. alatt körrendeletileg hívta föl az iskolafenntartókat a tanítói fizetések tényleges pénzbeli értékének kimutatására. A 8 nap alatt bekért kimutatások február 16-a helyett július 3-ra érkeztek be teljes számban. Az egyik egyházmegye azonban ezideig sem küldött kimutatást és így ott a régi kimutatásokat kellett hiteleseknek elfogadni. A szétválaszthatatlan tanítói és kántori fizetéskimutatásokban az összjavadalom $\frac{1}{5}$ része vételett lisztán kántori javadalomnak. Kéri a bizottság, hogy a 67. sz. határozatban felünte-
tett összeg keretén belül a segélyek szétosztását fenti elvek szerint végrehajthassa.

Egyházkerületi közgyűlésünk a tanítók gyorssegélyére vonatkozólag előterjesztett javaslatot a szétosztási elvek ismerete alapján jóváhagyja s felhatalmazza a Püspök urat, hogy a rendelkezésre álló összeg keretein belül a segélyek kiutalványozásáról gondoskodjék.

E szám kiadatik a segélyosztó-bizottságnak.

55. szám. Kisnyégerfalva kérésére közgyűlésünk

a segélyosztó-bizottság javaslatára 10,000 lei rendkívüli segélyt utal ki.

56. szám. A segélyosztó-bizottság jelentése alapján közgyűlésünk jóváhagyólag tudomásul veszi, hogy a turterebesi iskolához f. évi április hó 1-én beállított román tanító részére 9,000 leit utalt ki az egyházkerületi pénztár.

57. szám. A segélyosztó-bizottság jelentése alapján közgyűlésünk jóváhagyólag veszi tudomásul, hogy a Nyüved-Kügypusztai tanítói állás fizetéséhez az egyházkerületi kulturadó-pénztár évi 10,000 leivel járul hozzá.

E szám kivonaton kiadatik a nyüvedi református lelkészi hivatalnak.

58. szám. Olvastatik a tankönyvraktár 1928. évi június 30-iki állagának megvizsgálásáról szóló jelentés, mely szerint a nagybetűs énekeskönyvekből elfogyott a kimutatás idejéig 420 darab, mely után darabonként 8 lei 80 bani jutalék esedékes, összesen e címen 3,696 lei. A kisbetűs énekeskönyvekből pedig 750 darab fogyott el, mely után darabonként 7 lei jutalékot számítva, e címen 5,250 lei esedékes. A két címen esedékes jutalékok összege tehát 8,996 lei, melynek a kerületi pénztárba való befizetésére, előadó a bizományost felhívta. A vallástani kézikönyvekből és nyomtatványokból a legutóbbi 1927. évi december 1-i raktárvizsgálat óta számbavehető forgalom nem lévén, erről kimutatás nem vételett föl. A raktárvizsgálat alkalmával kérte bizományos az előadót, hogy az egyházkerületi jegyzőkönyvek és tanterv nyomdászamláját az egyházkerület sziveskedjék kiegyenlíteni, amely összeg 20,300 leit tévén ki, bőséges fedezetül szolgál a fenti egyházkerületi jutalékokra.

Közgyűlésünk a tankönyvraktár megvizsgálásáról szóló jelentését tudomásul veszi s felkéri a Püspök urat, hogy az egyházkerületi jegyzőkönyvek és tanterv nyomdászamláját terhelő

20,300 leit a most esedékes 8,996 lei kerületi jutalék levonásával utalja ki az egyházkerületi pénztárból.

E szám kiadatik a tankönyvkiadó-bizottság elnökének és az egyházkerületi pénztárnak intézkedés s a bizományosnak tudomásulvétel végett.

59. szám. Bizományos kéri, hogy a teljesen elfogyott Szappanos-féle VI. osztályu vallástani kézikönyvből a jövő tanév szükségletre 1000 darabot kinyomathasson.

Közgyűlésünk számolva a VI. osztályu vallástani kézikönyv eddigi forgalmával, 500 példány kinyomtatását engedélyezi.

E szám kiadatik a tankönyvkiadó-bizottság elnökségének és a bizományosnak.

60. szám. A tankönyvkiadó-bizottság 1928. évi március hó 21-én tartott ülésének második számu határozata alapján előterjeszti az új vallástani kézikönyvek házikézelésében való kiadására vonatkozó és az ajánlattevő Roth és Komáromy cég, valamint Béres Károly bizományos újabb ajánlatain alapuló számításokat a következőkben: A nyomandó 22,500 darab vallástani kézikönyv nyomdai költsége a Roth és Komáromy cég ajánlata szerint összesen 116,500 leibe kerül. Ezenkívül a tankönyvek raktári ellenőrzésére korábbi ajánlatában a nyomda helyszínén való ellenőrzést említve minden valószínűség szerint megbízás esetén a leszállítási költség a kerületet terhelné. Béres Károly ajánlata szerint a 22,500 példány vallástani kézikönyv nyomdai költsége 114,000 leit tesz ki. Ezen bekerülési árhoz hozzászámítva az 5⁰/₀-os tankönyvbélyeg, a 10⁰/₀-os írói tiszteletdíj, 10⁰/₀-os kedvezmény, a 3⁰/₀-os bírálati díj, a 4 évi 10⁰/₀-os kamatvesztés címén számításba vehető teherlételeket, valamint a 20⁰/₀-os kerületi jutalékat az I—IV. osztályu könyvek darabonkénti 15 leies, az V. osztályu könyvnek 18 leies forgalmi árát véve a számítás alapjául a 365,000 lei bevétellel szemben 333,200 lei kiadás mutatkozik és így kezelési költségre 31,800

lei maradna fent. A házikezelés esetén az ez ügyben megkérdezett egyházkerületi pénzlárnok az összes levonások után fennmaradó 8—10%-os kezelési jutalék ellenében hajlandó a vallástani kézikönyvek beraktározását, nyilvántartását, postai forgalmát és az elszámolást a szükséges levelezéssel lebonyolítani.

Közgyűlésünk az előterjesztés számadalainak alapján elhatározza a kézikönyveknek házikezelésbe vételét, mert

1. a központi lebonyolításnál a felszólamlások közvetlenül gyorsabban és megfelelőbben intézhetők el.

2. Iskoláink tankönyvhasználati kötelezettsége jobban ellenőrizhető.

3. Mert a kerületi 20%-os jutalék automatikusan és sürgetések nélkül kiegyenlítődik.

Az ajánlatok közül Béres Károlyé fogadlatotí el tárgyalási alapul, minthogy ajánlata olcsóbb és a nyomdai előállítással járó korrektori és egyéb ellenőrző ténykedések az egyházkerület központjában költség nélkül és könnyebben lebonyolíthatók, továbbá, mert ebben az esetben a kész könyvek leszállításával semmi költség nem merül fel.

E szám kivonaton kiadatik a végrehajtó-bizottság elnökének, a Roth és Komáromy nagykárolyi és Béres Károly nagyváradi könyvkiadóknak.

61. szám. Olvastattak az egyházkerületi Nyugdíj- és Gyámintézet végrehajtó-bizottságának 1928. évi február hó 28-án tartott ülésén hozott határozatok a következőkben:

1. A végrehajtó-bizottság az egyházkerületi Nyugdíj- és Gyámintézet 1927. évi számadásáról szóló számvevői jelentés alapján a következő határozatokat hozza:

a) A számvevői jelentést jóváhagyó tudomásulvétel végett egész terjedelmében felterjeszti a legközelebbi egyházkerületi közgyűlés elé a felmentvény megadása végett.

b) Az 1927. évi tőkeszaporulat 10 %-át a Nyugdíj- és Gyámintézeti Alapszabály 17-ik szakasza alapján az özvegyek és árvák 1927. évi ellátmányainak emelésére javasolja fordítani aként, hogy a 9 özvegy részére egyenként 5—5000 lei és a 8 árva részére egyenként 2—2000 lei rendkívüli segély kiutalását (összesen 61,000 lei) javasolja az egyházkerületi közgyűlésnek. Az 1927. évi tőkeszaporulathoz így fennmaradó 568,436 lei 68 bani pedig a Nyugdíj- és Gyámintézet alaptőkéjéhez csatolandó.

c) Megdöbbenéssel értesülve a számvevői jelentésből, hogy az 1927. évről a fenntartói járulékot még 80 egyházközség nem fizette be. Felkéri Püspök urat, hogy a hátralékok azonnali befizetésére még az egyházkerületi közgyűlést megelőzőleg a végrehajtó-bizottság jelen határozata alapján az esperesi hivatalok útján hívja fel az illető egyházközségeket és jelezze az esperesi hivatalokhoz küldendő körlevelében, hogy a járulék-hátralékok után az egyházkerületi közgyűlés 149—1927. számú határozata értelmében 1928 január 1-től kezdődőleg 10 %-os késedelmi kamattal fizetendő és hogy az 1927. évi fenntartói járulékokat 1928 július 1-e után kénytelen lesz végrehajtás útján befizettetni.

2. A végrehajtó-bizottság a költségelőirányzat kiadási és bevételi tételeinek átvizsgálása alapján megállapítva a javaslat reálitását, a következő határozatokat hozza:

a) Hogy kifizetetlen járadékok egyik év számadásából a másik évébe át ne vitessenek, felhívja az egyházkerületi pénztárnokot, hogy az ellátmányok nyugtáit minden évnegyed utolsó hónapjának 15. napjáig számfejtve küldje ki az espereseknek, hogy a megfelelő igazolási záradék rávezetése után a kifizetés pontos időben megtörténhessék.

b) Fellünően csekélynek tartva az 1928. évi költségvetés 8-ik bevételi tétele alá az elmúlt 1927. év tapasztalata alapján beállított 3000 leit

mint várható perselypénzt, felkéri Főliszt. Püspök urat, hogy a Nyugdíj- és Gyámintézet alaptőkéjének gyarapítására fordítandó Nagypéntek-ünnepi perselypénzek különválasztását és pontos beszolgáltatását ajánlja az esperesek komoly figyelmébe, hogy a joghatóságuk alá tartozó gyülekezeteket erre nyomatékosan felhívja.

3. A végrehajtó-bizottság az elnök indítványára javasolja az egyházkerületi közgyűlésnek, hogy a nyugdíjintézeti alaptőke értékének biztosítására és az értékingadozásokból előállható károsodás kikerülésére határozza el, hogy a Nyugdíjintézet alaptőkéjét az egyháztagoknak és bajbajutott lelkészeknek kölcsönképen kiadja. A kölcsönkihelyezés módozataira, valamint a kölcsön biztosító okiratainak szövegére nézve pedig már most felhívja a végrehajtó-bizottság az egyházkerületi pénztárnokot, számvevőt és ügyészt, hogy a legközelebbi egyházkerületi közgyűlés elé kezelési tervezetet, illetve biztosító okiratmintát készítsenek.

4. A végrehajtó-bizottság Rác Lajos micskei lelkészt 1928 április 1-től kezdődő joghatállyal nyugdíjazza s a nyugdíj folyósítására az iratok kapcsán a pénztárt felhívja.

5. A végrehajtó-bizottság, minthogy a nyugdíj folyósításának az igényjogosult Magyarországra való költözése esetén sincs alapszabályszerű akadálya, Kiss Lajos bihardiószegei igazgatótanítót szóbeli nyilatkozata alapján a Nyugdíjintézet tagjai sorába felveszi s a szükséges okmányok beküldésére határozatilag is felhívja.

Közgyűlésünk a nyugdíjvégrehajtó-bizottság fenti javaslatait és határozatait a maga részéről megerősíti és ezen jegyzőkönyvi számot kivonat alakjában kiadja a végrehajtó-bizottság elnökének, előadójának, az egyházkerületi számvevőnek és az egyházkerületi pénztárnoknak.

62. szám. Olvaslatott a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nyugdíj- és Gyámintézetének

kölcsönkihelyezési szabályzata (lásd e közgyűlési jegyzőkönyv mellékletét).

Egyházkerületi közgyűlésünk az egyházkerületi Nyugdíj- és Gyámintézetnek kölcsönkihelyezési szabályzatát a beterjesztett formában megerősíti és jóváhagyja. A szabályzatot ezen közgyűlés jegyzőkönyvének mellékletei között és külön lenyomatban is 250 példányban kinyomatja. Utasítja az egyházkerületi pénztárt, hogy a kölcsön kihelyezéshez szükséges biztosítási okiratokat és egyéb nyomtatványokat a törvény által megkívánt jogi formák betartásával az egyházkerületi ügyész véleménye alapján román és magyar nyelven készítse el.

E szám megkörözés kérésével kiadatik az összes esperesi hivataloknak és az egyházkerületi pénztárnak s a szükséges nyomtatványok elkészíttetése végett a végrehajtó-bizottság elnökének.

63. szám. Olvasatolt az egyházkerületi Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet alaptökéjének emelése, teljesítő képességének fokozása tárgyában a nagybányai egyházmegye esperesétől, a nagybányai egyházmegye lelkészértekezletétől érkezett javaslat és az érmelléki egyházmegye közgyűlésének 14—1928. sz. — kidolgozott alapszabály módosítást is csatoló — határozata. Végül Kiss Lajos tanító-képviselő indítványa a tanítók nyugdíjintézeti terheinek könnyítése tárgyában.

Közgyűlésünk a nagybányai egyházmegye esperesének, a nagybányai egyházmegye lelkészértekezletének javaslatait, az érmelléki egyházmegye 14. sz. határozatával felterjesztett alapszabály módosítás és Kiss Lajos kérését mérlegelve, az egyházkerületi nyugdíjvégrehajtó-bizottság indokolt véleménye alapján a Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet megerősítése és teljesítő képességének fokozása tárgyában a következő határozatokat hozza:

1. Minthogy a beérkezett javaslatok egyike

Sem tesz számszerű indítványt az általa javasolt alapszabály módosítás mennyiségtani lehetőségeire és mert az előterjesztések oly időben érkeztek a püspöki hivatalhoz, hogy az alapszabály módosítást megelőző számításokat meg-
ejteni nem lehetett, a maga részéről is feltétlenül és a legközelebbi jövőben megoldandónak tartott alapszabály módosítás tervszerű előkészítésére felhívja a nyugdíjvégrehajtó-bizottságot, hogy az egyházkerületi pénztárral együttesen készítsen reális matematikai mérleget arranézve, hogy a bruttó államsegélyek 10 % -os levonásával minő fokot érhet el a Nyugdíjintézet teljesítő-képessége nyugdíj, özvegyi ellátmány, neveltetési és temetkezési segély tekintetében. Az így elkészített mérlegtervezetet tájékoztató végelt küldje meg az egyházmegyéknek tárgyalás végelt.

2. Készítsen a pénztár javaslatot arranézve, hogy a jelenleg 45 régi (Nyugdíjintézet kötelekén kívül álló) lelkészözvegy intenzivebb segélyezése mimódon lenne megoldható.

3. Számolva azzal a figyelemreméltó körülménnyel, hogy a Nyugdíjintézet jogosított tanár-és tanító tagjainak a jelenben, az első pontban számítási alapul megjelölt és évi 10 % levonással megterhelhető államsegélyük nincs, sőt ettől eltekintve is a fizetésük még a megélhetésre sem mindenütt elegendő, felhívja közgyűlésünk a végrehajtó-bizottságot, hogy a jogosított tagok tagdíjainak enyhítésére az ellátmányok megkülönböztető csökkentése nélkül keressen megnyugtató megoldást.

4. Az érmelléki egyházmegye 14—1928. sz. határozatával előterjesztett szériabiztosítási rendszerű temetkezési segély bevezetését és központi kezelését a felemelkedő tagdíjak és ellátmányok mellett feleslegesnek tartja és mellőzi azért is, mert a halálesetek alkalmával esedékessé váló részletek általános előlegezési kényszere az államsegélyek bizonytalan idejű utólványozása miatt a kerületi pénztárra hárulna, ami a kike-

rülhetetlen munkatorlódáson kívül kamatvesztéssel és némelykor kockázattal is járna.

5. Miután megfontolandó, hogy nem volna célszerű a ma működő egyházmegyei gyámintézetek beolvadása, a beolvadás módozatainak mérlegelését az érdekelt egyházmegyék figyelmébe ajánlja, mire nézve tőlük a jövő ülés elé végleges tájékoztatást vár.

6. Arra is felhívja az egyházmegyéket, hogy a Nyugdíjintézet alapszabályainak módosítására vonatkozó indítványukat és azoknak számszerű megvilágításait az ezen határozat 1. pontjában megjelölt számítási alapon (a lelkészi bruttó kongrua 10⁰/₀-a) terjesszék a legközelebbi egyházkerületi közgyűlés elé, kiterjeszkedve azokban a jogosított tagok (tanítók és tanárok) tagdíjainak és ellátmányainak méltányos rendezésére is.

E szám kiadatik az esperesi hivataloknak megkörözés végett, az egyházkerületi pénztárnak a kívánt számítások megejtése és a végrehajtóbizottság elnökének az alapszabálymódosító javaslat elkészítése végett, végül Kiss Lajosnak beadott kérése elválaszolása gyanánt.

64. szám. Nagybányai egyházmegye esperese bejelenti, hogy Bodor Jenőné kegyeleli ideje május hó 31-én letelt. Intézkedést kér, hogy nevezett lelkészözvegy ellátmánya június hó 1-től kezdődőleg folyósíttassék. Föltérjesztéséhez csatolja néhai Bodor Jenő amaci lelkész szolgálati és személyi adatainak kimutatását.

Közgyűlésünk utasítja az egyházkerületi pénztárnokot, hogy özv. Bodor Jenőné özvegyi ellátmányát a nyugdíjintézet pénztára terhére f. évi június hó 1-től kezdődőleg az alapszabályok értelmében az ott megjelölt föltételek mellett fizesse ki.

E számát kivonaton megkapja az egyházkerületi pénztárnok és özv. Bodor Jenőné.

65. szám. Tökés Gyula bunyaszekszárdi lévita lelkész kéri nyugdíjintézetbe való felvételét és az Erdélyi

Református Egyházkerület nyugdíjintézeti pénztárába befizetett 13,600 leiből a belépési járulékon felüli rész visszafizetését.

Közgyűlésünk Tökés Gyula bunyaszekszárdi lévita lelkészt a nyugdíjintézet tagjai sorába felveszi és utasítja a nyugdíjintézet pénztárát, hogy az Erdélyi Egyházkerület Nyugdíjintézet pénztárából a mi nyugdíjintézeti pénztárunkba átutalendő 13,600 leiből a belépési járulékon felüli részt Tökés Gyula kezeihez fizesse ki.

E szám kivonaton megküldetik Tökés Gyula bunyaszekszárdi lévita lelkésznek és a nyugdíjintézeti pénztárnak.

66. szám. Szilágyi Árpád székelyhidi református igazgatótanító kéri a nyugdíjintézet tagjai közé való fölvetését.

Közgyűlésünk a nyugdíjintézeti alapszabály 2. §-a alapján Szilágyi Árpád székelyhidi református igazgatótanítót a nyugdíjintézet jogosított tagjai sorába felveszi.

Erről jegyzőkönyvi kivonaton értesítetik azal, hogy a szükséges okmányait a püspöki hivatalba küldje be és a számfejtendő belépési járulékot a nyugdíjintézeti pénztár értesítése alapján fizesse be. E szám kiadatik a nyugdíjintézeti pénztárnak is.

67. szám. Olvasatott a kulturadó pénztár 1927. évi július—december havi jelentése.

1. Egyházkerületi közgyűlésünk kulturadó és és kulturtaxa pénztárnak az 1927. évi július 1-től számítottan megállapítja, hogy 1927. évi június hó 30-ig kulturadó és taxa címen 2.152,021 lei maradt hátralékban. Ezen hátralékra 1927. december 31-ig 1.103,108 lei befizetés történt. Elemi és középiskolákra 678,023 lei segély fordított. A 129—1927. sz. egyházkerületi határozat alapján fenti hátralékból 370,567 lei hozatott törlesbe, mihez képest a kulturadó és kulturtaxának

1927. év december 31-én követelésben maradt összege 578,286 leit tett ki.

Határozattá emeli továbbá egyházkerületünk a kulturadó bizottság azon javaslatát, hogy amennyiben már a kulturadó megszüntetése kimondatott, a kulturtaxát illetőleg, a külön kulturadó bizottság annál inkább szüntesse meg, mert a kulturtaxát mint egyházkerületi pénztár tartja nyilván és számolja is el, minélfogva külön elszámolás feleslegessé válik.

Amennyiben az egyházkerület a segélyosztó bizottságot megalakította, az újabb követelt gyakorlat szerint minden, tehát az iskolák segélyezése is ezen bizottság hatáskörébe utaltatván, a kulturadó bizottság fenntartása felesleges.

2. Egyházkerületi közgyűlésünk a 129—1927. sz. rendelkezése alapján a kulturtaxa fizetését megtagadó egyházközségek elleni eljárás tárgyában felterjesztett ügyészi javaslatot magáévá tévén a köröskisjenői és jákóhodosi egyházközségekkel szemben követendő törvényes eljárásra a bihari egyházmegye esperesét utasítja.

3. A Bors, Bunyaszekszárd, Érdengeleg, Bégamonostor, Hegyközszáldobágy, Magyarcséke, Csermő, Avasujváros, Lázári, Temesvár, Érköbölkut, Szatmárhegy, Csávos és Gyorok egyházközségek által benyújtott részben kulturadó, részben kulturtaxa elengedésére, valamint segélyre vonatkozó kérelmeikre a következő határozatot hozza egyházkerületi közgyűlésünk.

A kulturadó bizottság előterjesztése folytán a borsi egyházközségnek kulturadó hátralékát, amely a lélekszám változás következtében állott fenn 1,882 leiben.

Bunyaszekszárdnak 2,000 lei, Érdengelegnek 2,645 lei 50 bani és a bégamonostori egyházközségnek 7,020 lei hátralékos kulturadóját azon a címen, mert a szóbanforgó egyházközségek a legsúlyosabb anyagi helyzetben vannak törlésbe hozva.

Ugyancsak törli a hegyközszáldobágyi egy-

házközség 552 lei kulturadó és 4,706 lei kulturtaxáját, továbbá Magyarcséke 2,176 lei kulturtaxáját, valamint, a csermői egyházközségnek 2,851 leit kitevő kulturtaxájával abból az indokból, mert ezek a kis egyházak részint súlyos anyagi helyzetük, részint pedig mint a hegyközszáldobágyi, megfelelő vezetés hiányában, a jelzett összegek beszolgáltatására képtelenek. Avasujváros kérelmére az 1926-ról kulturadó hátralék címen kitüntetett 1,420 leit az egyházkerületi közgyűlés 17/a—1926. sz. egyházkerületi határozat 7. pontja alapján törli.

Lázári egyházközség kulturadó hátralékából az előző pont indokai alapján 553 lei kulturadó hátralék töröltetik.

A temesvári egyházközségnek azt a kérelmét, hogy a kulturtaxa fizetése alól felmentesék, mert ha iskolát nem tart is fenn, de a válás tanítás céljára nagy összegeket áldoz, ami faji és felekezeti szempontokból figyelembe veendő, sajnálattal nem teljesítheti, mert ilyen megokolással mentesíteni kellene joformán összes egyházközségeinket, amelyek ugyanezen célokra sokszor erejükön felüli anyagi áldozatot hoznak, mindamellelt a kulturtaxát fizetniök kell, mivel egyházkerületünk azt középiskoláink fenntartására rendelte.

Az érköbölkúti egyházközség kérvénye 129 1927. sz. alatt elintézését nyervén, újabb határozat hozatalának szüksége nem forog fenn.

Tudomásul veszi egyházkerületi közgyűlésünk, hogy a szatmárhegyi kulturadó és taxa tárgyában a bizottság elnöke a befizetést illetőleg olyan megállapodást létesített fentnevezett egyházközséggel, amelynek értelmében Szatmárhegy ezt a kötelezettségét minden nagyobb megéröltetés nélkül teljesítheti.

Végül ugy a csávosi, mint a gyoroki egyházközségeknek iskoláik fenntarthatása érdekében mindazt megtenni kívánja, amit a maga hatáskörében azokért megtehet. Felhívja ugyanis a

tanügyi, illetve a segélyosztó bizottságot, hogy ezeknek a kérvényeknek a tárgyában haladéktalanul intézkedni sziveskedjék és a lehetőséghez képest őket a legmagasabb fenntartói segélyben részesítse.

E szám az érdekelt egyházközségek értesítése végett kiadatik az esperesi hivataloknak.

68. szám. Kiss Lajos egyházker. tanító képviselő tanító testvérei nevében kéri az egyhker. közgyűlést, hogy a minimális tanítói fizetést megszabó 129—1927. sz. egyházkerületi határozat 5. pontjának végrehajtására kötelezze az egyházakat, mert a határozatot a legtöbb egyház nem hajlja végre és így a tanító kénytelen fizetése kiszolgáltatására egyházi bíróságok segítségét igénybe venni, amely jogos eljárása mégis a gyülekezet ellenszenvét váltja ki.

Közgyűlésünk évek óta látva a tanítók súlyos anyagi helyzetét hozta meg 129—1927. sz. határozatát megszabva abban azt a minimális tanítói fizetést, amelynek megadását minden egyes egyházközségtől elvárta és elvárja. Ismételten szigoruan elkötelezi az iskolafenntartókat, hogy ezt a minimális fizetést tanulóinknak szolgáltatásuk ki, mert erkölcsileg lehetetlen az anyagi gondok alatt roskadozó tanítóinktól azt a sorsdöntő és elszánt munkásságot megkövetelni, amelytől magyar református anyaszentegyházunk megmaradása és erőteljes fejlődése függ.

E határozat pontos végrehajtását az esperesek szigorú ellenőrzése alá helyezi közgyűlésünk. E szám kiadatik az espereseknek és Kiss Lajos egyh. ker. tanító képviselőnek.

69. szám. A nagybányai egyházmegye esperese előterjesztést tesz, hogy a közalapi járulékok kezelésére nézve állítsák vissza a régi gyakorlat, mely szerint azok beszédését, a közalap ügyeinek és számadásainak intézését egyházmegyei közalapi bizottság végezze és terjessze fel az egyházkerület pénztárához.

Egyházkerületi közgyűlésünk az előterjesztésnek helyt adva és 147—1926. sz. határozatát hatályon kívül helyezve a közalapi járulékokat mindaddig, míg az E. T. IV. t.c. érvényben van, ennek a rendelkezése szerint rendeli kezelletni. Felhívja azért az egyházmegyét, hogy alakítsák meg a közalapi bizottságot, amely a jövő 1929. évtől kezdve a járulékokat írja elő, számolja el és terjessze fel az egyházkerület pénztárához. Felkéri Püspök urat, hogy a szükséges nyomtatványokat elkészíttetni és a jövő év elejére az egyházmegyei bizottságok rendelkezésére bocsátani méltóztassék.

70. szám. A nagyszalontai egyházmegye esperese betérjeszti az egyházmegyei közgyűlés 25—1928. sz. határozatában foglalt ama, hogy a magyarcsékei egyház részére megszavazott 6000 lei évi segélyt a rokkant magyarcsékei lelkész helyett Nagy Zolán belényesujlaki lelkésznek folyósítsa, mivel a magyarcsékei kör szórványainak gondozásával is őt bízta meg.

Közgyűlésünk a kérést indokánál fogva teljesíti és felkéri Püspök urat, hogy a 6000 lei missziói segélyt f. évi július 1-től Nagy Zoltán belényesujlaki lelkésznek utalja ki azzal az elkötelezéssel, hogy a szórványokban végzett pásztori munkájáról negyedévenként küldje be esperesileg igazolt jelentését a püspöki hivatalhoz és úgy táblás kimutatását, mint utazási naplóját minden év január havában terjessze fel az egyházmegyei és általa az egyházkerületi közgyűléshez. Egyszersmind jelentéstételre hívja fel a nagyszalontai egyházmegye esperesét arranzve, hogy f. év július 1-ig ki gondozta a magyarcsékei kör szórványait, hogy a missziói segélynek addig esedékes része részére kiutalható legyen.

71. szám. A bihari egyházmegye esperese betérjeszti az egyházmegyei közgyűlés 34—1928. sz. határozatát, mellyel javasolja az egyházkerületi közgyűlésnek,

hogy a váradlessi missziói kör szórványaiban lakó hiveket kötelezze arra, hogy a missziói lelkész részére páronként 1—1 véka terményt fizessenek és egyszersmind pártolólág terjeszti fel lelkész évi 8—10,000 lei segély iránti kérvényét.

Egyházkerületi közgyűlésünk a pénzbeli segély iránt benyújtott kérést fedezet hiányában nem teljesítheti. A szórványokban lakó hivek megadóztatásának ügyét visszaadja az esperesi hivatalnak azzal, hogy ezt, amely az egyházközség joga, esetleg kiküldött bizottság által magukban a szórványokban hajtassa végre.

72. szám. A bihari egyházmegye esperese beterjeszti a révi és váradlessi missziói lelkészeknek szórványaikról készített táblás kimutatását és utazási naplóját.

Közgyűlésünk a beterjesztett kimutatásokat és utazási naplókat jóváhagyólag tudomásul veszi azzal, hogy a váradlessi lelkész, ki 2 szórványt nem látogatott meg, utasilja, hogy ezt a kettőt is mielőbb keresse fel.

A 161—1927. sz. határozattal részükre kiutalt missziói segélyek félévi részletét folyósítja. Ugy a nevezett, mint a többi segélyezésben részesülő missziói körök lelkészeit felhívja, hogy végzett munkájukról negyedévenként terjesszék be espereseik által igazolt jelentéseiket a püspöki hivatalhoz.

73. szám. Az érmelléki egyházmegye esperese beterjeszti az egyházkerületi közgyűlés 161—1927. sz. határozata értelmében 37—1928. sz. határozatát, mely szerint az alsó- és felsődernai missziókat a bihari egyházmegye gondozásába végképen álbocsátja, mivel így sokkal könnyebben megközelíthetők és sikeresebben gondozhatók.

Kerületi közgyűlésünk erről a bihari egyházmegyét értesíti és felhívja, hogy az alsó- és felsődernai szórványokat vegye gondozásába és errenézve a jövő közgyűlésre terjessze fel javaslatát.

74. szám. A bánáti egyházmegye közgyűlése 12—1928. sz. határozatában azzal a kéréssel fordul az egyházkerületi közgyűléshez, hogy Gyökössy József bégamonostori lelkész részére a missziói, vagy más rendelkezésre állható alapból 24,000 Lei segélyt folyósítson. A kérés indokául azt adja elő, hogy a bégamonostori lelkész földjét csaknem teljesen elvették s e miatt a lelkész más jobb javadalmazásu egyházba lenne kénytelen eltávozni, ami a lelkészi állás megszűnését idézné elő, mivel ugy az imaház, mint a lelkészi lakás állami tulajdont képező épületben van elhelyezve, melyet megüresedés esetén az állami hatóságok minden bizonnyal elfoglalnának.

Egyházkerületi közgyűlésünk a bégamonostori lelkészt a missziói alapból évi 10,000 Lei segélyben részesíti.

75. szám. A bánáti egyh. közgyűlés 29—1928. sz. határozatában azzal a felterjesztéssel fordul az egyházkerületi közgyűléshez, hogy mivel a dunaszentilónai cseh nyelvű gyülekezet felügyelő lelkésze Streleczy Sándor e tisztéről lemondott, az egyházmegye területén levő lelkész nélküli egyházközségek, valamint a nagy kiterjedésű szórvány területek lelki gondozására egy megfelelő javadalmazásu és lehetőleg cseh, vagy német nyelvet is biró missziói lelkészt alkalmazzon.

Egyházkerületi közgyűlésünk, mivel a kérés ilyen alakjában való teljesítése nem áll módjában, a dunaszentilónai gyülekezet lelki gondozásával továbbra is Streleczy Sándor klopodiai lelkészt bizza meg és felhatalmazza Püspök urat, hogy költségeit a missziói, vagy más alapból fedezze.

76. szám. Sass Kálmán kolozsvári IV-ed éves theológus, a kerületünkbeli I—III. éves theológusok nevében — a február hónapban tartott theológus konferencia határozata alapján felajánlja szolgálataikat a nagy szünidőben a szórványok gondozására. E munkáért csak annyi anyagi segítséget kérnek, amennyi e köte-

lességek fedezésére nélkülözhetetlen. (Igy lakás, koszt, utazási költségek).

Kerületi közgyűlésünk, mivel anyagi tőkével nem rendelkezik e munkálkodás költségeinek fedezésére, a theologus ifjak lelkes ajánlkozását — neveik és címük megküldésével az esperesi hivatalok útján a missziói lelkészek figyelmébe ajánlja, sőt általában felhívja a lelkipásztorokat, hogy szolgálatukat szükség esetén vegyék igénybe.

Az ajánlkozó theologusok a következők:

III. évről.

Kovács Sándor (Nagyvárad).

Bartha Lajos (Bere, Szilágymegye).

D. Kiss Lajos (Nagyvárad).

II. évről.

Boross Lajos (Nagyszalonta, Piața Mihai Viteazul No. 19.)

Czapfalvy József (Nagyvárad, Bethlen-utca).

Szücs István (Tenke Piața Mihai Viteazul).

I. évről.

Kenyeres Lajos (Nagyszalonta Piața Unirii No. 6.)

András Gusztáv (Nagyvárad.)

Kovács József (Érsemjén, Szilágymegye)

Molnár Károly (Szatmár, Str Unirii No. 16.)

Papp Zsigmond (Szatmár, Str. Gen. Cristescu 3.)

77. szám. Az esperesi hivatalok, — a bánáti kivételével, — betérjesztik az egyházmegyei belmissziói bizottságok tagjainak kimutatását. Ezek szerint a bihari egyházmegyében esperes és gondnok elnökle mellett tagok: Szücs László és Kiss Károly lelkészek, előadó: dr Bodnár Gábor. Az érmelléki egyházmegyében elnök: Kiss Sándor, előadó: Debreczeni László, tagok: Orosz Lajos és Laczák Dezső. A nagybányai egyházmegyében elnök: Széll György esperes, tagok: Szaplóczay Bertalan, Debreczeni István, Sárközi Lajos, Kürthy Károly. A Nagykárolyi egyházmegyében elnök: Havas Gyula esperes, előadó: dr Nagy Sándor gondnok, tagok: Papp József, Borbély Sándor lelkészek, Bakó

István és Szilágyi Kálmán tanítók. A nagyszalontai egyházmegyében elnök: Bollyán Pál, előadó: Bokor Sándor, tagok: Ar dai Aladár, Kun Zoltán, Nagy Zoltán és Szücs Antal. A bánáti egyházmegyében a belmissziói bizottság feloszlott.

Kerületi közgyűlésünk e jelentéseket tudomásul veszi és felhívja a bizottságokat, hogy a belmissziói munkálkodás intenzívebbé létele érdekében lelkesen buzgólkodjanak. A bánáti egyházmegyét felhívja, hogy belmissziói bizottságát újra alakítsa meg és tagjainak névsorát terjessze fel az őszi kerületi közgyűlés elé.

78. szám. Az esperesi hivatalok betérjesztik a konfirmáció idejére vonatkozó jelentéseket, melyek szerint a konfirmáció a legtöbb egyházban áldozócsüförtökön, néhol az utána következő vasárnapon vagy pünkösztör, elvéve nagypénteken, eselleg évvégén, sőt ujkenyéri urvacsoraosztáskör töríénik.

Kerületi közgyűlésünk mindenben hozzájárul a Püspök urnak e jelentésekre megküldött intézkedéséhez, hogy a kivételt képező egyházak lehetőleg alkalmazkodjanak az egyházkerületi közgyűlés 160—1927. sz. határozatához.

79. szám. A bihari egyházmegye esperese felterjeszti az egyházmegye közgyűlésének az „egyke“ ellen való védekezés tárgyában hozott 26. sz. határozatát.

Kerületi közgyűlésünk felhívja a lelkészeket, hogy igehirdetésükben, valamint a presbytereket, hogy a lelkésszel együtt társadalmi uton is törekedjenek gyülekezetünk tagjait felvilágosítani e fajunkat és vallásunkat pusztulással fenyegető veszedelemről.

80. szám. A nagyváradi és nagyszalontai lelkészi hivatalok az egyházkerület 172—1927. sz. határozatára betérjesztik a bibliakörökről szóló jelentéseiket. Ezek szerint Nagyváradon van az ujjárosi leánybibliakör 40 taggal Főtiszteleltü Sulyok István püspök ur és Lázár

Mártonné tanítónő vezetésével. A középiskolások közt két csoport 35—45 taggal Varga Gedeon vallásnitő lelkész vezetésével. A polgári iskolás fiúk között 20 taggal Sámy Gusztáv segédlelkész vezetésével s ugyan-csak az ő vezetése alatt van az iparos leányok két köre 15—15 taggal és az iparos fiúk köre 7 taggal. Gulya Géza segédlelkész vezetése alatt az iparostanulók köre 10 taggal. Kiss Károly lelkész vezetése alatt Váradvelencén leánybibliakör 25 taggal.

Nagyszalontán Kiss Géza segédlelkész vezetése alatt a gimnáziumi tanulók körében van más foglalkozású ifjak részvételével bibliakör.

Egyházkerületi közgyűlésünk e jelentéseket tudomásul veszi.

81. szám. Belmissziói előadó bemutatja a vasár-napi iskolákról és bibliakörökről beterjesztett jelentő-
 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200
 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230
 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250
 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280
 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300
 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330
 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350
 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380
 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400
 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430
 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450
 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480
 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500
 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530
 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550
 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580
 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600
 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630
 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650
 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680
 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700
 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730
 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750
 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780
 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800
 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830
 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850
 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880
 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900
 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930
 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950
 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980
 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

Bánáti e.-megyében van vasárn. isk.	12	Bibliakör	3	e.-közs.	8
Bihari	19	"	7	"	9
Érmelléki	18	"	2	"	16
Nagybányai	37	"	9	"	7
Nagykárolyi	15	"	9	"	1
Nagyszalontai	25	"	10	"	5

egyházközségben összesen: 126 40 46

Nem küldtek jelentést: Karánsebes, Nagyszentmiklós (Bánáti egyhm.) Kísszántó (Bihari egyhm.) Kőszegremete, Nagybánya, Nagykolcs, Pusztadaróc, Sárköz, Vámfalu, Vetés (Nagybányai egyhm.) Géres (Nagykárolyi) egyházmegyéből, összesen 11.

A beterjesztett jelentésekből megállapítható, hogy a belmissziói munkának e két ága egyházkerületünkben megindult. A vasárnapi iskola — legalább külső kere-
 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200
 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230
 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250
 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280
 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300
 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330
 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350
 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380
 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400
 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430
 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450
 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480
 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500
 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530
 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550
 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580
 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600
 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630
 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650
 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680
 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700
 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730
 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750
 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780
 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800
 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830
 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850
 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880
 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900
 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930
 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950
 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980
 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

A munka megindítására nézve komoly akadályok a lelkész öreg kora, a tájékozatlanság, vagy gyakorlat-

lanság, a helyiség hiánya és a gyülekezési tilalom, melyet a falvak nagyhalalmu csendőrörmesterei a valóságos összejövetelekre, sőt az ifjak és gyermekek templomban való összegyűlésére is erőszakolnak. Komoly akadály a hivek közönyössége, sőt itt az értelmellen-ségből folyó ellenszenve.

A jelentések nagy részében kifejezett óhajlás szerint szükség volna ingyen bibliákra, szemelvényekre, vallásos iratokra, bibliai felirásos képekre, általában ingyenes iratterjesztésre. Szükség van továbbá a munka egységesítésére s e célból a v. i. vezetők időnként tartandó értekezletére, tanfolyamára, végül az állandó irányítás és gyakorlati utmutatások megadása, sőt a vasárnapi iskolák és bibliakörök látogatása végelt egyházker. belmissziói lelkészre, vagy addig is, míg ez lehetséges lenne, egyházmegyénként egy-egy erre a munkára alkalmas lelkész ilyen irányu megbizására.

Egyházkerületi közgyűlésünk örömmel és isten iránt való hálával látja, hogy a vasárnapi iskolai munka gyülekezeteink legnagyobb részében nemcsak megindult, hanem áldásos eredménnyel folyik. Tőle telhetőleg igyekszik segítséget nyújtani az akadályok elhárítására és e belmissziói munka eredményesebbé tételére.

E célból felterjesztést intéz a közoktatásügyi miniszteriumhoz a vasárnapi iskolák és bibliakörök szabadon működhetése érdekében, valamint aziránt, hogy ahol felekezeti iskola, vagy az egyháznak alkalmas helyisége nincs, erre a célra az állami iskola tanterme átengedjék.

Amennyiben e felterjesztés eredménytelen lenne, felhívja az egyházkerületi ügyészt, adjon javaslatot az e tárgyban indítandó u. n. contentios per eredménye felől.

Addig is, míg bármelyik eljárásnak eredménye lenne, felhívja a lelkészeket, hogyha más alkalmas hely nincs, úgy a vasárnapi iskola, mint a bibliakör biblia óráit a templomban tartásák meg.

A hivek közönyösségének, ellenszenvének

megszüntetése végett felkéri az „Árvaházi Naptár“ szerkesztőségét, hogy felvilágosító cikket tegyen közzé. A presbyteriumokat felhívja, hogy úgy a vasárnapi iskolát, mint a bibliakört minden igyekezetükkel támogassák s a lelkipásztornak és tanítóknak segítségére lenni igyekezzenek. Mivel azonban a közönyösség megszüntetésére a leghatásosabb eszköz az elért eredmények felmutatása, felhívja lelkipásztorokat, hogy a minimális siker, vagy minden sikertelenség dacára is csüggedés nélkül és teljes lélekkel buzgólkodjanak hittel remélve, hogy a fáradozásaikat áldással koronázza az Ur!

Elhatározza továbbá közgyűlésünk, hogy iratterjesztésébe a képes bibliai szemelvényeket, olcsó vallásos iratokat, kis képeket, segédeszközöket (ellenőrző lapok, bibliai játékok) bevezeli és lehetőleg olcsón bocsátja a vasárnapi iskolák rendelkezésére. Az egyházközségeket pedig felhívja, hogy ezek beszerzésére hozzák meg áldozataikat, mert az így befektetett tőke gazdag kamattal térül vissza. Felhívja a vasárnapi iskolák vezetőit, hogy „Az Én Kicsinyeim“-et minél több példányban rendeljék meg, ha előfizető nem kerül, adakozásból, vagy ünnepély jövedelméből és ingyen adják a szorgalmasabb növendékeknek.

Mivel kerületünk még nincsen abban a helyzetben, hogy belmissziói lelkészi állást szervezzen, az egyházmegyei belmissziói előadókat bizza meg e munka irányításával s az egyházmegyék útján felhívja a lelkészi köröket, hogy válasszának körönként egy alkalmas lelkipásztort, aki a kör kebelébe tartozó vasárnapi iskola és bibliaköröket évente legalább egyszer meglátogassa, összekötve missziói napok, összejövetelek rendezésével.

Felhívja közgyűlésünk azokat a lelkészeket, akik a vasárnapi iskolát, vagy bibliakört még nem alakították meg, hogy úgy az előbbit, mint az utóbbit, legalább a vasárnapi iskolából kike-

rült fiatalsággal a tél folyamán szervezzék meg. A meglevő bibliakörök, sőt azok a gyülekezetek, melyek e munkát komolyan óhajlják megkezdeni, küldjenek ki résztvevőket az ifj. konferenciákra,

Az egyházmegyei belmissziói előadókat felhívja, hogy a jövőben az egyes gyülekezetek jelentéseit összegezve és javaslataik kíséretében terjesszék fel az egyházkerületi közgyűlésre.

Végül, mivel a határozat minden apró részletre nem intézkedhetik, megbizva a kerületi belmissziói előadót, hogy ahol a beérkezett jelentésekből szükségesnek látja, a vezetőknek utmutatásokkal legyen segítségére.

A jelentéseiket be nem terjesztett lelkipásztorokat elkötelezi, hogy szeptember 1-ig terjesszék be.

82-a. szám. Az érmelléki egyházmegye esperese be-terjeszti az egyházmegyei közgyűlés 29. b. számú határozatában foglalt kérését, hogy az egyházkerület irat-terjesztésében megjelenő Árvaházi Naptár minél olcsóbb legyen más naptárakkal való verseny miatt és tartalma a belmisszió ügyét szolgáló, pozitív irányu legyen.

Kerületi közgyűlésünk ez indítványt a Nap-tár szerkesztőjének szíves figyelmébe ajánlja.

82-b. szám. Belmissziói bizottság javasolja, hogy a múlt évben elhatározott belmissziói konferenciát ez év szeptember 14—16. napjain Nagyszalontán tartja meg, mglyre az ottani egyházközség presbyteriuma a konferencia elszállásolását elvállalta. A konferencia 13-án este tartandó istentisztelettel kezdődik. 14-én és 15-én d. e. lelkészi, 14-én d. u. tanítói, 15-én d. u. papnék konferenciája lesz. 16-án ünnepélyes istentisztelet és istentisztelet után, valamint délután presbyteri konferencia, este vallásos ünnepély. Mindegyik nap áhitattal kezdődik és végződik.

Kerületi közgyűlésünk a belmissziói bizottság javaslatát elfogadja, a konferencia megtartását elhatározza s a részletes program elkészítésével s a további teendők elvégzésével a Püspök

ür elnöklete mellett Csernák Béla főjegyző és betmissziói előadóból álló bizottságot bizza meg. A kerület lelkészeit és presbytereit felhivja, hogy a konferencián jelenjenek meg.

83. szám. Tárgyalta az egyházkerületi közgyűlés a román nagyszalontai és a magyar nagyszalontai egyházközségek között vagyonaik megosztása tárgyában hozott a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 1928. ápril 12-iki 14. számú határozatát.

Egyházkerületi közgyűlés úgy az egyházmegyei közgyűlés, mint a nagyszalontai egyházközség presbylériuma által 1928. március 17-én 1. szám alatt hozott határozatokat valamint az 1926. május hó 31-én és június hó 1-ső napjain felvett jegyzőkönyvbe foglalt egyezséget hivatalból felülvizsgálva, a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlés 14. számú 1928. ápril 12-én hozott határozatát helybenhagyja, a kötött egyezsége tmeget erősíti s ennek tanuságául záradékkal ellátja.

84. szám. Klein K. Oszkár haranggyártó a vele 1927. év augusztus hó 17. napján kötött szerződést a miatt mondta fel, mert a szerződés megkötése óta az egyházkerületet alkotó egyházközségek közül csak egy rendelt a cégtől harangot.

Egyházkerületi közgyűlés a szerződés 13. pontjára figyelemmel a felmondást 1928. év július hó 7. napjára elfogadja, e nappal a szerződést megszüntnek tekinti, Klein K. Oszkár céget felhivja, hogy elszámolását 30. nap alatt ejtse meg s az egyházkerületi pénztárt illető jutalékot készpénzben fizesse ki.

85. szám. Egyházkerületi közgyűlés az orsovai egyesült protestáns egyházközség ügyében következő határozatot hozta :

Egyházkerületi közgyűlés utasítja a bánáti egyházmegye közgyűlését, hogy az Et. I. t.-c. II. 11. §-ának megfelelőleg intézkedjék Orsova református fiókegyház-

község megszervezése, a presbylérium megalakítása iránt, tegyen javaslatot, hogy a megalakítandó fiók egyházköz-
ség melyik anyaegyházközséghez csatoltassék, ezek
megtörtlénte után a vonatkozó összes iratokat határo-
zata kapcsán terjessze újból egyházkerületi közgyülé-
sünk elé.

INDOKOLÁS:

A rendelkezésre álló iratokból megállapí-
tható, hogy az 1880. év május hó 9,én és ké-
sőbb tartott gyűléseken az Orsova községben
lakó reformátusok az ugyanott lakó evangéliku-
sokkal fiókegyházközséggé szervezkedtek, ilyen
szervezetben vásároltak 1881. január 28-án le-
mető helyet, 1882. május 18-án templom és lel-
kész lak építésére szolgáló ingatlant s mindkét
ingallanra a tulajdonjog „orsovai egyesült pro-
testáns fiók egyházközség“ javára kebeleztetett be.

A fiókegyház egy könyomatos, az eredeti
jegyzőkönyvbe be sem iktatott jegyzőkönyvi ha-
tározatban kimondta, hogy magát a bánsági ág.
ev. esperesség tagjául tekinti, e határozatot az
esperesség 1884: XXXV. számú határozatával
tudomásul vette a nélkül, hogy erről a reformá-
tus felettis egyházhatóságok tudtak, vagy ahoz
hozzárultak volna.

1894 május 14-én a templom és lelkész lak
kibővítésére 200 □ öl kiterjedésü ingatlant vásá-
rolt az egyházközség, ezt már orsovai evangélikus
hitközség nevére íratta telekkönyvileg azután kér-
vényt adott be a telekkönyvi hatósághoz, mely-
ben a több betétben levő ingallanainak egy be-
tétbe való összesítését s ott azokat mint az or-
sovai ág. hitv. ev. egyházközség tulajdonát kérte
felvenni. E kérelemnek a telekkönyvi hatóság
3024—1895. számú végzésével helyt is adott.

A békésbánáti egyházmegye megütközéssel
vett tudomást a református egyháztagok jogait
elhomályosító intézkedésről, tárgyalást kezdett az
ügyek rendezése végett a bánsági ev. egyházme-
gyével. Megállapodás nem jött létre, mert utób-

biak kijelentették, hogy miután a volt orsovai egyesült protestáns fiókegyház önként csatlakozott a bányai esperességhez s ezt a felettes ágostai egyházhatóság jóváhagyta, a tényleges állapot megváltoztatásához hozzá nem járulnak, az egyesülési viszonyt csak az ág. ev. missiói lelkészi állás megszervezéséig ismerik el, ennek megszervezésével azonban az egyesülési viszony megszűnt, hajlandók azonban a volt egyesült protestáns egyház vagyonából a református eredetű vagyonrész arányáig a református egyház tulajdonjogát elismerni.

Mikor szerveztették meg az ág. ev. missiói lelkészi állás az az iratokból nem állapítható meg.

A tiszántuli egyházkerület a ág. ev. egyházkerülethez fordult az orsovai egyesült protestáns egyház ügyeinek békességes és atyafiságos módon való elintézéséért. Nem volt eredményes ez a kísérlet sem, ezután a polgári bírósághoz fordult az egyházközség telekkönyvi állásának rendezése végett, ennek az eljárásnak eredménye lett, mert az ingatlanok telekkönyvi állása kiigazított olyan módon, hogy azok az ingatlanok, amelyek az egyesült protestáns egyházközség nevében állottak előzőleg, ugyanarra visszairattak.

A békésbányai egyházmegye 1915. március 23-án 28. szám alatt hozott határozatával előterjesztést tett a kerületnek az egyesült egyházközség jogviszonyának szerződéses kötése mellett a kölcsönös jogok és köteleességek megállapításával való rendezésére, az egyházkerületi közgyűlés 119—1915. számú határozatában az előterjesztést magáévá tette.

A bányai ág. ev. egyházkerület elnöksége a tett javaslatot elfogadhatatlannak találta, a két egyházközség szétválasztását látta célravezetőnek s ennek keresztülvitele végett bizottság kiküldését hozta javaslatba. A tiszántuli egyházkerület a tárgyalás felvételére és lefolytatására a békésbányai egyházmegyét bizta meg.

Megindult azután a tárgyalás, de eredményre nem jutottak az evangélikusok magatartása miatt s az a háboru zivatarába fult.

Egyházkerületünk a békésbánáti egyházmegye által be nem fejezett ügy folytatását ott vette fel, ahol a fonal elesett. Tárgyalások indultak meg, sajnos ezek a tárgyalások is eredménytelenek maradtak, amit igazolnak a tárgyalásról felvett jegyzőkönyvek s az evangélikusok elfoglalt álláspontja.

Ma az a helyzet, hogy a református hivek lelki gondozása csaknem lehetetlen, hiszen még a templomot sem hajlandó az evangélikus egyház Istenisztelet tartására átengedi akkor amikor ott a református lelkész megjelenik, a református egyháztagok fizetnek egyházi adót, anélkül, hogy ez a közteher a református érdekeket a legkisebb mértékben is szolgálná, van közös presbytérium, melynek felerészben reformátusok a tagjai.

Az evangélikus álláspont az, hogy egyesült protestáns egyházköztség nincs, az megszűnt 1884. évben amikor a bánáti esperesség fennhatóságát elismerte, szerintük a ma meglevő vagyonban, amely a jelentések szerint 2 és 3 millió közli értéket képvisel, legfelelkb 10%-ig ismerik el a reformátusok jogát,

a református vallásu egyháztagok véleménye megoszlik abban a tekintetben vajjon fenntartassék a jelenlegi állapot, vagy orsovai fiókegyház szerveztessék, különösen aggodalmaskodnak amiatt, mert utóbbi esetben minden vagyon nélkül maradnak ugy, hogy isteni tisztelet tartására szolgáló épületük sem lesz

A népesség felekezeti szerint való megosz-
lása következő:

1900-ban	208 ref.	139 ev
1910-ben	236 ref.	224 ev
1920-ban már csak nemzetiség szerint állapították össze a statisztikát s e szerint		
	605 magyar	1913 német

Ebben a helyzetben a kérdés a református egyháztagok lelki és anyagi érdekei biztosítása tekintetében, a fiók református egyházközség szervezését kellett elrendelni s ennek meglőrlénte után kell meglenni a vagyoni kérdések rendezésére szükséges lépéseket.

86. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai ref. egyházmegye közgyűlése által 34—1928. szám alatt hozott határozatot hivatalból felülvizsgálva — jóváhagyja a magyarremetei ref. egyházközség, Kakucs Istvánné szül. Zsura Mária, Kovács Péter és neje Zsura Katalin, Szabó Péterné szül. Kakucsi Erzsébet magyarremetei lakosok között Magyarremetén 1911. év március hó 5. napján kötött azt a csereszerződést, mely szerint a magyarremetei 180 számú betélben 1923. és 2935. hrsz. alatt felvett 676. és 513 □-öl kiterjedésű ingatlanokat a magyarremetei ref. egyházközség cserébe adja a magyarremetei 348. számú betélben 24. és 25. hrszám alatt felvett 1289. □-öl kiterjedésű temető céljaira szolgáló ingatlanokért azzal erősíti meg, hogy az egyházközség presbytériuma gondoskodni köteles arról, hogy a cserébe vett ingatlanokról, — amennyiben azokat zálog és szolgálmi jogok terhelnék — öröklésszenek úgy, hogy az egyházközség az ingatlanok tulajdonjogát tehermentesen szerezze meg; — az egyházmegye esperesét e határozat pontos végrehajtásának ellenőrzésére utasítja.

87. szám. Egyházkerületi közgyűlés a bánáli ref. egyházmegye közgyűlésének 9—1928. számú 1928. június hó 28. napján hozott azt a határozatát, melylyel a temesvári egyházközség presbytériumának az egyházközség közönsége elé vitt az egyházközség jelenlevő tagjai által egyhangú határozattal elfogadott 1928. március 5. napján kelt 4 számú határozatát jóváhagyja s megerősítette az egyházközség és Szabolcska Mihály lelkész tb. főesperes között létrejött utóbbi nyugdíjazására vonatkozó egyezséget, mely szerint az egyházközség

1. Szabolcska Mihálynak 1928. március 5-től kezdődően egy évre, mely idő alatt Szabolcska Mihály szabadságot élvez, javadalmát egész terjedelmében csonkítatlanul kiszolgáltatja,

2. tudomásul veszi, hogy lelkésze az egy év letelével nyugalomba vonul, részére az egyházközségben eltöltött 30 évi lelkészi szolgálata alatt szerzett elévülhetetlen érdemei elismerése s azok honorálásaképpen haláláig nyugdíj címén évnegyedenként minden év február, május, augusztus és november hónapok első napján egyenlő részletekben kifizetendő évi 60,000, valorizált értékben úgy, hogy 28.60 lei egyenlő egy magyar pengővel, Szabolcska Mihály elhunytá után özvegye Szabolcska Mihályné szül. Korondy Etelka részére pedig ugyanolyan részletekben és időkben kifizetendő 36,000 leit ugyanolyan számítással valorizálva megállapított s kifizetni rendelt, — jóváhagyta, — a presbitériumnak elismerését nyilvánítja jóváhagyva, megerősíti s a nyugalomba vonuló Szabolcska Mihálynak úgy a temesvári gyülekezet, mint az egyházkerület érdekében kifejtett eredményes munkájának elismerése mellett kívánja, hogy a megállapított nyugdíjat élvezze békében, megelégedésben s jó egészségben hosszú-hosszu éveken át.

88. szám. A csermői egyházközség az agrár kisajátítás rendén az 1922. évben adott 50 hold földből a hatóság indokolatlanul visszavett 41 holdat. Az egyházközség jogorvoslással élt, ügye a legfőbb agrár bizottság előtt fekszik elintézetlenül.

Egyházkerületi közgyűlés a csermői egyházközség presbitériumának meghagyja, hogy a legfőbb agrár bizottság határozatának vétele után azt mutassa be e határozat érkezéséig az ügyet nyilvántartásba helyezi.

89. szám. Tenkeszéplak fiókegyházközség 28 kat. hold 163 □-öl kiterjedésű ingatlana 1922. évben azon a címen sajátított ki, hogy egyházközség lélekszáma 98, tehát nem éri el a 100 at. A kisajátítást elrendelő határozat ellen beadott felebbezés a legfőbb agrár bi-

zottság által a mai napig sem intézettek el, a földek azonban már elvették az egyházközség birtokából.

Maradt még az egyházközségnek két belső telke. Egyik telken volt az előkönyörgői lakás és iskola terem. Ezt a telket a magyar állam bérelte, az impérium változás után a román állam folytatta a birtoklást s használja ma is, bár a bérlet még az 1919. évben lejárt, bért azonban semmit sem fizetett.

A másik 680 □-öl kiterjedésű üres telek az 1924. évben kisajátított s bár ígéretet kapott az egyházközség, hogy más ingatlant fog kárpótlásként kapni, ez a mai napig sem történt meg, közben azonban erre a telekre felépült az állami iskola és tanítói lakás.

Egyházkerületi közgyűlés a rendelkezésre álló adatokból megállapítja, hogy tenkeszéplak fiókegyházközség lélekszáma meghaladja a 100-at, ez okból a mezei ingatlanok kisajátíthatók jogszerűen nem voltak, e miatt, továbbá a miatt, mert a bérben birt beépített belső telek bérét az állam az egyházközségnek meg nem fizette, az ingatlant, bár a bérlet lejárt, vissza nem adta amiatt, mert az üres teleknek értékben megfelelő más ingatlant kárpótlásként nem adott, panasszal él a vallás és művészeti s a földművelésügyi miniszter urakhoz, kérve, hogy e sérelmeket mielőbb orvosolni méltóztassanak s e határozatot támogatás végett megküldi az Országos Magyar Pártnak is.

Utasítja egyben a tenkeszéplaki egyházközség presbytériumát, hogy forduljon az egyházmegye ügyészéhez, az előkönyörgői lakás s iskola terem bérének megfizetése s az ingatlan visszaadása iránt indítson keresetet a román állam ellen.

90. szám. Az elnökség bejelentése alapján tudomásul veszi egyházkerületi közgyűlés, hogy az időszaki tanács 1928. március hó 30. napján Szőke Lajos és társai panaszára Tarnóczi Lajos bihari lelkész ellen folyamatba tett ügyben tartott ülést, a fegyelmi ügyben

marasztaló ítéletet hozott, a bemutatott ítéletet irattárba helyezni rendeli.

91. szám. Tárgyalta az egyházkerületi közgyűlés az egyházkerület központi (püspöki) hivatalának szervezetről és a tisztviselők szolgálati pragmatikájáról alkotott szabályrendelet tervezetét

Egyházkerületi közgyűlés a szabályrendelet tervezetét sokszorosítani, az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjainak megküldeni s a legközelebbi közgyűlés tárgysorozatába felvenni határozza.

92. szám. Olvastatott a bihari egyházmegye 1928 április 26-án tartott rendes közgyűlésében a hegyközsáldobágyi lelkészi díjlevél tárgyában hozott 37. számú határozat.

Egyházkerületünk közgyűlése a törvényszerűen hozott elsőfoku határozatokat s a vele kapcsolatos díjlevelet egyhangu határozattal felhozott indokai alapján helybenhagyja, illetve megerősíti.

93. szám. Olvastatott a bihari egyházmegye 1928 április 26-án tartott rendes közgyűlésében a kisszántói lelkészi díjlevél tárgyában hozott 36. számú határozat.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal az alsóbbfoku törvényszerű határozatokat s a vele kapcsolatos díjlevelet felhozott indokai alapján helybenhagyja, illetve megerősíti.

94. szám. Olvastatott az érmelléki egyházmegye 1928 április 25-én tartott közgyűlésének a kóly-nagykányai lelkészi díjlevél tárgyában 21. szám alatt hozott határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal a hozott alsóbbfoku határozatokat és a vele kapcsolatos díjlevelet felhozott indokai alapján helybenhagyja, illetve megerősíti.

95. szám. Olvastatott az érmelléki egyházmegyének 1928 április 25-én tartott közgyűlésében a micskei lel-

készí díjlevél tárgyában 20. szám alatt hozott határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése, mivel a vonatkozó presbiteri határozat, amelyből megállapítható volna, hogy az E. T. I. t.-c. 43. §-ában megkívánt névszerinti szavazás betartatott-e, nem mellékelte, egyhangu határozattal az iratokat fentebbi pótlás végett visszaadja.

96. szám. Olvastatott a nagyhárolyi egyházmegye 1928 május 3-án a királydaróci kántortanítói díjlevél tárgyában 15. szám alatt hozott határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal, mivel az E. T. I. t.-c. 43. §-ában megkívánt névszerinti szavazás utólagosan pótolta s mivel egyebekben a hozott határozatok törvényszerűek, azokat, illetve a velük kapcsolatos díjlevelet helyben hagyja, illetve megerősíti.

97. szám. Olvastatott a bánáti egyházmegye 1928 június 28-án tartott rendes közgyűlésének a nagylaki lelkészi díjlevél tárgyában kelt 13. számú határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése, mivel a vonatkozó presbiteri határozat felterjesztve nem lett s így nem állapítható meg, hogy az az E. T. I. t.-c. 43. §-ában megkívánt névszerinti szavazással lett-e hozva, egyhangu határozattal az összes iratokat pótlás végett visszaadja.

98. szám. Olvastatott a bánáti egyházmegye 1928 június 28-án tartott közgyűlésében a nagyszentmiklósi anya- és a valkányi leányegyház díjlevele tárgyában kelt 14. számú határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése, mivel a vonatkozó presbiteri határozat felterjesztve nem lett s így nem állapítható meg, hogy az E. T. I. t.-c. 43. §-ában megkívánt névszerinti szavazással lett-e hozva, egyhangu határozattal az összes iratokat pótlás végett visszaadja.

99-a. szám. Olvastatott a bánáti egyházmegye 1928 június 28-án tartott közgyűlésének a lugosi kántori állásnak lévita-segédlelkészi állássá átminősítése tárgyában hozott 21. számú határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a szabályszerűen hozott alsóbbfoku határozatokat indokainál fogva helybenhagyja.

99-b. szám. Olvastatott a bánáti egyházmegye 1928 június 28-án tartott közgyűlésének a lugosi egyházközségben szervezett lévita-segédlelkészi állás díjlevele tárgyában kelt 22. számú határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése a bemutatott díjlevelet azzal adja vissza, hogy annak második pontjába csak az alapfizetés iktattassék be; s az ekként módosított díjlevél terjesztessék föl jóváhagyás végett.

100. szám. Olvastatott a bánáti egyházmegye 1928 június 28-án tartott közgyűlésének id. Zöld József lugosi egyházi bérpalotai gondnok lakásilletmény ügyében hozott 23. számú határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a hozott szabályszerű alsóbbfoku határozatokat indokainál fogva helybenhagyja.

101. szám. Olvastatott a nagykárolyi egyházmegye 1928 május 3-án tartott közgyűlésének a nagykárolyi egyház temetőföldjének eladása tárgyában kelt 10. számú határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése a szabályszerűen hozott alsóbbfoku határozatokat indokainál fogva helybenhagyja s az elnökséget a vonatkozó s telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiratok megerősítésére felhatalmazza.

102. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegye esperesének a szatmári egyház tulajdonát képező u. n.

dinnyéskerti lankaföld egy részének eladása tárgyában 805—1929. szám alatt kelt felterjesztése.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal, bár az egyházmegye ez ügyben határozatot egyáltalán nem hozott s mert egyházmegyei közgyűlést évenként csak egyszer, legközelebb augusztusban tartanak, továbbá mert a jóváhagyás felette sürgős s elmaradása az érdekelt egyháznak világos kárával járna, a szatmári egyház presbyteriumának törvényszerűen hozott határozatát indokainál fogva helybenhagyja s az elnökséget a vonatkozó bekebelezésre alkalmas okiratok megerősítésére felhatalmazza.

103. szám. Olvastatott a nagykárolyi egyházmegye 1928. május 3-án tartott közgyűlésének a börtvényi egyház tulajdonát képező temetőföld eladása tárgyában kelt 9. számú határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése a hozott törvényszerű alsóbbfoku határozatokat indokainál fogva helybenhagyja s az elnökséget a vonatkozó bekebelezésre alkalmas okiratok megerősítésére felhatalmazza.

104. szám. Olvastatott a bihari egyházmegye 1928 április 28-án tartott közgyűlésében a nagyváradai egyházközség negyedik parochiális körében emelendő imaház és lelkészlak tárgyában kelt 23. számú határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése a maga részéről is dicsérettel emlékezve meg a nagyváradai egyház áldozatos küzdelméről, egyhangu határozattal a hozott törvényszerű alsóbbfoku határozatokat indokainál fogva helybenhagyja s a később kiállítandó szerződések, illetve kölcsön-kötelezés, avagy a kölcsön bekebelezéséhez, felvételéhez szükséges iratok aláírására az elnökséget már most felhatalmazza.

105. szám. Olvastatott az érmelléki egyházmegye 1928 április 25-én tartott közgyűlésében a biharfélegyházai egyház által Sebestyén Zsigmond ugyanottani lakossal kötött csereszerződése tárgyában hozott 36. számú határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése a szabályszerűen hozott alsóbbfoku határozatokat indokainál fogva helybenhagyja s a vonatkozó bekebelezésre alkalmas okiratok megerősítésére az elnökséget felhatalmazza.

106. szám. A bánáti egyházmegye esperesi hivatala felterjeszti Szondy Géza kisperegi lelkész kérvényét, amelyben a kisperegi egyház tartozásába levont 4,896 Lei államsegélyének kiadását kéri.

Közgyűlésünk, tekintettel arra, hogy folyamodó a maga igazolására szolgáló nyilatkozatokat csak folyó évi február havában terjesztette fel, a kérelemnek helyet nem ad, hanem Püspök ur intézkedését helybenhagyja,

kimondja egyuttal, hogy a 24—1917. sz. határozatának harmadik bekezdésében kilátásba helyezett felmentést azok nyerhetik meg, akik az esperesi igazolást a püspöki hivatalba minden év december 8-ig bemutatják,

felhatalmazza közgyűlésünk az esperesi hivatalokat, hogy azokkal szemben, akik az egyházi felsőbb hatóságok rendelkezései ellen az állami hatóságokhoz folyamodnak, a fegyelmi eljárást megindítsák.

107. szám. A romániai magyar dalosszövetség elnöksége a romániai magyar egyházak főhatóságait körlevélben kereste fel egyetemes ének- és zeneoktatási szakfelügyelőségek szervezése tárgyában.

Közgyűlésünk a kisebbségi, közelebbről magyar református ének- és dalkulturának érdekében állónak látja a szakfelügyelői tisztségek szervezését s nem zárkózik el az elől, hogy e terv

megvalósításában anyagi erejéhez mérten résztvegyen s e tárgyban a többi magyar felekezet főhatóságaival tanácskozzék,
erről a romániai magyar Dalosszövetség elnökségét Kolozsvárott értesíti.

108. szám. Saja Sándor érmihályfalvai segédlelkésznek közgyűlésünk igazolt betegségére tekintettel megengedi,

hogy a második lelkészképeségi vizsgát az E. T. II. t.-c. 63. §-ban megkövetelt két évnél előbb is letehesse, azonban rendes lelkésszé csak akkor lesz választható, ha az első vizsgálat letételétől számított két évi szolgálata meg lesz.

109. szám. Sámgy Gusztáv nagyváradi segédlelkész, aki 1925. szeptember óta szolgál, mint kibocsátott segédlelkész, az első lelkészképeségi vizsgát 1927. június 29, a másodikat 1928. június 27-én tette le, kéri, hogy már 1928. július 15-től kezdve rendes lelkészi állásra választható legyen, tekintettel arra, hogy a világháborúban harctéri szolgálata, majd arra és franciaországi foglaltsága következtében hét évet veszített.

Közgyűlésünk, a kérelmet nem teljesítheti, mivel már 1926. évi 14. számú határozatában úgy rendelkezett, hogy a helyettes vagy segédlelkész csak akkor választható rendes lelkésznek, ha az első vizsgálatától számított két évi szolgálati ideje meg van.

110. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk felhívja az egyházmegyéket,

hogy nyomtatott jegyzőkönyveikből 6—6 példányt küldjenek a püspöki hivatalnak.

110-b. szám. A tárgysorozat kimerítettén Sulyok István püspök a közgyűlést

1928. július 11-én este fél 9 órakor hálaadó imádsággal berekeszti.

Birósági ügyek.

111. szám. Tárgyalván a királyhágómelléki ref. e.-ker. bírósága, mint felebbezési fegyelmi bíróság Gargya Gergely érsemjéni lakos panaszára Szatmári Károly lelkész, érsemjéni lakos ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben az érmelléki egyházmegye időszaki tanácsa, mint fegyelmi ügyben az érmelléki egyházmegye időszaki tanácsa, mint fegyelmi bíróság által 1927. év december 12. napján 51—1927. sz. a. hozott ítélet ellen panaszos által beadott felebbezést, egyhangulag következőképen

ITÉLT:

Egyházkerületi bíróság, mint felebbezési fegyelmi bíróság az érmelléki egyházmegye időszaki tanácsa, mint elsőfoku fegyelmi bíróság idézett keletü és számu ítéletének azt a részét, mellyel panaszost panaszával elutasította s a megállapított eljárási költségek megfizetésére kötelezte, helybenhagyja, egyéb részében megváltoztatja, az iratoknak az érsemjéni egyházközség presbiteriumához való áttételét mellőzi.

112. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület fegyelmi bírósága mint felebbezési bíróság Szabó János krasznaszentmiklósi panaszos és panaszlott Veress László krasznaszentmiklósi lelkész, Szántó István gondnok, Csizma Béla, Veres Sándor, Kovács Ferenc, Csizma Gyula és Csizma Károly krasznaszentmiklósi presbyterek panaszlottak ellen a nagykárolyi egyházmegye előtt folyamatba tett fegyelmi ügyben, a nagykárolyi egyházmegyei fegyelmi bíróság, 1927. november hó 10. napján hozott ítélete ellen a nagykárolyi egyházmegye ügyésze és Szabó János I. rendü panaszlott által közbetett fe-

lebbezés folytán alulírott helyen és napon meghozta és kihirdette a következő

VÉGZÉST:

A Királyhágómelléki ref. egyházkerület fegyelmi bírósága mint felebbezési bíróság a nagy-károlyi ref. egyházmegye fegyelmi bíróságának 1927. évi november 10-én hozott ítéletét az E. T. V. t.-c. 116. §-ának 1. és 5. pontjai alapján feloldja s az első bíróság Elnökségét utasítja, hogy

a) a vizsgálatot terjessze ki és szabályszerűen folytassa le abban az irányban, hogy a krasznaszentmiklósi presbyterium 1925. évi aug. hó 16-án tartott közgyűlésében 3. sz. a. hozott határozatával Szabó Jánosra kirótt 500 Lei „büntetés“ behajtásának eszközlése végett ki vagy kik keresték meg az illetékes főszolgabírói hivatalt, illetve községi előjáróságot;

b) rendelje és foganatosítsa az E. T. V. t.-a. 73. 79-ig §-ában megírt szabályok szerint a vizsgálatot abban az irányban, hogy Szabó Jánostól a másodrendű búzát átvették s neki a kölcsönkötvényt kiadták.

c) az egyházkerületi fegyelmi bíróságnak, mint felebbezési bíróságnak ez ügyben 1926. évi december hó 16-án hozott feloldó végzésében 1—3-ik pontok alatt felsorolt utasításainak minden tekintetben tegyenek eleget és a vizsgálat lefolytatásánál az E. T. V. t.-c. 76. §-ában megírt rendelkezésekhez szigorúan ragaszkodva a vizsgálat alakilag is megfelelően a törvény követelményeinek, tartalmilag pedig az egyházkerületi bíróság előbbi és ezuttal hozott feloldó végzésének rendelkezései szerint a tényállás kellő felderítése és megállapítása után — egyházmegyei ügyész és panaszlottaknak meghallgatásával nyilvános tárgyalás tartása alapján hozzon a tényállást minden irányban megállapító új ítéletet.

113. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület

birósága, mint II. foku fegyelmi bíróság tárgyalás alá vette az Imre Árpád lelkész ellen lefolytatott fegyelmi ügyben elítélt Imre Árpád által benyújtott perújítási kérelem tárgyában a bánáti egyházmegye fegyelmi bírósága által hozott végzés ellen beadott felebbezést.

VÉGZÉS:

A bánáti egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság 1927. évi nov. hó 15. napján 4—1927. sz. a. hozott végzését helyben hagyja.

114. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság a belényessonkolyosi ref. egyházközségben megejtett gondnok és presbiter választás ellen Fenesi Mihály és Fenesi István által beadott panasz következtében a nagyszalontai ref. egyházmegye bírósága, mint elsőfolyamodású közigazgatási bíróság által 45—1928. sz. a. 1928. április 12-én hozott ítélet ellen a belényessonkolyosi ref. egyházközség presbiteriuma által beadott felebbezés folytán alulírott helyen és időben megtartott nyilvános tárgyalás után a következően

ITÉLT:

Az egyházkerületi bíróság, mint közigazgatási felebbezési bíróság a nagyszalontai egyházmegye bírósága, mint elsőfolyamodású közigazgatási bíróság idézett keletű és számú ítéletét részben és aként változtatja meg, hogy Fenesi Mihályt és Fenesi Istvánt a presbyterek sorából törölni rendeli, az ítéletnek azt a részét, mellyel a belényessonkolyoson 1927. március 28-án megejtett gondnok és presbyter választást megerősítette, helybenhagyja, az ítélet egyéb rendelkezését pedig megsemmisíti.

115. szám.

VÉGZÉS:

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint II. foku közigazgatási bíróság a mezőbajji lelkészi és tanítói díjlevél ügyében a nagy-

szalontai egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság 39—1928. sz. és 40—1928. sz. a. hozott ítéletét E. T. V. t. c. 116. §-ának 2. és 5. pontjai alapján feloldja és az ügyiratokat a nagyszalontai egyházmegye elnökségéhez visszaadni rendeli.

116. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint II. foku közigazgatási bíróság Makay Ilona várasfenesi tanitónő díjlevél ügyében a nagyszalontai ref. egyházmegye bírósága, mint közigazgatási I. foku bíróság 43—1928. sz. a. hozott ítélete ellen beadott felebbezés tárgyában alulírott helyen és napon tartott ülésében egyhangulag a következőképen

ITÉLT :

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint II. foku közigazgatási bíróság a váradfenesi ref. egyház presbyteriumát a nagyszalontai ref. egyházmegye bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak 43—1928. sz. a. hozott ítélete ellen beadott felebbezésével elutasítja s az egyházmegye ítéletét indokolásánál fogva azon változtatásával hagyja helyben, hogy az egyházközség a presbyterium által megállapított felémelt fizetést az egyházkerület 1926. április 16-án hozott 17/a. döntésében megállapított fizetés mérvéig köteles kiegészíteni.

117. szám.

VÉGZÉS :

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint másodfoku közigazgatási bíróság Balogh Mátyás nagyzerindi lelkész díjlevél ügyében a nagyszalontai egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság 41—1928. sz. a. hozott ítéletét az E. T. V. t. c. 116. §-ának 2. és 5. pontjai alapján feloldja és az ügyiratokat a nagyszalontai egyházmegye elnökségéhez visszaadni rendeli.

Melléklet a 62. számú határozathoz.

**A Királyhágómelléki Református Egyházkerület
Nyugdíj- és Gyámintézetének kölcsönkihelyezési**

SZABÁLYZATA.

I. Szakasz.

Kölcsönjogosultak.

1. §. A Nyugdíj- és Gyámintézet a mindenkor rendelkezésére álló tőkéjének 50%-át kihelyezni kölcsönképen:

1. Református Egyházközségeknek.
2. A református lelkeszi kar tagjainak.
3. A református egyházközségek tagjainak [magánosoknak] a következő feltételek alapján.

II. Szakasz.

Református egyházközségek kölcsöne.

2. §. A református egyházközségek jogosítottak kölcsönt felvenni templom, imaház, iskola, lelkeszi lak és más református egyházközségeket első sorban érdeklő fontos épületek építésére, vagy a már meglevők karbantartására, vagy magasabb kamatu kölcsönök konvertálására.

3. §. A hitelt igénylő református egyházközségek tartoznak a kölcsönfolyósítás céljából a vonatkozó presbyteri határozat jegyzőkönyvi kivonatát a felettes hatóságok záradékával ellátva, továbbá az ugyancsak letárgyalt költségvetési tervezetet a „Nyugdíj- és Gyámintézet“ végrehajtóbizottságának megfelelő kérvénnyel együtt beküldeni.

4. §. A kérvénynek tartalmaznia kell azt, hogy a ref. egyházközség milyen összegü kölcsönt kíván felvenni, milyen célra, mennyi idő alatt óhajtja azt visszafizetni, milyen részletekben és végül milyen jövedelem képezi a törlesztőrészletek alapját.

Ugyancsak igazolandó azon körülmény, hogy a kölcsönt kérő református egyházközségek évi költségvetésébe

beállította-e akár rendes, akár rendkívüli határozat alapján a kölcsön visszafizetésére szolgáló törlesztési részleteket.

5. §. Amennyiben az érdekelt református egyházközség a kölcsön folyósítására vonatkozó végrehajtó-bizottsági határozatot megkapja, köteles az egyház elnöksége által aláírt kötelezvényt és a kölcsönösszeg nagyságának megfelelő váltóürlapot aláírásával ellátva azonnal a végrehajtó bizottságnak beküldeni, mely okirat alapján a végrehajtó-bizottság a hozott határozathoz képest a kölcsönt *esetleg* zálogjogilag bekebelezi és az adott okiratok fedezete mellett folyósítja.

6. §. A végrehajtó-bizottság kivánságára kötelesek a kölcsöntkérő református egyházközségek a tulajdonukat képező ingatlanok forgalmi értékéről, továbbá a kölcsönfelvétel napján fennálló esetleges tartozásokról kimutatást és hiteles telekkönyvi kivonatot beküldeni a református egyházközség elnökségének aláírásával ellátva.

III. Szakasz.

Református lelkészi kar kölcsöne.

7. §. A református lelkészi kar tagjainak rövid lejáratu kölcsönt folyósít a „Nyugdíj- és Gyámintézet” az egynegyed évi kongrua 50 százaléka erejéig az esetben, ha a kölcsöntkérő református lelkész kellőképp megindokolja a kölcsönfolyósítás szükségességét.

8. §. Elsősorban azon református lelkészek részesülhetnek kölcsönben, akiknek nem várt családi körülményei, gyermekeik taníttatása, előre nem látott természeti csapások, vagy más hasonló rendkívüli esetek a kölcsön folyósítását indokolttá teszik.

9. §. A folyósítandó kölcsönről köteles a kölcsöntkérő református lelkész kötelezvényt és váltót aláírni s ezen okiratokat kérvénnyel együtt, továbbá megfelelő nyilatkozattal ellátva a „Nyugdíj és Gyámintézet” végrehajtó-bizottságának beküldeni. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell azt, miszerint az illető református lelkész beleegyezését adja ahhoz, hogy a kölcsönként összeg a legközelebb esedékessé váló kongruából levonásba hozassék. A kérvénynek tartalmaznia kell a kölcsönkérendő összeget. A kölcsön felvételét a kölcsöntkérő lelkész minden esetben indokolni tartozik.

10. §. Az esetben, ha netalán az érdekelt református lelkész állásától felfüggesztetnék, vagy más körzetbe költöznék át a kölcsön fennállása idejében, ez esetekben a kölcsönösszeg teljes egészében esetleges járulékaival együtt azonnal esedékessé válik és tartozik az érdekelt lelkész a „Nyugdíj- és Gyámintézet” végrehajtó-bizottságának felmondására a kölcsönt minden késedelem nélkül visszafizetni.

IV. Szakasz.

Ref. egyházközségi tagok (magánosok) kölcsöne.

11. §. Kölcsönt folyósít a „Nyugdíj- és Gyámintézet” a rendelkezésre álló fölös tőkéből a református egyházközségek tagjainak (magánosoknak) is, de csakis azok ingatlanaira és első helyü zálogjogi biztosíték mellett. A református egyházhoz tartozók más vallásuak felett előnyben részesítendők.

12. §. Köteles a kölcsöntkérő református egyháztag a végrehajtó-bizottsághoz a kölcsön ügyében kérvényt beadni. A kérvénynek tartalmaznia kell azt, hogy milyen összegü kölcsönt kíván felvenni, milyen célra és hogy a zálogul felajánlott ingatlan hol fekszik s végül, milyen összeget tesz ki annak forgalmi értéke. Ugy szintén csatolandó a kérvényhez a hiteles telekkönyvi kivonat is.

13. §. Nagyobb összegü kölcsön, mint az ingatlan reális értékének 50 százaléka, senkinek sem folyósítható.

14. §. A kölcsön tartalmának határidejét és annak visszafizetési módozatait minden esetben a végrehajtó-bizottság állapítja meg.

15. §. Jogában áll a végrehajtó-bizottság tagjainak a zálogul felajánlott ingatlant saját hatáskörében megbecsülni és a döntést a beclés eredményéhez képest meghozni. Ha a kölcsöntkérő református egyháztag a folyósításról értesítetik, köteles megteelő és bekebelezésre alkalmas kötelezvényt aláírni, ugy szintén a felveendő összegről a végrehajtó bizottság által kívánt aláírásokkal ellátott váltót adni.

V. Szakasz.

A kölcsönfolyósítás módozatai.

16. §. Az előbb felsorolt pontozatok alapján beérkezett kölcsönkérvények felett mindenkor a végrehajtó-bizottság

helybeli tagjai szavazással döntenek. Esetleg érdekelt fél a szavazásban részt nem vehet.

A végrehajtó-bizottság fenntartja magának a jogot arra, hogy a kérelmezett összeg nagysága felett saját hatáskörében határozzon. Nem vállal felelősséget azért, hogy a kölcsönkért összeget késedelem nélkül folyósítja-e.

17. §. A kölcsönök után számítandó kamatok magasságát a végrehajtó-bizottság elnöksége állapítja meg a mindenkor kamatviszonyoknak megfelelően esetről-esetre. Ugy szintén megállapítja azon időpontot is, mikor a kölcsönösszeg az érdekelt fél által visszafizetendő.

18. §. A végrehajtó-bizottság fenntartja magának a jogot ahhoz, hogy a lei netaláni romlása alkalmával felmerülő differenciákért az adósságot felelőssé tegye s ez esetben, ha az érdekelt fél a végrehajtó-bizottság felhívására a fennálló kölcsön összegét 8 napon belül vissza nem fizetné, akkor a kölcsön valorizált összegnek tekintendő legyen, még pedig a lei azon árfolyamán, amelyik a kölcsön folyósítása napján Zürichben érvényben volt. Ezen valorizációs kötelezettség csak is a lei romlása esetén lép érvénybe, de 25 pontos eltolódás számításán kívül eshet.

19. §. A kölcsönök folyósításánál a kamatok és bekebelezési költségek, illetékek, ugy szintén más természetű, de a kölcsön felvételével kapcsolatos költségek a kölcsönösszegéből levonásba hozatnak és az így megmaradt tiszta összegek fizetendők ki a kölcsöntkérőknek.

20. §. A kamatok mindenkor havonként, vagy negyedévenként előre fizetendők. Megkezdett hónapok fél, illetve egész hónapoknak veendőek.

21. §. A zálogjogi bekebelezéseket az egyházkerületi ügyész végzi, a mindenkor érvényben lévő ügyvédi tarifában foglalt munkadíjak, továbbá a törvényszerű készkiadások felszámítása mellett. A bekebelezésre vonatkozó visszfelzet az egyházkerületi pénztári hivatalnál helyezendő letétbe megőrzés végett.

Ugyancsak ott helyezendőek el minden a kölcsön folyósítására vonatkozó okmányok és tartozik a pénztári hivatal minden adós részére külön iratcsomót berendezni, melyekben az okmányok tételenként elkülönítve kezelendők.

22. §. Tartozik a pénztári hivatal a folyósított kölcsönökről külön nyilvántartást vezetni, melyben pontosan fel-

tüntető az adós neve, lakása, foglalkozása, a fedezetül szolgáló ingatlan körülírása annak értéke, a kölcsön tartalma, a megállapított törlesztő részletek nagysága, a bevételezett kamatok összege és a legközelebbi lejárat időpontja.

23. §. Az esetben, ha valamelyik adós a törlesztő részleteket, vagy az esedékes kamatokat mindenkor előre pontosan nem rendezné és a vállalt fizetési kötelezettségnek a hivatalos felszólítástól számított nyolc napon belül sem tenne eleget, akkor jogosított a végrehajtó-bizottság a kölcsön összeget teljes egészében esedékessé tenni és annak azonnali visszafizetését az adóstól követelni. Amennyiben az érdekelt ezen felhívásnak a megjelölt határidőn belül eleget nem tenne, úgy a követelés erejéig a per az egyházkerületi ügyész útján megindítandó, a pénztári hivatalban letétben levő okiratok alapján.

24. §. Az egyházkerületi pénztári hivatal köteles a fennálló kölcsönállományról negyedévenként részletes kimutatást készíteni és azt a végrehajtó-bizottságnak tudomásvétel végett beterjeszteni. A kimutatásban különösen feltüntetendő a késedelmes adós neve, továbbá az elmaradt törlesztő részlet és kamat összege.

25. §. Zálogjogilag bekebelezett és egyházi kölcsönök állagáról az egyházkerületi közgyűlésnek mindenkor jelentés teendő.

Jelen kölcsönkihelyezési szabályzatot tárgyalta a Királyhágómelléki Református Egyházkerület pénzügyi bizottságának javaslata alapján a „Nyugdíj- és Gyámintézet”-nek végrehajtó bizottsága 1928. évi július hó 10-ik napján tartott ülésén és jóváhagyta az Egyházkerület 1928. évi július hó 11-ik napján tartott közgyűlés 62. számú határozatával.

A „Nyugdíj- és Gyámintézet” végrehajtó-bizottsága.

BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ

Ajtai Nagy Gábor világi tanácsbíró eskütétele	2-b
Alsó- és felsődernai missziókat az érmelléki egyházmegye a bihari egyhm. gondozásába bocsátja	73
Arad vallástani lelkészi állást szervezzen	13
Árvaházi Naptár minél olcsóbb legyen	82
A szatmári felső leányiskola és felső kereskedelmi leány- iskola tanárválasztásai	19
Baldácsy-alap jövedelmének megosztásáról	12
Bánáti egyházközségek Püspök ur atyai gondjaiba ajánlatnak 13 sz. 20	
Bánáti egyházaink segélyezésre külföldi hittestvéreinknek ajánlatnak	13 sz. 21.
Bartha Kálmán igazgató-tanácsba választása	18
Bede László lelk. tanácsbíró emlékének megörökítése	5
Bégamonostor segélyezése	13 sz. 10
Belényessonkolyosi presbyterválasztás	114
Belmissziói konferencia Nagyszalontán tartassék	82-b
Bibliakörökről jelent Nagyvárad, Nagyszalonta	80
Biharfélegyháza csereszerződése	105
Bihari esperes káplántartási ügye	43
Bodor Jenőné özvegyi járuléka folyósíttatik	64
Borosjenő segélyezése	13 sz. 15
Borossebes fejlődő egyház	13 sz. 14
Borossebesi elemi iskola ügye	24
Börvely temetőföldjének eladása	103
Csermő agrár-ügye	88
Csermő segélyezése	13 sz. 16
Dunaszentilonai misszió segélyezése	75
Egyetemes ügyvivő javadalma	28
Egyházközségeink megterhelésének korlátozását kéri Tenke	35
Egyházközségeink gyülekezési szabadságának korlátozása végett miniszterhez felirat	44
Egyházmegyei belmissziói bizottságok megalakulása	77

Egyházi felsőbb hatóságok rendelkezései ellen állami hatóságokhoz folyamodók fegyelmi eljárás alá vonassanak	106
Egyházmegyék 6—6 példányt küldjenek jegyzőkönyveikből a püspöki hivatalnak	110
Egyke ellen védekezés	79
Elemi iskolai V., VI. és VII. osztályok ügye	21
Ének- és zeneoktatási szakfelügyelőségek szervezését támogatja egyházkerületünk is	107
Főbiróság tagjai	37
Gyenge János dr lelkészi oklevelének érvénytelenítése	14
Gyenge János dr szektát alapított	13 sz. 3
Gyorok segélyezése	13 sz. 13
Gyökössy József bégamonostori lelkész segélyezése	74
Hegyközszáldobágyi lelkészi díjlevél	92
Igazfalva énekvezér-vallástanítót állítson be	13 sz. 7
Imre Árpád perujutási kérelme	113
Iratlerjesztés szállítási költségei	31
Jelentő-ívek a vasárnapi iskolákról és bibliakörökről	81
Karánsebes segélyezése	13 sz. 5
Királydaróczi kántortanítói díjlevél	96
Kisnyégerfalva leányegyházzá lett	46
Kiss Lajos egyhker. tanítóképviselő felterjesztése a tanítói fizetés emelése tárgyában	68
Kisnyégerfalva segélyezése	55
Kisszántói lelkészi díjlevél	93
Klein Oszkár harangöntővel a szerződés megszűnik	84
Kolozsvári ref. leánynevelő-intézet alapító-okirata	41
Kóly-Kágya közterhei	34
Kóly-kágyai lelkészi díjlevél	94
Konfirmáció idejének megállapítása	78
Özv. Kovács Ferencné segély kérvénye	50
Kovács Sándor theologus segély kérvénye	52
Kölcsönkihelyezési szabályzat	62
Költségvetés 1929. évre	26
Közalapi járulék régi gyakorlat szerint kezelendő	69
Közgyűlés berekesztése	110-b
Központi helyiség tervének díja	29
Központi tisztviselők szolgálati pragmatikája	91
Központi tisztviselők államsegélye	27
Középiskolák zárszámadása	17
Közgyűlés alkotó tagjainak megállapítása	2-a

Krasznaszentmiklósi presbyterium fegyelmi ügye	112
Külföldi stipendiumok ügyében a magyar konvent átirata	10
Kulturadó pénztár jelentése 1927 július—december	67
Lelkészek 3%-os járulékából segélyezettek osztályba sorozása	39
Lelkészi tanácsbírói tisztségre szavazás elrendelése	5
Leölkes Béla aradi presbyter adománya	13. sz. 18
Liturgiális dolgokban felsőbb egyházi hatóságok jóváhagyása nélkül változás nem hozható be	13 sz. 6
Lugosi bérpalota gondnokának illetménye	100
Lugosi levita segédlelkészi átlást szervez	99-a
Lugosi levita segédlelkész díjlevele	99-b
Lugos változást hozott be az urvacsora rendjében	13 sz. 6
Lugosnak vendéglátásáért köszönet	13 sz. 19
Magyarremetei csere ügy	86
Magyarcsékei egyház segélyezése	70
Más egyházkerületekből pályázó lelkészek püspöki engedélyre vehetők fel a pályázók közé	36
Megnyitása a közgyűlésnek	1-a
Mezőbajji lelkészi és tanítói díjlevél ügye	115
Micskei lelkészi díjlevél	95
Nagybányai esperes javaslata a nyugdíj intézet alaptőkéjének emelése érdekében	63
Nagybocskó kurturtaxája	33
Nagybodófalva küzdjön az egyke bűne ellen	13 sz. 9
Nagykároly temető földjének eladása	101
Nagylaki lelkészi díjlevél	97
Dr Nagy Sándor főbiróság rendes tagja	37
Nagyszalontai egyházak vagyon megosztása	85
Nagyszalontai elemi iskola sérelme	23-a
Nagyszalontai el. isk. megintése	23-b
Nagyszentmiklós lelkészi díjlevelét rendezze	13 sz. 11
Nagyszentmiklósi lelkészi díjlevél	98
Nagyvárad negyedik parochialis körében imaházat emel	104
Nagyzeréndi lelkész díjlevél ügye	117
Népiszkolai tankönyvek revidiálása	22-b
Nyugdíj végrehajtó bizottság jelentése	61
Nyüved—Kügypusztai iskola segélyezése	57
Orsovai egy. prot. egyház ügye	85
Orth Imre theológus külföldi segélye	51
Özvegy lelkésznék, árvák, nyugdíjas lelkészek segélyezése	38

Pankota fejlődő egyház	13 sz. 14
Püspöki jelentés az elemi iskolákról	15-a
Pappszász Lajos érmelléki gondnokká választásának bejelentése	3
Pappszász Lajos világi tanácsbiróságról lemond	4
Püspöki jelentés	13
Püspöki jelentés a közép iskolákról	15-b
Református Árvaházi K. Naptár számadása 1927-ről	30
Református Árvaház létesítését javasolja a bihari e. m.	42
Rendőrség a közgyűlést engedélyezte	1-b
Reverzálisok megszűnése	45
Saja Sándor kérvénye	108
Sámy Gusztáv kérelme	109
Segélyosztó bizottság jelentése	47
Szabolcska Mihály és temesvári egyházközség egyezsége	87
Özv. Szabó Lajosné segély kérvénye	49
Szabó Endre volt misnai lelkész oklevele érvénytelen	11
Szalontai e. m. javaslata a nyugdíjas lelkészek segélyezéséről	40
Szappanos-féle vallástani kézikönyv kinyomatása	59
Számvizsgálati jelentés 1927-ről	25
Szapáryfalva templomát megjavítsa	13 sz. 8
Szalmár dinnyéskertjének eladása	102
Szalmári Károly érsemjéni lelkész fegy. ügye	111
Szalmári főgymnázium igazgatótanácsának szervezeti szabályzata	18
Szalmári főgymnázium és felső kereskedelmi és leány középiskola megvizsgálása	16
Székely Ágnes segély kérése	53
Szell György főbiróság rendes tagja	37
Szentleányfalva lelkésze és hivei békességben éljenek	13 sz. 17
Szilágyi Árpád székelyhidi tanító a nyugdíjintézetbe felvételt	66
Szondy Géza kisperegi lelkész kérvénye	106
Tanítóegyesület megszervezése	20
Tankóczy Gyula igazgató-tanácsba választása	18
Tanítók segélyezése	34
Tankönyvraktári jelentés	58
Tankönyvkiadás házikezelésbe vétele	60
Tarnóczi Lajos bihari lelkész fegyelmi ügyében az időszaki bíróság ítélkezett	90

Tenkeszéplak agrár-ügye	89
Tereh Gyula igazgató-tanácsba választása	18
Testvér egyházkerületek köszönő iratai főgondnokaik halála alkalmából kifejezett részvétünkért	7
Theológiai externátus nem létesíthető	32
Theologus ifjak missziói munkára ajánlkoznak	76
Theologus ifjak internátusi hátralékáról jelentés	48
Theologus ifjainkat a kolozsvári Ref. Theologia internátusa a jövő iskolai évben nem veszi fel	32
Theologusainkat külföldi egyetemekre Püspök ur ajánlja	10
Tőkés Gyula lévita a Nyugdíjintézetbe felvétetik	65
Turterebesi iskola segélyezése	56
Uj kultusztörvénnyel kapcsolatos rendelkezések	9
Unitáriusok püspöke Ferencz József emlékének megörökítése	6
Valkány segélyezése	13 sz. 12
Vallástanítási terv revíziója	22-a
Vallásos társulatokra vonatkozó miniszteri rendelet	8
Váradlessi missziói lelkész utazási naplója	72
Váradlessi misszió szórvényaiban lakók adózásának ügye	71
Várasfenesi tanítónői díjlevél ügye	116
Világi tanácsbírói tisztségre szavazás elrendelése	4

